

Jak funkcjonować na Jednolitym Rynku
Unii Europejskiej
Poradnik przedsiębiorcy

Regionalne Centrum Informacji Europejskiej
Koszalin 2006

Tekst i opracowanie publikacji:
Magdalena Skrzypek
Katarzyna Szłapka
Szymon Michałkowicz
Regionalne Centrum Informacji Europejskiej
ul.Młyńska 2, 75-054 Koszalin
tel/fax (094) 347 13 17
e-mail: rcie@rcie.koszalin.pl
www.rcie.koszalin.pl

Publikacja dofinansowana w ramach dotacji „Informacja europejska w regionach 2006”
ze środków będących w dyspozycji Urzędu Komitetu Integracji Europejskiej

Spis treści

Od autorów

I. Wprowadzenie

1. Czym jest Jednolity Rynek Unii Europejskiej

II. Zagadnienia praktyczne i orzecznictwo

1. Swoboda przepływu towarów

1.1 Traktatowe podstawy swobody przepływu towarów

1.2 Pojęcie towaru i reguła pochodzenia towaru

1.3 Zakaz stosowania ceł i opłat wywołujących równoważny do ceł skutek. Unia celna. TARIC

1.4 Zakaz dyskryminacji podatkowej

1.5 Zakaz stosowania ograniczeń ilościowych w przywozie i wywozie towarów oraz środków wywołujących równoważny skutek

1.6 Wyjątki od swobody przepływu towarów

1.7 Ewidencjonowanie obrotów handlowych pomiędzy krajami UE. INTRASTAT

1.8 Ogólne zasady rozliczania podatku VAT w obrocie wewnątrzspółnotowym. VIES

1.9 Oznaczenie towarów znakiem CE i dyrektywy Nowego Podejścia

2. Swoboda przepływu usług

2.1 Traktatowe podstawy swobody świadczenia usług

2.2 Pojęcie usługi transgranicznej

2.3 Okresy przejściowe odnoszące się do swobody przepływu usług

2.4 Oddelegowanie pracowników w celu wykonania usługi transgranicznej

2.5 Umowa o świadczenie usług transgranicznych

2.6 O czym należy pamiętać przed wyjazdem w celu świadczenia usługi transgranicznej

3. Swoboda przedsiębiorczości

3.1 Traktatowe podstawy swobody przedsiębiorczości

3.2 Swoboda przedsiębiorczości na przykładzie Niemiec

4. Swoboda przepływu pracowników

4.1 Traktatowe podstawy swobody przepływu pracowników

4.2 Pojęcie pracownika

4.3 Prawa pracowników w świetle przepisów traktatowych

4.4 Zasady ubezpieczenia społecznego pracowników migrujących. Koordynacja systemu zabezpieczenia społecznego

4.5 Uznawanie dyplomów i kwalifikacji dla celów zawodowych

4.6 Poszukiwanie pracy w Unii Europejskiej

5. Swoboda przepływu kapitału

5.1 Traktatowe podstawy przepływu kapitału

- 5.2 Zakres swobody przepływu kapitału
- 5.3 Ograniczenia swobody przepływu kapitału
- 5.4 Przelew transgraniczny

III. Informacje dodatkowe

1. Rozwiązywanie problemów wynikających z funkcjonowania Jednolitego Rynku UE.
SOLVIT
2. Przydatne adresy

Od autorów

W momencie nabycia przez Polskę członkostwa w Unii Europejskiej każdy z nas, a w szczególności przedsiębiorcy, stał się uczestnikiem Jednolitego Rynku UE. Sprzedaż towarów, świadczenie usług transgranicznych, delegowanie do ich wykonania pracowników, zakładanie działalności gospodarczej w innych państwach – to od ponad dwóch lat elementy naszej rzeczywistości. Pomimo tego, że niektóre ze swobód gwarantowanych traktatem podlegają pewnym ograniczeniom, to i tak postrzegane są one jako dodatni aspekt członkostwa Polski w Unii Europejskiej i chętnie z nich korzystamy. Należy jednak pamiętać o tym, że jeżeli chce się jak najbardziej efektywnie korzystać z przyznanych praw, to należy je dobrze poznać. Niestety, nasza praktyka zawodowa i sprawy, z jakimi zgłaszają się do nas klienci z zakresu prowadzenia działalności gospodarczej na Jednolitym Rynku, często pokazują, że owszem, w naszym społeczeństwie jest świadomość tego, że cztery swobody Jednolitego Rynku również i nas dotyczą, jednak nie do końca rozumiemy ich istotę. Ta nieświadomość niektórych faktów odnoszących się do poszczególnych swobód często powoduje, że przedsiębiorcy uczestniczący w transgranicznych stosunkach gospodarczych mają pewne problemy w korzystaniu z przyznanych im traktatem praw, bądź też sami nieświadomie łamią te prawa. Polski przedsiębiorca z dniem 1 maja 2004 uzyskał możliwość działania na rynku Unii Europejskiej jako pełnoprawny podmiot prawa europejskiego. Skutkuje to zarówno nabyciem nowych przywilejów, jak i nałożeniem na niego określonych obowiązków. Niniejsza publikacja poświęcona jest zasadom funkcjonowania przedsiębiorcy na Jednolitym Rynku UE i mamy nadzieję, że uczyni europejską przestrzeń gospodarczą bardziej przyjazną polskim przedsiębiorcom. Jednocześnie informujemy, że choć dołożyliśmy wszelkich starań by użytkownik otrzymał pełną informację, to jednak niniejsza publikacja w żaden sposób nie może być traktowana jako wiążąca prawnie.

Autorzy
Koszalin, sierpień 2006

I. WPROWADZENIE

1. Czym jest Jednolity Rynek?

Jednolity Rynek obejmuje cały obszar UE bez granic wewnętrznych, na którym obowiązuje swobodny przepływ towarów, osób, usług i kapitału. Z tego punktu widzenia jest to przestrzeń ekonomiczna zbliżona funkcjami do terytorium jednolitego państwa. Ograniczanie czterech swobód dozwolone jest tylko w ściśle określonych przez prawo wspólnotowe przypadkach. Założeniem Jednolitego Rynku była likwidacja barier dla gospodarki wynikających z istnienia granic między państwami tworzącymi Unię Europejską. Przykładem takich barier mogą być przeszkody administracyjne, czyli kontrole graniczne, celne, również różnice w przepisach prawnych i normach. Bariery mogą wynikać również z różnic w standardach niektórych dziedzin życia, np. opiece zdrowotnej czy edukacji. Ostatnia grupa to bariery fiskalne, wynikające z różnic w systemach podatkowych poszczególnych krajów.

Już Traktat o utworzeniu Europejskiej Wspólnoty Gospodarczej (obecnie Traktat ustanawiający Wspólnotę Europejską), podpisany 25 marca 1957 r. zakładał utworzenie Wspólnego Rynku, w którym te bariery będą stopniowo likwidowane. Jednolity Rynek stał się faktem w pełni dokonanym od 1 stycznia 1993 r. W efekcie, jego sprawne funkcjonowanie zapewniają tzw. cztery swobody:

- **Swobodny przepływ towarów** – pomiędzy państwami należącymi do UE istnieje swoboda obrotu towarami. Nie istnieją kontrole graniczne i celne, ograniczenia ilościowe i jakościowe. Towar wprowadzony legalnie na teren jednego państwa członkowskiego, może bez przeszkód trafić na rynek pozostałych państw. Ujednolicone zostały normy techniczne i oznakowanie towarów. Wprowadzono także jednolite przepisy dotyczące obrotu towarowego z państwami spoza UE.
- **Swobodny przepływ usług** – oznacza możliwość świadczenia usług ponad granicami, tzn. usługodawca może czasowo udać się do kraju usługobiorcy w celu wykonania usługi (np. wybudowania budynku, instalacji urządzenia itp.), usługobiorca może udać się do usługodawcy, aby tam skorzystać z usługi (np. usługi medyczne) lub też obydwie podmioty przebywają w swoich krajach, a tylko produkt przekracza granice (np. tworzenie stron internetowych, nadawanie programów telewizyjnych). W ramach swobody przepływu usług można również założyć przedsiębiorstwo w dowolnym państwie UE i prowadzić tam działalność na zasadzie tzw. samozatrudnienia.
- **Swobodny przepływ osób** – oznacza możliwość przemieszczania się po całym terytorium Unii bez konieczności posiadania wiz i zezwoleń, daje również prawo osiedlania się, poszukiwania i podejmowania pracy w dowolnym kraju należącym do UE. Obywatele jednego państwa UE podejmujący prace lub jakąkolwiek inną działalność ekonomiczną nie mogą być dyskryminowani, tzn. nie mogą być traktowani gorzej od obywateli państwa w którym przebywają.

- **Swobodny przepływ kapitału** – dotyczy transakcji finansowych nie mających związków z przemieszczaniem ludzi, towarów i usług. Swoboda ta umożliwia transfer zysków z jednego kraju członkowskiego UE do drugiego, prawo do nabywania wszelkich walorów (np. nieruchomości, akcji itp.) za granicą bez żadnych przeszkód. Obywatele UE mają prawo do dokonywania wszelkich operacji bankowych i finansowych na obszarze całej Unii.

II ZAGADNIENIA PRAKTYCZNE I ORZECZNICTWO

1. Swoboda przepływu towarów

1.1 Traktatowe podstawy swobody przepływu towarów

Dokumentem ustanawiającym swobodę przepływu towarów jest Traktat o Wspólnocie Europejskiej (TWE). Poniżej przedstawiamy wyciąg tej części Traktatu, w której zawarto zasady odnoszące się do wymiany towarowej na obszarze Jednolitego Rynku UE. Analogicznie rozpoczynają się kolejne rozdziały tej publikacji omawiające pozostałe swobody. Cytowanie tych przepisów wydaje się o tyle istotne, że w razie wystąpienia jakichkolwiek problemów w korzystaniu przez przedsiębiorcę z zagwarantowanych przez Traktat swobód gospodarczych, może on bezpośrednio przed instytucjami krajowymi powoływać się na wskazane artykuły przyznające mu określone prawa jako uczestnikowi wspólnego rynku.

CZĘŚĆ TRZECIA

POLITYKI WSPÓLNOTY

TYTUŁ I

SWOBODNY PRZEPIY W TOWARÓW

Artykuł 23

1. Podstawą Wspólnoty jest unia celna, która rozciąga się na całą wymianę towarową i obejmuje zakaz ceł przywzowowych i wywzowowych między Państwami Członkowskimi oraz wszelkich opłat o skutku równowaznym, jak również przyjęcie wspólnej taryfy celnej w stosunkach z państwami trzecimi.

2. Postanowienia artykułu 25 i rozdziału 2 niniejszego tytułu stosują się do produktów pochodzących z Państw Członkowskich oraz do produktów pochodzących z państw trzecich, jeżeli znajdują się one w swobodnym obrocie w Państwach Członkowskich.

Artykuł 24

Produkty pochodzące z państw trzecich są uważane za będące w swobodnym obrocie w jednym z Państw Członkowskich, jeżeli dopełniono wobec nich formalności przywzowowych oraz pobrano wszystkie wymagane cła i opłaty o skutku równowaznym w tym Państwie Członkowskim i jeżeli nie skorzystała z całkowitego lub częściowego zwrotu tych ceł lub opłat.

ROZDZIAŁ 1

UNIA CELNA

Artykuł 25

Cła przywozowe i wywozowe lub opłaty o skutku równoważnym są zakazane między Państwami Członkowskimi. Zakaz ten stosuje się również do cel o charakterze fiskalnym.

Artykuł 26

Rada określa cła wspólnej taryfy celnej, stanowiąc większością kwalifikowaną, na wniosek Komisji.

Artykuł 27

Wykonując zadania powierzone jej na mocy niniejszego rozdziału, Komisja kieruje się:

- a) potrzebą popierania wymiany handlowej między Państwami Członkowskimi i państwami trzecimi;
- b) zmianami warunków konkurencji wewnątrz Wspólnoty, jeżeli skutkiem tych zmian jest wzrost siły konkurencyjnej przedsiębiorstw;
- c) potrzebami zaopatrzenia Wspólnoty w surowce i półprodukty, zwracając przy tym uwagę, by nie zakłócić warunków konkurencji między Państwami Członkowskimi co do produktów końcowych;
- d) potrzebą unikania poważnych zaburzeń w życiu gospodarczym Państw Członkowskich oraz zapewnienia racjonalnego rozwoju produkcji i wzrostu konsumpcji we Wspólnocie.

ROZDZIAŁ 2

ZAKAZ OGRANICZEŃ ILOŚCIOWYCH MIĘDZY PAŃSTWAMI CZŁONKOWSKIMI

Artykuł 28

Ograniczenia ilościowe w przywozie oraz wszelkie środki o skutku równoważnym są zakazane między Państwami Członkowskimi.

Artykuł 29

Ograniczenia ilościowe w wywozie oraz wszelkie środki o skutku równoważnym są zakazane między Państwami Członkowskimi.

Artykuł 30

Postanowienia artykułów 28 i 29 nie stanowią przeszkody w stosowaniu zakazów lub ograniczeń przywozowych, wywozowych lub tranzytowych, uzasadnionych względami moralności publicznej, porządku publicznego, bezpieczeństwa publicznego, ochrony zdrowia i życia ludzi i zwierząt lub ochrony roślin, ochrony narodowych dóbr kultury o wartości artystycznej, historycznej lub archeologicznej, bądź ochrony własności przemysłowej i handlowej. Zakazy te i ograniczenia nie powinny jednak stanowić środka arbitralnej dyskryminacji ani ukrytych ograniczeń w handlu między Państwami Członkowskimi.

Artykuł 31

1. Państwa Członkowskie dostosowują monopole państwowe o charakterze handlowym w taki sposób, aby wykluczona była wszelka dyskryminacja między obywatelami Państw Członkowskich w stosunku do warunków zaopatrzenia i zbytu.

Postanowienia niniejszego artykułu stosują się do każdego podmiotu, za pośrednictwem którego Państwo Członkowskie z mocy prawa lub faktycznie, bezpośrednio lub pośrednio, kontroluje, kieruje lub wpływa w stopniu odczuwalnym na przywóz lub wywóz w stosunkach między Państwami Członkowskimi. Postanowienia te stosują się także do monopoli delegowanych przez państwo innym podmiotom.

2. Państwa Członkowskie powstrzymują się od wszelkich nowych środków sprzecznych z zasadami określonymi w ustępie 1 lub ograniczających zakres stosowania artykułów dotyczących zakazu ceł i ograniczeń ilościowych między Państwami Członkowskimi.

3. W przypadku monopolu o charakterze handlowym, obejmującego regulację zmierzającą do ułatwienia zbywania lub podnoszenia wartości produktów rolnych, w stosowaniu norm niniejszego artykułu należy zapewnić równoważne gwarancje w zakresie zatrudnienia i poziomu życia zainteresowanych producentów.

1.2 Pojęcie towaru i reguły pochodzenia towaru.

Pojęcie towaru. Ponieważ Traktat o Wspólnocie Europejskiej nie definiuje pojęcia *towar*, zostało ono ukształtowane w orzecznictwie sądów wspólnotowych¹. Zakres pojęcia *towar* obejmuje przede wszystkim rzeczy ruchome, które mogą być przedmiotem legalnego obrotu handlowego. W późniejszym orzecznictwie Europejski Trybunał Sprawiedliwości uznał za towar także przedmioty, którym w obrocie handlowym nie przyznaje się żadnej wartości rynkowej np. śmieci wywożone za granicę w celu usunięcia lub ponownego przetworzenia², zużyte oleje³,

¹ Pojęcie towar objaśniono także w rozporządzeniu Rady nr 1172/95 o statystyce obrotu towarowego (w świetle tej regulacji, *towarami* są wszelkie dobra ruchome, łącznie z energią elektryczną)

² ETS 1992, I 4431 (4478), „Komisja/Belgia”

³ ETS 1983, 555, „Interhuiles”

odpadki z rzeźni⁴. Obecnie ETS uznaje odpady za produkty, których obrotu nie należy zasadniczo utrudniać.

Biorąc pod uwagę fakt, że w wymianie towarowej pomiędzy państwami członkowskimi nie ma miejsca pobór cła, a wobec towarów pochodzących z krajów spoza UE obowiązują jednakowe stawki celne, istotnym elementem wewnątrzspółnotowej wymiany towarowej jest ustalenie miejsca pochodzenia towaru. Pozwala to na jasne stwierdzenie czy dany towar będzie objęty cłem czy też nie.

Reguły pochodzenia towaru. Przepisy dotyczące swobodnego przepływu towarów stosuje się do:

- Produktów pochodzących z państw członkowskich oraz
- Produktów pochodzących z państw trzecich, które znajdują się w swobodnym obrocie w państwach członkowskich. Za produkty będące w swobodnym obrocie uznaje się produkty pochodzące z krajów trzecich, w stosunku do których dopełniono wszelkich formalności wwozowych oraz pobrano wszelkie obowiązujące cła w tym państwie⁵.

F Przykład

Jeśli firma X z Francji dokonała importu tuńczyka z Tajlandii i już zapłaciła cła wspólnotowe we Francji, to w przypadku eksportu konserw do Niemiec nie będzie płaciła jakichkolwiek innych ceł, gdyż Francja i Niemcy są członkami UE., a po opłaceniu ceł przy wwozie do Francji tuńczyk zyskał status towaru wspólnotowego.

Nie ma problemu z określeniem pochodzenia towaru w przypadku, kiedy od początku do końca został on wyprodukowany w jednym państwie. Trudności mogą pojawić się w sytuacji, gdy towar jest produkowany w dwóch lub kilku państwach. Wtedy mówimy o tzw. pochodzeniu złożonym. Pochodzenie określa się wówczas zgodnie z ogólną wytyczną, że towar został wytworzony w tym obszarze celnym, w którym nastąpiło ostatecznie, uzasadnione technologicznie przetworzenie w przedsiębiorstwie przystosowanym do tego celu. W wyniku tego przetworzenia powstaje produkt finalny⁶. Precyzyjne określenie miejsca pochodzenia towaru jest dlatego tak ważne, ponieważ od tego, gdzie dany produkt został wytworzony będzie zależał wymiar cła, a czasem w ogóle dopuszczenie towaru do obrotu.

Kiedy zatem ostateczne przetworzenie nadaje nowe pochodzenie? W praktyce wyróżnia się dwie metody. Przetworzenie może nadawać nowe pochodzenie jeśli:

- zwiększyło wartość produktu końcowego o ponad 50% w stosunku do produktów wyjściowych, *albo*
- związane było z wykorzystaniem ponad 50% nowych części, pochodzących z państw, w których to przetworzenie nastąpiło

Ze względu na częste nadużycia reguł pochodzenia, głównie przez firmy dalekowschodnie, które zakładały na terytorium UE montownie składające części wyprodukowane w innych częściach świata, formalnie spełniające przesłanki wymagane przez te reguły, zostało wydane tzw. rozporządzenie śrubokrętowe. Zawarto w nim czynności, które w żadnej sytuacji nie nadają

⁴ ETS 1987, 3883, „Nertsvoederfabriek”

⁵ Podstawa prawna art.24 Traktat ustanawiający Wspólnotę Europejską

⁶ Podstawa prawna art. 24 Rozporządzenie nr 2913/92 ustanawiające Wspólnotowy Kodeks Celny

pochodzenia. Należą do nich np. proste złożenie czy skręcenie części, odkurzanie, smarowanie, opakowanie, przekręcanie tabliczek informacyjnych itp.⁷.

1.3 Zakaz stosowania cel i opłat wywołujących równoważny do cel skutek. Unia celna. TARIC

Unia celna jest podstawowym instrumentem polityki handlowej UE. Realizacja unii celnej przebiega w dwóch wymiarach. Pierwszy z nich, zwany wymiarem wewnętrznym, opiera się na zakazie wprowadzania w stosunkach między państwami członkowskimi cel i opłat o równoważnym do cel skutku (tzw. klauzula standstill bezwzględnie zakazuje wprowadzania przez państwa członkowskie w przyszłości nowych ograniczeń taryfowych nawet w szczególnych okolicznościach). Wymiar zewnętrzny polega na ustanowieniu wspólnej (zewnętrznej) taryfy celnej oraz ujednoczonej polityki handlowej wobec partnerów zewnętrznych. Wszystkie państwa członkowskie unii celnej stosują zatem jednakowe stawki celne w imporcie towarów z państw trzecich. W konsekwencji, bez względu na miejsce przekroczenia granicy, towary pochodzące z państw trzecich zostaną obłożone cłem w takiej samej wysokości⁸.

Zakaz stosowania cel i opłat o skutku równoważnym do cel jest wyrazem realizacji założeń unii celnej, tzn. w obrocie handlowym pomiędzy państwami członkowskimi nie ma cel. Po obszarze UE towar przemieszcza się jak po terytorium krajowym. Natomiast za opłatę wywołującą skutek podobny do cel uważa się wszelkie fiskalne i parafiskalne świadczenia pieniężne, które nie będąc klasycznymi cłami, pobierane są podobnie jak cło w związku z przekraczaniem granic przez towary i prowadzą do takich samych skutków jak cło. Definicja ta została sformułowana w trakcie orzekania przez Europejski Trybunał Sprawiedliwości w „piernikowej sprawie”⁹, której przedmiotem była opłata za pozwolenie na wwóz pierników. Trybunał stwierdził w nim, że opłaty o skutku równoważnym do cel odnoszą się przeważnie do towarów wwożonych z innych państw członkowskich, a nie są stosowane do takich samych produktów krajowych, przez co podnoszą cenę tych towarów i pociągają za sobą takie same skutki jak cła.

F *Przykład*

Belgijski Fundusz Socjalny Pracowników w Przemysle Diamentowym pobierał na rzecz swoich członków obowiązkową opłatę od importu do Belgii diamentów z innych państw członkowskich. ETS stwierdził, że jest to opłata o skutku równoważnym do cel, stanowiąca przeszkodę w swobodnym przepływie towarów, i w konsekwencji uznał ją za zakazaną¹⁰.

Typowym przykładem opłat o skutku równoważnym do cel są opłaty pobierane od importowanych towarów w związku z ich kontrolą podyktowaną względami ochrony zdrowia (np. weterynaryjne i fitosanitarne). Kwalifikuje się je jako opłaty o skutku równoważnym do cel, ponieważ te kontrole służą interesowi ogólnemu. Nie wolno nakładać opłat związanych z przeprowadzeniem kontroli jakościowej towarów, ani obciążać tych podmiotów kosztami innych czynności administracyjnych, wykonywanych w zwykłych godzinach pracy urzędów celnych.

⁷ Red. J.Barcz, Prawo Unii Europejskiej, Warszawa 2004, s.546.

⁸ Podstawa prawna art. 23 Traktat ustanawiający Wspólnotę Europejską

⁹ ETS 1962, 867, „Komisja/Luksemburg i Belgia”

¹⁰ ETS 1969 r. w połączonych sprawach 2 I 3/69 Sociaal Fonds voor de Diamantarbeiders przeciwko S.A. Ch. Brachfeld & Sons and Chougol Diamond Co..

Byłoby to bowiem nielegalne nakładanie opłat o skutku równoważnym do cła. Warto dodać, że zakaz stosowania ceł ma charakter bezwzględny i nie ma od niego żadnych wyjątków.

TARIC

Material zamieszczony dzięki uprzejmości Departamentu Instrumentów Polityki Handlowej Ministerstwa Gospodarki

TARIC (Zintegrowana Taryfa Wspólnot Europejskich) jest dokumentem uchwalanym corocznie przez Komisję Europejską, opartym na *Wspólnej Taryfie Celnej* (Common Customs Tariff). Obydwie taryfy zostały zbudowane na bazie 8 znakowej Scalonej Nomenklatury CN. Dodatkowe dwa znaki pozwalają na uszczegółowienie informacji dotyczących poszczególnych towarów, czyniąc z TARIC użytkową taryfę celną. Te dodatkowe informacje obejmują, prócz stawek celnych, preferencje taryfowe, zawieszenia stawek, stawki GSP, a także cła antysubwencyjne i antydumpingowe oraz opłaty wyrównawcze. W TARIC publikowane są też dane nt. zakazu eksportu i importu oraz ograniczeń i zwrotów eksportowych.

F Ważne

Elektroniczna wersja TARIC, dostępna na stronach internetowych Komisji Europejskiej pod adresem: http://europa.eu.int/comm/taxation_customs/dds/pl/tarhome.htm

Została zaprojektowana tak, by wszystkie wyżej wymienione informacje były aktualne i dostarczone w sposób prosty i szybki. W tym celu opracowano interfejs użytkownika umożliwiający przeszukiwanie bazy TARIC zarówno według kodów CN, jak i za pomocą słownego opisu pozycji towarowej (zdjęcie poniżej).

The screenshot shows the homepage of the TARIC website. At the top, the address bar displays http://ec.europa.eu/taxation_customs/dds/pl/tarhome.htm. Below the address bar, there is a warning in Polish: "WAŻNA UWAGA PRAWNA - Informacje zamieszczone na tej stronie podlegają następującym zastrzeżeniom oraz prawom autorskim." The page features the European Union flag and the text "Europa" and "The European Commission". A language selection menu is visible with options: es, da, de, el, en, fr, it, nl, pt, fi, sv, cs, et, lv, lt, hu, pl, sk, sl. The main heading is "Taxation and Customs Union" in a blue box. Below this, the title "Strona główna TARIC" is displayed. The main content area states: "Na tej stronie podane są informacje taryfowe." followed by a numbered list: 1. Wyszukiwanie informacji taryfowych według [Kodu TARIC](#) 2. Wyszukiwanie informacji taryfowych według [Opisu TARIC](#). There is also a link for "Postanowienia wstępne". On the left side, there is a vertical navigation menu with icons and labels: "WHAT'S NEW", "MAIL-BOX", "SEARCH", "INFORMATION", and "FAQ". At the bottom, there is a link for "Strona główna" with a blue triangle icon.

Kod CN jest znany

Jeżeli znany jest kod CN towaru wygodniej jest posłużyć się wyborem pola „Kod TARIC”. Aby uzyskać informacje nt. stawek celnych stosowanych w odniesieniu do konkretnego produktu należy uzupełnić pole „Kod TARIC” na stronie TARIC-Konsultacje (zdjęcie poniżej) 8 znakowym kodem CN. W niektórych jednak przypadkach, dla uzyskania bardziej precyzyjnej informacji (dotyczącej chociażby ceł antydumpingowych), konieczne jest posłużenie się 10 znakowym kodem TARIC.

Kod CN nie jest znany

Możliwe jest również przeszukiwanie TARIC poprzez sekcje i działy taryfy celnej. W tym celu należy użyć klawisza „Przeglądaj”. Po „kliknięciu” na nim wyświetlona zostanie lista sekcji. Po wyborze sekcji użytkownik uzyskuje dostęp do działów a następnie konkretnych, coraz bardziej rozbudowanych kodów CN. Wybór żadanego kodu CN przełączy użytkownika do strony TARIC-Konsultacje (zdjęcie poniżej), na której pole „Kod TARIC” zostanie automatycznie wypełnione przez system.

Znany jest kierunek importu

Jeżeli znany jest kierunek importu, możliwe jest doprecyzowanie algorytmu wyszukiwania poprzez wybór konkretnego kraju z rozwijanej listy w polu „Kraj pochodzenia”. Po uzupełnieniu w/w pól i kliknięciu na polu „Stawki celne” zostaną wyświetlone żądane informacje.

Adres http://ec.europa.eu/taxation_customs/dds/cgi-bin/tarchap?Lang=PL

WAŻNA UWAGA PRAWNA - Informacje zamieszczone na tej stronie podlegają następującym [zastrzeżeniom](#) oraz [prawom autorskim](#).

Europa

The European Commission

Taxation and Customs Union

TARIC - Konsultacje

Ostatnia modyfikacja 18/07/2006

Możliwość wyszukiwania poprzez podanie kodu TARIC lub poprzez przeglądanie Sekcji i Działów nomenklatury

[Kod TARIC](#)

[Kraj pochodzenia/przeznaczenia](#)

[Data symulacji](#)

▲ [Strona główna](#) [Wyszukiwanie tekstowe](#) [Wyszukiwanie geograficzne](#) [Pomoc](#)

F Przykład

Dla zilustrowania opisanych czynności przeprowadzona zostanie teraz symulacja wyszukania stawki celnej dla towaru o kodzie CN 0202 10 00 (tusze i półtusze mięsa z bydła, zamrożone), importowanego do UE z Kenii.

Interpretacja otrzymanych informacji jest następująca:

- Stawka celna dla krajów trzecich (tzn. krajów, które nie należą do UE) w imporcie towaru o podanym kodzie CN wynosi 12,8% + 176,8 EUR/100 kg
- Obowiązuje kontyngent taryfowy oznaczony numerem 094003 w imporcie ze wszystkich kierunków (erga omnes) ze stawką 20% do dnia 30.06.2004 r.
- Obowiązują preferencje taryfowe dla krajów z grupy LOMA (kraje afrykańskie, Karaiby i kraje rejonu Pacyfiku) na poziomie 0% + 176,8 EUR/100 kg.
- Ustanowiony jest kontyngent preferencyjny w imporcie z Kenii oznaczony numerem 094054, ze stawką celną określoną na poziomie 0% + 14,1 EUR/100 kg

Próba kliknięcia na numer kontyngentu spowoduje wygenerowanie odpowiedzi o braku informacji w systemie nt. tego kontyngentu. Wynika to z faktu, iż import w ramach danego kontyngentu wymaga uzyskania licencji. W przypadku kontyngentów administrowanych na granicy (tj. tych, dla których nie ma obowiązku uzyskania licencji) użytkownik otrzyma informację o wielkości wykorzystania kontyngentu a także objętych nim towarów.

The screenshot shows a web browser window titled "Stawki celne" (Tariffs) with a URL: http://ec.europa.eu/taxation_customs/dds/cgi-bin/tar duty?ProdLine=806Type=0&Lang=PL&SimDate=20060719&WestNo=1&Ident=1&Flag=1&Test=1&tar duty&Periodic=0

Stawki celne

Data symulacji: 19/07/2006

Kod TARIC	0202100000
Kraj pochodzenia/przeznaczenia	Kenia - KE (346)
Opis	
Ograniczenia/Restrykcje	

Przywóz (import)

Stawka dla krajów trzecich: 12,8% + 176,8 EUR / 100 kg	Rozporządzenie/Decyzja: R2204/99
Niepreferencyjny kontyngent taryfowy: 20%	Rozporządzenie/Decyzja: R0704/06
Numer kontyngentu: 094003 Data końcowa: 30/06/2007	Przypis: CD198
Preferencja taryfowa (LOMA): 0% + 176,8 EUR / 100 kg	Rozporządzenie/Decyzja: CD483/00
Kontyngent preferencyjny (KE): 0% + 14,1 EUR / 100 kg	Rozporządzenie/Decyzja: R2247/03
Numer kontyngentu: 094054 Data końcowa: -	Przypis: CD198

Strona główna | TARIC | Wyszukiwanie geograficzne | Pomoc

W prawej części opisywanego okna znajdują się przyciski, po wciśnięciu których użytkownik otrzyma informację na temat regulacji ustanawiającej dany środek (numer i rodzaj regulacji, data publikacji, okres obowiązywania). W ramach prowadzonej polityki handlowej Unia Europejska wprowadziła także środki pozataryfowe. Należą do nich m.in. kontyngenty ograniczające. Aby znaleźć w TARIC informację o tym, czy dany towar podlega wspomnianym ograniczeniom należy skorzystać z linku „Ograniczenia/Restrykcje” znajdującego się na żółtym polu. Możliwe jest także wyszukiwanie z wykorzystaniem pola „Opis TARIC” znajdującego na stronie głównej TARIC. W tym celu należy wpisać pełną bądź skróconą nazwę poszukiwanego towaru. Kolejne etapy przebiegają w sposób zbliżony do wyżej opisanego, a ich efektem jest doprowadzenie użytkownika do ekranu „TARIC-Konsultacje”.

Wykaz skrótów stosowanych w internetowej wersji taryfy celnej użytkowej TARIC:

Skrót	Opis
SPG	Wszystkie kraje objęte systemem GSP
SPGA	Najmniej rozwinięte kraje objęte systemem GSP
SPGE	Kraje Ameryki Środkowej i Południowej, które wdrożyły program walki z producentami narkotyków
SPGL	Kraje objęte systemem GSP z wyjątkiem krajów SPGA i SPGE
MCH	Mashreq: Egipt, Jordania, Liban
MGB	Maghreb: Algieria, Maroko, Tunezja
PHC	Polska, Węgry, Czechy, Słowacja
EEA	Europejski Obszar Gospodarczy: Islandia, Lichtenstein, Norwegia
LOMA	Kraje afrykańskie, Karaiby i kraje Pacyfiku
LOMB	Terytoria i kraje zamorskie
LOMAB	LOMA + LOMB

1.4 Zakaz dyskryminacji podatkowej

O ile cła i opłaty o skutku równoważnym do ceł są w UE na mocy art. 25 TWE zakazane całkowicie, o tyle wewnętrzne, krajowe opłaty na rzecz państwa (podatki) są oczywiście dozwolone. Stosuje się je w celu ustawienia towarów zagranicznych oraz krajowych w podobnej sytuacji podatkowej, pod warunkiem, że mają charakter neutralny względem towarów przywożonych z innych państw członkowskich. Podatek wewnętrzny może być zakazany tylko wówczas, jeżeli ma charakter dyskryminujący względem towarów pochodzących z innych państw członkowskich.

Art. 90 TWE zabrania państwom członkowskim:

- Nakładania na towary pochodzące z innych państw członkowskich jakichkolwiek podatków bezpośrednich lub pośrednich wyższych niż te, które są nakładane na towary krajowe (przesłanką zastosowania tego zakazu jest istnienie takich samych lub podobnych towarów krajowych)
- Nakładania podatków, które miałyby na celu pośrednią ochronę produktów krajowych (zakaz ten dotyczy sytuacji, gdy nie występują „podobne towary krajowe”, ale istnieją towary krajowe stanowiące konkurencję substytutową wobec towarów importowych (konkurencja tego typu zachodzi np. między świeżymi bananami a innymi owocami miękkimi oraz lekkim winem i piwem)

Ogólnie dozwolone podatki nie mogą zatem:

- Obciążać (pośrednio lub bezpośrednio) towarów z innych państw członkowskich bardziej niż podobnych towarów krajowych
- Chronić pośrednio produkcji krajowej (co jest zresztą trudne do wykazania) np. poprzez ukryte subwencjonowanie eksportu (przykładowo, państwo członkowskie przy eksporcie towarów zwraca podatek w kwocie wyższej niż była uprzednio nałożona)

Towary importowane nie mogą być dyskryminowane w sferze podatkowej. Oznacza to, że nie ma przeszkód, aby towary krajowe były opodatkowane w większym stopniu niż towary zagraniczne.

Podkreślić należy, że podatki dyskryminujące towary pochodzące z innego państwa członkowskiego nie są opłatami o skutku równoważnym do ceł. Te ostatnie nakłada się w związku z przekroczeniem granicy przez towar, natomiast podatki tworzą element systemu podatkowego obejmującego zarówno towary krajowe, jak i importowane.

Jeżeli towar importowany nie stanowi konkurencji dla żadnego towaru krajowego, art. 90 TWE nie znajdzie zastosowania. Nie oznacza to jednak, że towar taki może być obciążony podatkiem o dowolnej wysokości. Zgodnie z orzecznictwem ETS podatek, który ze względu na swoją wysokość znacznie utrudnia przepływ towarów pomiędzy państwami członkowskimi powinien być oceniany pod kątem zgodności z art. 28 TWE. Tak się stało w przypadku polskiego podatku akcyzowego na samochody. Obecnie toczy się postępowanie w tej sprawie przed Europejskim Trybunałem Sprawiedliwości.

1.5 Zakaz stosowania ograniczeń ilościowych w przywozie i wywozie towarów oraz środków wywołujących równoważny skutek

Pojęcie ograniczeń ilościowych i środków wywołujących podobny skutek zostało sformułowane w orzecznictwie jako „*regulacje handlowe państw członkowskich mogące ograniczać, bezpośrednio lub pośrednio, rzeczywiście lub potencjalnie, handel wewnątrzspółnotowy*”. Do najbardziej typowych środków o równoważnym skutku do ograniczeń ilościowych należą:

- Regulacje handlowe lub techniczne (np. wprowadzające obowiązek okazywania certyfikatów i innych tego typu dokumentów – świadectw pochodzenia towarów, zaświadczeń sanitarnych, weterynaryjnych itp.)
- Licencjonowanie importu towarów (nawet w przypadku automatycznie przyznawanych zezwoleń, gdyż i one mogą stanowić obciążenie dla importerów, np. z powodu opóźnień lub nadużyć przy ich wydawaniu)
- Praktyki administracyjne (np. rządowa kampania reklamowa propagująca zakupy towarów krajowych)
- Ograniczenia wynikające z regulacji nie dotyczących wprost wymiany towarowej z zagranicą, ale pośrednio wywierające skutki w tej dziedzinie (np. francuskie ograniczenie reklamy mocnych alkoholi)
- Kontrole sanitarne i fitosanitarne (kontrole krajowe, stosowane jednostronnie przez państwa członkowskie są środkami o skutkach równoważnych do ograniczeń ilościowych, chyba że mogą być uzasadnione na podstawie art. 30 TWE). Kontrole wspólnotowe nie stanowią środków o równoważnych skutkach, jeżeli zostały wprowadzone przez instytucje wspólnotowe zgodnie z dyrektywami harmonizacyjnymi. Są one legalne nie dlatego, że mają status wspólnotowy, ale dlatego, że wynika to z charakteru takich kontroli, które czynią zbędnymi liczne kontrole graniczne

- Reglamentacja cen (np. nakaz stosowania cen minimalnych lub maksymalnych), która powoduje utrudnienie zbytu produktów importowanych, lub wręcz go uniemożliwia
- Ograniczanie dostępu do rynku zamówień publicznych przez władze państwa członkowskiego przedsiębiorstwom z innych państw członkowskich (np. stosowanie tzw. preferencji krajowych dyskryminujących firmy zagraniczne)
- Obowiązek stosowania języka narodowego na wszystkich etapach obrotu handlowego.

F Ważne

W przypadku korzystania ze swobody przepływu towarów obowiązuje następująca fundamentalna zasada wynikająca z orzecznictwa:

Każdy towar, który jest przedmiotem legalnego obrotu w jednym z państw członkowskich Wspólnoty, powinien być dopuszczony do obrotu w pozostałych państwach członkowskich, nawet jeśli obowiązują tam zupełnie inne przepisy dotyczące obrotu tym towarem. Państwo członkowskie w zasadzie nie może na swoim terytorium zakazać sprzedaży towaru legalnie wytwarzanego i sprzedawanego w innym państwie członkowskim tylko z tego powodu, że towar ten nie odpowiada standardom technicznym lub handlowym państwa-importera. Łamaniem wskazanej zasady będą podane niżej sytuacje.

F Przykład

1. Polska firma produkująca armaturę łazienkową chciała wprowadzić swój produkt na rynek francuski. Tymczasem dopuszczenie wyrobu do obrotu we Francji uzależniano od uzyskania francuskiego certyfikatu jakości dla tego rodzaju produktu. Bez jego posiadania polska firma nie mogła sprzedawać swoich wyrobów francuskim kontrahentom.

2. Holenderska firma piwowarska chciała sprzedawać swój produkt na rynku niemieckim. Niemieckie przepisy uznawały natomiast za piwo tylko napoje wyprodukowane z czterech składników: słodu jęczmiennego, chmielu, drożdży i wody. Piwo wyprodukowane według innej receptury nie było dopuszczone do sprzedaży w Niemczech.

3. W prawie belgijskim istniała regulacja nakazująca sprzedaż margaryny wyłącznie w opakowaniach prostopadłościennych, co oznaczało dla zagranicznych producentów konieczność zmiany produkcji i sposobu pakowania margaryny w celu dostosowania się do wymogów belgijskich i narażało ich na dodatkowe koszty.

1.6 Wyjątki od swobody przepływu towarów

Głównym wyjątkiem od tej zasady na gruncie prawa wspólnotowego jest art. 30 TWE, zgodnie z którym dopuszczalne są ograniczenia importowe, eksportowe i tranzytowe uzasadnione:

- Względami moralności publicznej
- Względami porządku i bezpieczeństwa publicznego
- Względami ochrony zdrowia i życia ludzi, zwierząt i roślin
- Względami ochrony narodowych dóbr kultury, wartości artystycznej, historycznej lub archeologicznej
- Względami ochrony własności przemysłowej i handlowej

Uchylenia wynikające z art. 30 TWE pozwalają państwu członkowskiemu odstąpić od zasad traktatowych celem ochrony interesów narodowych wyższego rzędu, o charakterze niegospodarczym. Ponieważ TWE nie przewiduje mechanizmów zezwalających na stosowanie wyjątków od zakazu wynikającego z art. 25 TWE (zakaz stosowania ceł), na

podstawie art. 30 TWE można stosować jedynie ograniczenia ilościowe lub środki o skutku równoważnym – nie natomiast cła i opłaty o skutku równoważnym.

Stosowanie art. 30 TWE nie może być wyrazem arbitralnej dyskryminacji towarów importowanych z innych państw członkowskich, ani też formą ukrytej restrykcji handlowej wobec innych państw członkowskich.

Przykładowo, na tej podstawie ETS zakazał stosowania przez Wielką Brytanię zakazu importu drobiu uzasadnianego przypadkami zachorowań wśród konsumentów w innym państwie członkowskim, wprowadzanego późną jesienią i uchylanego bezpośrednio po świętach.

1.7 Ewidencjonowanie obrotów handlowych pomiędzy krajami UE. INTRASTAT

Rozdział opracowany na podstawie informacji zawartych na stronach Głównego Urzędu Statystycznego <http://www.stat.gov.pl>

System INTRASTAT służy monitorowaniu obrotów towarowych pomiędzy przedsiębiorcami mającymi swoje siedziby w państwach członkowskich UE. Polega on na dokonywaniu zgłoszeń na stosownych deklaracjach INTRASTAT, odnoszących się tak do wwozu jak i wywozu towarów. Zgłoszenia dokonywane są w cyklach miesięcznych.

Obowiązkowi dokonywania składania deklaracji INTRASTAT podlegają przedsiębiorcy będący płatnikiem VAT i realizujący wymianę towarową z krajami UE. Obowiązek ten rodzi się w momencie, w którym wartość przywozu lub wwozu przekracza ustalone i ogłoszone przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego wartości tzw. progów statystycznych publikowanych co roku w programie badań statystycznych w formie rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów. Na 2006 r. ustalono następujące wartości progów statystycznych dla podmiotów realizujących obroty z krajami Unii Europejskiej:

- próg podstawowy:
dla przywozu: 5 00.000 zł.;
dla wywozu: 8 00.000 zł.
- próg szczegółowy:
dla przywozu: 25.000.000 zł.;
dla wywozu: 43.000.000 zł.

Przedsiębiorca jest zobowiązany do wypełniania deklaracji INTRASTAT, jeśli:

- wartość dokonanych przez ten podmiot przywozów lub wywozów towarów w roku poprzedzającym rok sprawozdawczy przekroczyła wartość określoną odpowiednio dla ustalonego na aktualny rok sprawozdawczy progu podstawowego w przywozie lub w wywozie
- wartość dokonanych przez ten podmiot przywozów lub wywozów towarów przekroczyła w danym roku sprawozdawczym wartość określoną dla ustalonego na dany rok sprawozdawczy progu podstawowego w przywozie lub w wywozie. W tym przypadku osoba zobowiązana dokonuje zgłoszeń INTRASTAT poczynając od zgłoszenia INTRASTAT za okres sprawozdawczy, w którym wartość dokonanych przywozów albo wywozów towarów przekroczyła wartość określoną dla odpowiedniego statystycznego progu podstawowego

Deklaracje INTRASTAT składa się do izby celnej właściwej dla miejsca siedziby lub zamieszkania osoby składającej taki dokument. Zgłoszenie powinno być dokonane nie później niż do 10 dnia miesiąca następującego po tym, którego dotyczą dane zawarte w deklaracji. W przypadku, gdy przedsiębiorca nie złoży takiej deklaracji może zostać na niego nałożona kara pieniężna w wysokości 3 tys. zł za jeden okres sprawozdawczy. Wcześniej

jednak musi on zostać przez organ celny trzykrotnie upomniany, nim zastosuje on sankcje pieniężną.

Numerację i opis poszczególnych pól formularza deklaracji przedstawia poniższa tabela:

Pole 1	Okres sprawozdawczy
Pole 2	Rodzaj deklaracji
Pole 3	Kod izby celnej, do której adresowana jest deklaracja INTRASTAT";
Pole 4	Odbiorca - w przypadku zgłoszenia INTRASTAT w przywozie albo Nadawca - w przypadku zgłoszenia INTRASTAT w wywozie
Pole 5	Przedstawiciel - w przypadku dokonywania zgłoszenia INTRASTAT przez przedstawiciela
Pole 6	Łączna wartość fakturowa w PLN
Pole 7	Łączna wartość statystyczna w PLN
Pole 8	Łączna liczba pozycji
Pole 9	Numer pozycji
Pole 10	Opis towaru
Pole 11	Kod kraju wysyłki - w przypadku zgłoszenia INTRASTAT w przywozie albo Kod kraju przeznaczenia - w przypadku zgłoszenia INTRASTAT w wywozie
Pole 12	Kod warunków dostawy
Pole 13	Kod rodzaju transakcji
Pole 14	Kod towaru
Pole 15	Kod rodzaju transportu
Pole 16	Kod kraju pochodzenia - w przypadku zgłoszenia INTRASTAT w przywozie
Pole 17	Masa netto (w kg)
Pole 18	Ilość w uzupełniającej jednostce miary

Pole 19	Wartość fakturowa w PLN
Pole 20	Wartość statystyczna w PLN
Pole 21	Wypełniający

Przy wypełnianiu pól merytorycznych wykorzystywane są m.in. katalogi zawierające następujące informacje:

- wykaz państw członkowskich Unii Europejskiej
- alfabetyczny wykaz krajów
- kody rodzajów transportu
- kody rodzajów transakcji
- warunki dostaw wg INCOTERMS 2000
- Nomenklatura Scalona CN
- kody towarów, dla których nie podaje się masy netto

Szczegółowe informacje i wzory deklaracji INTRASTAT można uzyskać w Głównym Urzędzie Statystycznym lub izbach celnych.

Główny Urząd Statystyczny

Informatorium: 022 608 31 61

Centrala tel.: 022 608 30 00, 022 608 30 01

Al. Niepodległości 208,

00-925 Warszawa

<http://www.stat.gov.pl>

1.8 Ogólne zasady rozliczania podatku VAT w obrocie wewnątrzspółnotowym. VIÉS.

Informacje na temat podatku VAT oraz transakcji wewnątrzspółnotowych zawarte w niniejszym podrozdziale przytaczamy za zgodą Ministerstwa Finansów RP na podstawie publikacji „Transakcje wewnątrzspółnotowe a podatek VAT – zagadnienia ogólne”, wydanej przez Ministerstwo Finansów RP. Publikacja ta dostępna jest w Internecie pod adresem:

http://www.mf.gov.pl/files/podatki/vat_w_handlu_wewnatrzspolnotowym/ogolna_polska1.pdf

Podatek od wartości dodanej VAT w Unii Europejskiej

VAT (skrót od: value added tax) jest podatkiem pośrednim (od obrotu), pobieranym od towarów i usług. Objęte są nim towary i usługi na terytorium danego państwa, w tym także pochodzące z importu. Jednocześnie towary przeznaczone na eksport są opodatkowane stawką 0% VAT w kraju eksportera (z zachowaniem prawa do odliczenia podatku naliczonego) i obciążane podatkiem w kraju importera. Obowiązuje zasada nie dyskryminacyjnego obciążenia podatkiem VAT (podobnie jak i innymi podatkami) towarów krajowych i zagranicznych. Oznacza to, iż produkty importowane nie mogą być opodatkowane wyżej niż takie same produkty krajowe.

Przełomowe znaczenie dla utworzenia jednolitej konstrukcji podatku VAT w państwach Unii Europejskiej miała Szósta Dyrektywa Rady z 17 maja 1977 r.¹¹ Reguluje ona

¹¹ SZÓSTA DYREKTYWA RADY z dnia 17 maja 1977 r. w sprawie harmonizacji ustawodawstw Państw Członkowskich w odniesieniu do podatków obrotowych - wspólny system podatku od wartości dodanej: ujednolicona podstawa wymiaru podatku 77/388/EWG, Dz. Urz. L 145/1 z 13.6.1977

podstawowe elementy tego podatku, czyli między innymi podmiot opodatkowania, podstawę opodatkowania, powstanie obowiązku podatkowego, mechanizm odliczeń od podatku zapłaconego we wcześniejszych fazach obrotu.

Mimo podejmowanych prób nie udało się ujednoczyć wysokości stawek podatkowych z uwagi na rozbieżne interesy poszczególnych państw. Przyjęto jedynie minimalne stawki podatkowe. Kraje członkowskie uzgodniły, że wysokość stawki podstawowej (standardowej) nie może być niższa niż 15%, a stawki obniżonej (można stosować jedną lub dwie stawki obniżone) nie może być niższa niż 5% (z wyjątkami). W pełni ujednoczona jest także podstawa poboru podatku, tj. zakres towarów i usług podlegających obciążeniu VAT-em, towary i usługi objęte zwolnieniami, stawkami obniżonymi itp.

Odpowiedniki terminu VAT w językach narodowych
państw członkowskich Unii Europejskiej i państw kandydujących

Państwo członkowskie	Odpowiednik VAT
Austria	Mehrwertsteuer (MWSt) Umsatzsteuer (USt)
Belgia	Belasting over de Toegevoegde Waarde (BTW) Tax sur la Valeur Ajoutée (TVA)
Cypr	Φόρος Προστιθέμενης Αξίας (ΦΠΑ)
Czechy	Daň z přidané hodnoty – DPH
Dania	Mervärdiafgift
Estonia	Käibemaks
Finlandia	Arvonlisävero (ALV)
Francja	Taxe sur la Valeur Ajoutée (TVA)
Grecja	Αριθμός Φορολογικού Μητρώου (ΦΠΑ)
Hiszpania	Impuesto sobre el Valor Añadido (IVA)
Holandia	Omzetbelasting (OB) Belasting over de Toegevoegde Waarde (BTW)
Irlandia	Value Added Tax
Litwa	Pridetines vertes mokestis (PVM)
Luksemburg	Taxe sur la Valeur Ajoutée (TVA)
Łotwa	Pievienotās vērtības nodoklis
Malta	Value added tax
Niemcy	Mehrwertsteuer (MWSt) Umsatzsteuer (USt)

Polska	Podatek od towarów i usług
Portugalia	Imposto sobre o Valor Acrescentado (IVA)
Słowacja	Daň z pridanej hodnoty - DPH
Słowenia	Davek na dodano vrednost (DDV)
Szwecja	Mervärdeskatt (MOMS)
Wielka Brytania	Value Added Tax
Węgry	Általános Forgalmi Adó (ÁFA)
Włochy	Imposta sul valore Aggiunto (IVA)

Obrót handlowy towarami wewnątrz Wspólnoty

Informacje ogólne

W transakcjach dokonywanych w ramach Wspólnoty Europejskiej między podatnikami VAT z różnych państw członkowskich pojęcia eksportu i importu zostały zastąpione pojęciami wewnątrzspółnotowej dostawy i wewnątrzspółnotowego nabycia. Tymi też pojęciami polscy podatnicy VAT będą określać sprzedaż (dostawę) towarów dla kontrahentów z Unii Europejskiej (do podatników VAT) oraz kupno (nabycie) towarów od podatników VAT zarejestrowanych dla tego podatku w innych państwach członkowskich Unii Europejskiej. Do zakresu dostaw i nabyć wewnątrzspółnotowych włączane są jedynie towary (ich zakup i sprzedaż). Towary dostarczane do podatników zarejestrowanych dla celów VAT są opodatkowane stawką 0 % VAT w kraju ich wysyłki (rozpoczęcia transportu), jako wewnątrzspółnotowa dostawa, zaś podatek należny rozliczany jest przez nabywcę towarów, jako wewnątrzspółnotowe nabycie towarów w kraju, do którego towary te przybywają. Podatnik (nabywca) rozlicza podatek VAT w deklaracji VAT według stawki obowiązującej w kraju, do którego są przywożone towary (kraju, w którym kończy się transport tych towarów). W przypadku dostaw towarów do podmiotów w innych państwach członkowskich Unii Europejskiej, które nie są zarejestrowane dla celów podatku VAT, podatek jest naliczany i rozliczany na zasadach ogólnych przez zarejestrowanego do celów VAT dostawcę w państwie członkowskim, z którego towary wysłano (dostawa jest traktowana wówczas jak sprzedaż krajowa). Wyjątki od tych ogólnych zasad dotyczą:

- towarów, które mają zostać zainstalowane lub zmontowane w siedzibie nabywcy oraz tzw. sprzedaży wysyłkowej po przekroczeniu określonego przez każde państwo członkowskie progu sprzedaży, w przypadku której podatek powinien zostać naliczony i rozliczony przez dostawcę w państwie członkowskim, do którego towary te będą dostarczone (próg sprzedaży nie dotyczy towarów opodatkowanych zharmonizowaną akcyzą, towary te w sprzedaży wysyłkowej zawsze są opodatkowane w kraju przeznaczenia)
- dostaw towarów objętych zharmonizowaną akcyzą (oleje mineralne, alkohol, napoje alkoholowe, artykuły tytoniowe), nabywanych do celów innych niż prywatne, oraz dostaw nowych środków transportu, w przypadku których podatek VAT musi co do zasady zostać zapłacony przez podmiot w państwie członkowskim przeznaczenia
- dostaw na rzecz dyplomatów, organizacji międzynarodowych, sił zbrojnych państw NATO oraz innych uprawnionych osób i podmiotów w innych państwach członkowskich, które mogą w określonych okolicznościach zostać zwolnione z podatku VAT (w tym przypadku zwolnienie może mieć charakter pośredni, tzn. w formie zwrotów podatku uprzednio zapłaconego przez te uprawnione podmioty).

Wewnątrzspółnotowa dostawa towarów.

Dostawy dokonywane pomiędzy przedsiębiorstwami znajdującymi się w różnych państwach członkowskich Unii Europejskiej określane są mianem dostaw wewnątrzspółnotowych. Gdy polski przedsiębiorca (podatnik VAT) będzie przysyłać towar do przedsiębiorcy znajdującego się na obszarze Wspólnoty, wówczas dostawa ta - tak jak do tej pory eksport – objęta będzie stawką 0% VAT, jeżeli spełnione zostaną między innymi następujące warunki:

- Dostawa została wykonana na rzecz podmiotu, posiadającego status podatnika VAT w innym państwie członkowskim Unii Europejskiej
- Podatnik poda na fakturze VAT prawidłowe numery identyfikacyjne VAT (swoje i kontrahenta) wraz z dwuliterowym kodem państwa
- Towary zostaną wysłane lub wywiezione z terytorium Polski do miejsca przeznaczenia w innym państwie członkowskim Unii Europejskiej
- Podatnik będzie posiadać dowód, określony zgodnie z przepisami o podatku od towarów i usług, potwierdzający wywiezienie towarów z Polski.

Jeśli którykolwiek z ww. warunków (lub innych określonych w ustawie o podatku od towarów i usług) nie zostanie spełniony, należy naliczyć i rozliczyć podatek na terenie Polski według stawki obowiązującej na te towary w Polsce. Nie będzie naliczać się podatku VAT od towarów, które w Polsce objęte zostaną stawką 0% VAT. Podatnicy dokonujący transakcji wewnątrzspółnotowych są zobowiązani do wypełniania kwartalnych informacji podsumowujących dotyczących tych transakcji (patrz podrozdział: 8.2 „Kwartalna informacja podsumowująca”).

W Polsce obowiązek wypełniania i składania informacji podsumowujących będzie dotyczyć zarówno wewnątrzspółnotowych dostaw, jak i wewnątrzspółnotowych nabyć towarów.

F Przykład

Od momentu przystąpienia Polski do Unii Europejskiej polski podmiot X będący podatnikiem VAT dostarcza maszyny do niemieckiego podmiotu Y będącego podatnikiem VAT. Aby podmiot X nie był zobowiązany do rozliczenia polskiego podatku VAT (tak jak od transakcji krajowej) musi się on upewnić, czy podmiot Y jest podatnikiem VAT w Niemczech. Firma „X” wykazuje transakcję zarówno w swojej miesięcznej deklaracji VAT, jak i w swojej „kwartalnej informacji podsumowującej” jako dostawę wewnątrzspółnotową. Niemiecka firma „Y” wykazuje transakcję w swojej deklaracji VAT, jako nabycie wewnątrzspółnotowe i rozlicza się z podatku VAT w Niemczech.

Transakcje dokonywane przez podatników VAT na rzecz ostatecznych konsumentów (nie będących podatnikami VAT) z państw Unii Europejskiej.

W odniesieniu do dostaw dokonywanych przez podatników VAT na rzecz ostatecznych konsumentów (nie będących podatnikami VAT) zastosowano zasadę opodatkowania w kraju pochodzenia towaru. Konsument dokonując zakupów w którymkolwiek z krajów członkowskich, płaci w momencie nabycia podatek VAT w kraju pochodzenia towaru. Wyjątki od tej zasady to: dostawa nowych środków transportu np. nowe samochody (zawsze opodatkowana w kraju, do którego konsument sprowadza nowy środek transportu) oraz tzw. sprzedaż wysyłkowa (towary wysyłane w imieniu dostawcy na rzecz ostatecznych konsumentów, jeśli wartość tej sprzedaży u dostawcy przekracza określony próg, wyznaczony przez państwo przeznaczenia przesyłki). Należy zaznaczyć, iż szczególne zasady opodatkowania transakcji wewnątrzspółnotowych są również stosowane wobec towarów

opodatkowanych zharmonizowaną akcyzą (oleje mineralne, alkohole, napoje alkoholowe i artykuły tytoniowe).

Z zastrzeżeniem wyjątków określonych powyżej, konsumenci z innych państw członkowskich Unii Europejskiej, nie będący podatnikami VAT, dokonując nabycia od polskich podatników VAT, towarów pozostających na terytorium Unii Europejskiej – płacą podatek VAT zawarty w cenie nabywanych towarów. Polski podmiot dostarczając towary podmiotom nie zarejestrowanym dla celów VAT w Unii Europejskiej będzie musiał naliczyć i rozliczyć podatek VAT od tych towarów podobnie jak od dostawy na terytorium Polski.

F *Przykład*

Podmiot polski X będący podatnikiem VAT w Polsce dostarcza towar nie będący nowym środkiem transportu osobie fizycznej nie będącej podatnikiem VAT z Danii. Dostawa towaru ma miejsce na terytorium Polski i podlega opodatkowaniu polskim VAT, bez względu na to, czy nabywca odbiera towar w Polsce, czy też jest wysyłany na jego zlecenie do Danii. Podmiot X zgłasza transakcję jako dostawę w Polsce. Jeśli towar jest wywożony do Danii na zlecenie sprzedawcy (tzw. sprzedaż wysyłkowa) a wartość łącznej sprzedaży podmiotu X do Danii przekracza wartość progową ustaloną dla dostaw w Danii, dostawa ma miejsce w Danii. Wtedy podmiot X ma obowiązek zarejestrowania się dla podatku VAT w Danii i rozliczenia duńskiego podatku VAT od tej dostawy

Nabycie na terytorium Polski towarów z innych państw członkowskich Unii Europejskiej.

Jeżeli dany podmiot jest zarejestrowany dla celów VAT w Polsce i nabywa towary z innego państwa członkowskiego Unii Europejskiej, dostarczane przez podatnika zarejestrowanego dla celów VAT w państwie wysyłki (rozpoczęcia transportu) towarów, podmiot dokonujący nabycia towarów będzie musiał z tego tytułu zapłacić podatek VAT w Polsce. Stawką podatku jest stawka obowiązująca z tytułu dostawy takich samych towarów na terytorium Polski.

Wszelkie kwoty podatku VAT należnego należy wykazać w deklaracji VAT składanej za okres, w którym powstał obowiązek podatkowy z tytułu wewnątrzwspólnotowego nabycia towarów. Podatek ten stanowi co do zasady podatek naliczony, który jest rozliczany na zasadach ogólnych w deklaracji dla podatku od towarów i usług (zgodnie z warunkami określonymi w ustawie o podatku od towarów i usług).

F *Przykład*

Podmiot X będący podatnikiem VAT Polsce zarejestrowanym dla celów transakcji wewnątrzwspólnotowych, podając numer identyfikacji podatkowej (NIP), nabywa towar od podmiotu Y, który jest zarejestrowanym podatnikiem VAT w Niemczech. Towar zostaje wysłany z Niemiec do Polski. Wewnątrzwspólnotowe nabycie towarów ma miejsce w Polsce, podmiot X jest zobowiązany naliczyć i rozliczyć podatek z tego tytułu w deklaracji VAT oraz złożyć informację podsumowującą uwzględniającą tę transakcję jako nabycie. Podmiot Y również składa informację podsumowującą w swojej administracji podatkowej, wykazując tę transakcję jako wewnątrzwspólnotową dostawę towarów

System Wymiany Informacji o VAT VIES

(VAT Exchange Information System – VIES) jest systemem informatycznym pozwalającym na automatyczną wymianę informacji pomiędzy państwami członkowskimi na temat transakcji wewnątrzwspólnotowych oraz podatników VAT zarejestrowanych dla potrzeb tych transakcji. System ten powstał w celu zapewnienia monitorowania i kontroli

przepływu towarów pomiędzy państwami członkowskimi, umożliwia wykrywanie wszelkich nieprawidłowości, a w efekcie zapobiega stratom we wpływach podatkowych. Podstawę prawną funkcjonowania systemu VIES stanowi Rozporządzenie Rady nr 1798/2003 z dnia 7 października 2003 r. w sprawie współpracy administracyjnej w dziedzinie podatku od wartości dodanej i uchylenia Rozporządzenia (EWG) nr 218/92¹².

W każdym państwie członkowskim działa Centralne Biuro Łącznikowe (CLO – Central Liaison Office), które ma za zadanie współpracę z innymi państwami członkowskimi oraz odpowiedzialne jest za VIES. W Polsce funkcję tę pełni Biuro Wymiany Informacji o VAT w ramach Ministerstwa Finansów. Jednym z zadań Biura Wymiany Informacji o VAT jest potwierdzanie, na żądanie polskiego podatnika VAT, zidentyfikowania jego kontrahenta na potrzeby transakcji wewnątrzspółnotowych na podstawie posiadanego przez tego kontrahenta numeru VAT.

Każdy podatnik VAT dokonujący transakcji wewnątrzspółnotowych ma obowiązek posiadania unikalnego numeru VAT przyznanego dla potrzeb handlu wewnątrzspółnotowego przez administrację podatkową państwa członkowskiego UE, w którym jest zarejestrowany na potrzeby VAT, jak również spoczywa na nim obowiązek posługiwania się ww. numerem. Podmioty prowadzące działalność gospodarczą polegającą na wymianie handlowej z krajami UE muszą złożyć zgłoszenie rejestracyjne VAT-R/UE (jeżeli do tej pory podmioty te nie prowadziły działalności w ogóle, muszą również złożyć zgłoszenie rejestracyjne VAT-R) do naczelnika urzędu skarbowego właściwego ze względu na miejsce wykonywania czynności podlegających opodatkowaniu (może to być również urząd skarbowy właściwy ze względu na adres siedziby firmy, lub w przypadku osób fizycznych, ze względu na miejsce zamieszkania).

Zarejestrowanie umożliwia dokonanie wewnątrzspółnotowej dostawy towarów i wewnątrzspółnotowego nabycia towarów na Jednolitym Rynku UE i pozwala na zastosowanie zerowej stawki VAT na towary dostarczane do krajów unijnych. Jednocześnie z rejestracją dotyczącą transakcji wewnątrzspółnotowych wydawany jest nowy numer NIP (w postaci 10-cyfrowego „starego” NIP-u z przedrostkiem PL).

Podatnicy rozpoczynający działalność polegającą na wewnątrzspółnotowym nabyciu i wewnątrzspółnotowej dostawie towarów, oraz podatnicy, którzy rozpoczęli wykonywanie tych czynności, w okresie krótszym niż 12 miesięcy przed złożeniem zgłoszenia rejestracyjnego VAT R/UE i którzy zostali zarejestrowani jako podatnicy VAT UE, powinni złożyć w urzędzie skarbowym kaucję gwarancyjną, zabezpieczenie majątkowe lub gwarancje bankowe na kwotę 250 000 zł. W przeciwnym razie, termin zwrotu różnicy podatku wydłuża się o 180 dni.

F Ważne

W ramach systemu VIES funkcjonuje strona internetowa, na której można sprawdzić poprawność numerów rejestracyjnych VAT należących do podmiotów zarejestrowanych w państwach UE: http://ec.europa.eu/taxation_customs/vies/pl/vieshome.htm

Możliwość sprawdzenia poprawności numeru VAT stanowi formę zabezpieczenia podmiotu dokonującego transakcji przed nieuczciwymi partnerami handlowymi.

1.9 Oznaczenie towarów znakiem CE i dyrektywy Nowego Podejścia

Stworzenie i prawidłowe funkcjonowanie w ramach Unii Europejskiej Jednolitego Rynku, polegającego na swobodnym przepływie towarów, pracowników, usług i kapitału pomiędzy państwami członkowskimi było jednym z najważniejszych celów i osiągnięć integracji

¹² Rozporządzenie Rady nr 1798/2003 z dnia 7 października 2003 r. w sprawie współpracy administracyjnej w dziedzinie podatku od wartości dodanej, Dz. U. WE L 264 z dnia 15.10.2003

Europejskiej. Jednak celu tego nie udało się osiągnąć jedynie poprzez zlikwidowanie cel wewnątrznych, ograniczeń ilościowych importu i ujednoczenie podatków. Pomocną okazała się zasada wzajemnego uznawania, według której produkt legalnie wprowadzony na rynek jednego z państw członkowskich Wspólnoty ma również prawo być umieszczony na rynku dowolnego innego państwa członkowskiego, nawet jeżeli obowiązują tam zupełnie inne przepisy dotyczące obrotu tym produktem. Zasada ta jednak nie zawsze jest skuteczna. Traktat o utworzeniu Wspólnoty Europejskiej daje państwom członkowskim możliwość wprowadzenia przepisów ograniczających import, jeżeli mają one na celu ochronę ważnych interesów publicznych, szczególnie takich jak zdrowie i bezpieczeństwo. Najbardziej skuteczną metodą w eliminowaniu tego typu barier w przepływie towarów jest ujednoczenie obowiązujących w całej Wspólnocie przepisów dotyczących wytwarzania i obrotu towarami, poprzez wprowadzanie w danej dziedzinie przepisów prawa europejskiego, które mają wyższą rangę niż prawo krajowe. Początkowo Wspólnota Europejska szczegółowo regulowała poszczególne sektory rynku, np. pojazdy mechaniczne, substancje chemiczne, artykuły spożywcze, leki. Podstawowym problemem stał się nadmiar szczegółowych przepisów i konieczność ciągłego ich dostosowywania do szybko następującego postępu technicznego. Po 1985 r. przyjęto tzw. Nowe Podejście do harmonizacji przepisów technicznych we Wspólnocie Europejskiej. Jego istota sprowadza się do kilku podstawowych reguł:

- przedmiotem harmonizacji są wyłącznie przepisy związane z bezpieczeństwem, zdrowiem i ochroną środowiska,
- dyrektywy Nowego Podejścia zawierają tylko podstawowe wymagania, natomiast szczegóły techniczne zawarte są w odpowiednich, zharmonizowanych normach europejskich EN, których stosowanie nadal jest dobrowolne,
- produkt, który spełnia wymagania dyrektyw i oznaczony jest znakiem CE ma prawo być wprowadzony na rynek dowolnego państwa członkowskiego Wspólnoty

Wyroby, które spełniają przepisy dyrektyw i powiązanych z nimi norm, znakowane są symbolem CE. Oznacza to, że wyrób spełnia podstawowe wymagania odpowiedniej dyrektywy oraz że został poddany procedurze oceny zgodności przewidzianej w dyrektywie dla tego rodzaju wyrobu. Ocena zgodności dokonywana jest przez stronę trzecią i wykonywana przez jednostki notyfikowane, które są desygnowane przez państwa członkowskie.

Dyrektywy Nowego Podejścia zbliżają prawo państw członkowskich w celu usunięcia barier w handlu. Ponieważ dyrektywy Nowego Podejścia są dyrektywami całkowitego ujednoczenia, państwa członkowskie muszą uchylić wszystkie sprzeczne z nimi przepisy krajowe, zaś przepisy poszczególnych dyrektyw wprowadzić do swojego prawa krajowego. Co więcej, państwa członkowskie nie mogą utrzymywać albo wprowadzać bardziej restrykcyjnych unormowań niż przewidziane w dyrektywie.

Transpozycja dyrektyw Nowego Podejścia do prawa polskiego.

Podstawowym aktem prawnym, o charakterze ramowym jest Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej transponujące Dyrektywy Nowego Podejścia wydane na podstawie ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. o systemie oceny zgodności¹³. Zawiera ono definicje podstawowych pojęć i najważniejsze zasady wspólne dla wyrobów podlegających ocenie zgodności opartej na dyrektywach Nowego Podejścia. Transpozycję poszczególnych dyrektyw stanowią rozporządzenia wykonawcze do tej ustawy, a także w niektórych przypadkach osobne ustawy branżowe. Stale aktualizowane wykazy polskich wersji norm

¹³ Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej transponujące Dyrektywy Nowego Podejścia wydane na podstawie ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. o systemie oceny zgodności Dz. U. nr 166/2003, poz. 1360, z późniejszymi zmianami

zharmonizowanych do poszczególnych dyrektyw są publikowane w kolejnych obwieszczeniach Prezesa Polskiego Komitetu Normalizacyjnego.

Dyrektywy (Numer dyrektywy– pierwsza wersja i kolejne zmiany)	Polskie akty prawne wprowadzające dyrektywy
Maszyny 98/37/WE 98/79/WE	Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 20 grudnia 2005 r. w sprawie zasadniczych wymagań dla maszyn i elementów bezpieczeństwa (Dz.U. nr 259 z 2005r. poz. 2170)
Niskonapięciowy sprzęt elektryczny 73/23/EWG 93/68/EWG	Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 15 grudnia 2005 r. w sprawie zasadniczych wymagań dla sprzętu elektrycznego (Dz.U. nr 259 z 2005r. poz. 2172)
Efektywność energetyczna chłodziarek i zamrażarek 96/57/WE	Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 grudnia 2003 r. w sprawie wymagań zasadniczych w zakresie zużycia energii elektrycznej przez sprzęt chłodniczy (Dz.U. nr 219 z 2003r. poz. 2157)
Zabawki 88/378/EWG 93/68/EWG	Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 14 listopada 2003 r. w sprawie zasadniczych wymagań dla zabawek (Dz.U. nr 210 z 2003r. poz. 2045)
Aktywne implanty medyczne 90/385/EWG 93/42/EWG 93/68/EWG	Ustawa o wyrobach medycznych z dnia 20 kwietnia 2004r. (Dz. U. nr 93 z 2004r. poz. 896, z późn. zm.). Weszła w życie 1 maja 2004r.
Wyroby medyczne 93/42/EWG 98/79/WE 2000/70/WE 2001/104/WE	Zastąpiła poprzednią ustawę z dnia 27 lipca 2001r. o wyrobach medycznych (Dz.U. nr 126 z 2001r. poz. 1380, ze zmianą w Dz.U. nr 152 z 2002r. poz. 1264)
Wyroby medyczne do diagnostyki in vitro 98/79/WE	
Wyroby budowlane 89/106/EWG 93/68/EWG	Ustawa o wyrobach budowlanych z dnia 16 kwietnia 2004 r. (Dz.U. nr 92 z 2004r. poz. 881 z 30.04.2004r). Weszła w życie 1 maja 2004r. Niektóre rozporządzenia wykonawcze: - w Dz.U. nr 195/2004 poz. 2011 (dot. znaku CE) - w Dz.U. nr 198/2004 poz. 2041 (dot. znaku budowlanego B) Poprzednio tematyka wyrobów budowlanych była uregulowana w ustawie z dnia 7 lipca 1994r. – Prawo budowlane (Dz.U. nr 89 z 1994r. poz. 414 z późn. zm.)
Proste zbiorniki ciśnieniowe 87/404/EWG 90/488/EWG 93/68/EWG	Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 23 grudnia 2005r. w sprawie zasadniczych wymagań dla prostych zbiorników ciśnieniowych (Dz.U. nr 259 z 2005r. poz. 2171)
Środki Ochrony Indywidualnej	Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 21 grudnia 2005 r. w

89/686/EWG 93/95/EWG 93/68/EWG 96/58/WE	sprawie zasadniczych wymagań dla środków ochrony indywidualnej (Dz.U. nr 259 z 2005r. poz. 2173)
Urządzenia spalające paliwa gazowe 90/396/EWG 93/68/EWG	Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 21 grudnia 2005 r. w sprawie zasadniczych wymagań dla urządzeń spalających paliwa gazowe (Dz.U. nr 263 z 2005r. poz. 2201)
Efektywność energetyczna kotłów wodnych 92/42/EWG 93/68/EWG 2004/8/WE	Rozporządzenie Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 20 października 2005 r. w sprawie zasadniczych wymagań dotyczących efektywności energetycznej nowych wodnych kotłów grzewczych opalanych paliwami ciekłymi lub gazowymi (Dz.U. nr 218 z 2005r. poz. 1846)
Emisja hałasu przez urządzenia używane na zewnątrz pomieszczeń 2000/14/WE 2005/88/WE	Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 21 grudnia 2005r. w sprawie zasadniczych wymagań dla urządzeń używanych na zewnątrz pomieszczeń w zakresie emisji hałasu do środowiska (Dz.U. nr 263 z 2005r. poz. 2202, zmiana: Dz.U. nr 32 z 2006r. poz. 223)
Kompatybilność elektromagnetyczna 89/336/EWG 91/263/EWG 92/31/EWG 93/68/EWG NOWA: 2004/108/WE zastąpi 89/336/EWG Polski akt prawny przenoszący nową dyrektywę do prawa krajowego powinien zostać wydany najpóźniej do 20.01.2007 r. i zacząć obowiązywać najpóźniej od 20.07.2007 r.	Ustawa z dnia 16 lipca 2004r. Prawo telekomunikacyjne (Dz.U. nr 171 z 2004r. poz. 1800 z późn. zm.), - nowa, weszła w życie 3 września 2004r., zastąpiła poprzednią: Ustawa z dnia 21 lipca 2000 r. Prawo Telekomunikacyjne (Dz.U. nr 73 z 2000r. poz. 852 z późn. zm.) (tylko zasadnicze wymagania, zakres oraz definicje podstawowych pojęć) Rozporządzenie Ministra Transportu i Budownictwa z dnia 27grudnia 2005 r. w sprawie dokonywania oceny zgodności aparatury z zasadniczymi wymaganiami dotyczącymi kompatybilności elektromagnetycznej oraz sposobu jej oznakowania (Dz.U. nr 265 z 2005r. poz. 2227)
Materiały wybuchowe do użytku cywilnego 93/15/EWG	Ustawa z dnia 21 czerwca 2002 r. o materiałach wybuchowych do użytku cywilnego (Dz.U. nr 117 z 2002r. poz. 1007, z późn. zm.)
Telekomunikacyjne urządzenia końcowe i urządzenia radiowe 1999/5/WE	Ustawa z dnia 16 lipca 2004r. Prawo telekomunikacyjne (Dz.U. nr 171 z 2004r. poz. 1800 z późn. zm.), - nowa, weszła w życie 3 września 2004r., zastąpiła poprzednią: Ustawa z dnia 21 lipca 2000r. Prawo Telekomunikacyjne (Dz.U. nr 73 z 2000r. poz. 852 z późn. zm.) (tylko zasadnicze wymagania, zakres oraz definicje podstawowych pojęć) Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 15 kwietnia 2004r. w sprawie dokonywania oceny zgodności telekomunikacyjnych urządzeń końcowych przeznaczonych do dołączania do zakończeń sieci publicznej i urządzeń radiowych z zasadniczymi wymaganiami oraz ich oznakowania (Dz.U. nr 73 z 2004r. poz. 659, zmiana: Dz.U. nr 23 z 2006r. poz. 177 – weszła w życie 2 marca 2006r.)

Urządzenia ciśnieniowe 97/23/WE	Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 21 grudnia 2005 r. w sprawie zasadniczych wymagań dla urządzeń ciśnieniowych i zespołów urządzeń ciśnieniowych (Dz.U. nr 263 z 2005r. poz. 2200)
Rekreacyjne jednostki pływające 94/25/WE 2003/44/WE	Rozporządzenie Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 19 listopada 2004r. w sprawie zasadniczych wymagań dla rekreacyjnych jednostek pływających (Dz.U. nr 258 z 2004r. poz. 2584)
Dźwigi 95/16/WE	Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 8 grudnia 2005r. w sprawie zasadniczych wymagań dla dźwigów i ich elementów bezpieczeństwa (Dz.U. nr 263 z 2005r. poz. 2198)
Wyposażenie używane w przestrzeniach zagrożonych wybuchem 94/9/WE	Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 22 grudnia 2005r. w sprawie zasadniczych wymagań dla urządzeń i systemów ochronnych przeznaczonych do użytku w przestrzeniach zagrożonych wybuchem (Dz.U. nr 263 z 2005r. poz. 2203)
Wagi nieautomatyczne 90/384/EWG 93/68/EWG	Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 11 grudnia 2003r. w sprawie zasadniczych wymagań dla wag nieautomatycznych podlegających ocenie zgodności (Dz.U. nr 4 z 2004r. poz. 23)
Urządzenia linowe do przewozu osób 2000/9/WE	Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 11 grudnia 2003r. w sprawie zasadniczych wymagań dla kolei linowych przeznaczonych do przewozu osób (Dz.U. nr 15 z 2004r. poz. 130)
Efektywność energetyczna stateczników do oświetlenia fluorescencyjnego 2000/55/WE	Rozporządzenie Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 14 czerwca 2005r. w sprawie zasadniczych wymagań w zakresie efektywności energetycznej dla stateczników do lamp fluorescencyjnych (Dz.U. nr 110 z 2005r. poz. 929)
Przyrządy pomiarowe 2004/22/WE	Polski akt prawny przenoszący dyrektywę do prawa krajowego powinien zostać wydany najpóźniej do 30.04.2006r. i zacząć obowiązywać najpóźniej od 30.10.2006r.

Źródło: EIC Gdańsk

2. Swoboda przepływu usług

2.1 Traktatowe podstawy swobody przepływu usług

Podstawę prawną stanowi Traktat ustanawiający Wspólnotę Europejską.

ROZDZIAŁ 3

USŁUGI

Artykuł 49

W ramach poniższych postanowień ograniczenia w swobodnym świadczeniu usług wewnątrz Wspólnoty są zakazane w odniesieniu do obywateli Państw Członkowskich mających swe przedsiębiorstwo w państwie Wspólnoty innym niż Państwo odbiorcy świadczenia.

Rada, stanowiąc większością kwalifikowaną na wniosek Komisji, może rozszerzyć korzyści wynikające z postanowień niniejszego rozdziału na obywateli państwa trzeciego świadczących usługi i mających swe przedsiębiorstwa wewnątrz Wspólnoty.

Artykuł 50

Usługami w rozumieniu niniejszego Traktatu są świadczenia wykonywane zwykle za wynagrodzeniem w zakresie, w jakim nie są objęte postanowieniami o swobodnym przepływie towarów, kapitału i osób.

Usługi obejmują zwłaszcza:

- a) działalność o charakterze przemysłowym,
- b) działalność o charakterze handlowym,
- c) działalność rzemieślnicza,
- d) wykonywanie wolnych zawodów.

Z zastrzeżeniem postanowień rozdziału dotyczącego prawa przedsiębiorczości, świadczący usługę może, w celu spełnienia świadczenia, wykonywać przejściowo działalność w państwie świadczenia na tych samych warunkach, jakie państwo to nakłada na własnych obywateli.

Artykuł 51

1. Swobodę przepływu usług w dziedzinie transportu regulują postanowienia tytułu dotyczącego transportu.

2. Liberalizacja usług bankowych i ubezpieczeniowych związanych z przepływem kapitału jest realizowana w zgodzie z liberalizacją przepływu kapitału.

2.2 Pojęcie usługi transgranicznej

Swoboda świadczenia usług jest jedną z fundamentalnych zasad Jednolitego Rynku UE. Należy podkreślić, że obecnie jest ona najczęściej, obok przepływu towarów, wykorzystywaną swobodą przez przedsiębiorców. Przede wszystkim dlatego, że daje niczym nieskrępowaną możliwość świadczenia usług transgranicznych (oczywiście z pewnymi wyjątkami, o których będzie mowa w dalszej części). Wspólny rynek UE to nowe możliwości zbytu towarów i usług na terenie innych państw członkowskich. Te prawa gospodarcze mają charakter można powiedzieć konstytucyjny, gdyż zostały przyznane bezpośrednio przez Traktat ustanawiający Wspólnotę Europejską. Ten sam traktat przewiduje szereg środków służących ochronie tych praw przed działaniem państw członkowskich i instytucji europejskich.

Jak już wspomniano swoboda ta dotyczy świadczenia usług, przy czym jest to szczególny rodzaj usługi. Aby można ją było objąć postanowieniami traktatu i innych unijnych regulacji prawnych, musi ona mieć charakter transgraniczny. Swoboda ta nie odnosi się do sytuacji, w których stronami są podmioty gospodarcze z tego samego kraju. Wówczas zastosowanie mają przepisy obowiązujące w tym zakresie na jego terytorium.

Czym jest zatem *usługa* w rozumieniu prawa europejskiego? Zgodnie z art. 50 TWE „(...) usługami są świadczenia wykonywane z reguły odpłatnie, o ile nie są one regulowane postanowieniami dotyczącymi swobodnego przepływu towarów, kapitału i osób”. Usługami w szczególności są: działalność przemysłowa, działalność kupiecka, działalność rzemieślnicza, działalność w ramach wolnych zawodów. Rozwinięciem tej traktatowej definicji będzie orzecznictwo Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości odnoszące się do swobody świadczenia usług. W sprawie *Debauvre*¹⁴ wyraźnie stwierdzono, że „przepisy TWE dotyczące swobody świadczenia usług nie mają zastosowania do tej działalności, która we wszystkich swoich elementach została ulokowana na terytorium jednego państwa członkowskiego”. Wynika zatem z tego orzeczenia jednoznacznie, że sytuacja o charakterze wewnątrz krajowym nie podlega regulacjom wspólnotowym chroniącym prawo przedsiębiorców do swobodnego świadczenia usług. Niezbędnym warunkiem do powoływania się na regulacje traktatowe jest występowanie *elementu transgraniczności usługi*. Występuje on wówczas jeżeli usługa jest świadczona pomiędzy podmiotami z co najmniej dwóch państw członkowskich. Może ona mieć następujący wymiar:

- przedsiębiorca jedzie do innego państwa członkowskiego i tam świadczy usługę (jest to tzw. transgraniczność czynna)
- klient przyjeżdża do przedsiębiorcy w celu odebrania usługi (jest to tzw. transgraniczność bierna)
- granicę przekracza tylko usługa – przedsiębiorca jak i klient pozostają w swoim miejscu zamieszkania. Tak się dzieje w przypadku np. usług z branży teleinformatycznej, opinii prawnych itp.

Kolejnym istotnym elementem wyróżniającym usługę transgraniczną jest jej *czasowy charakter*. Zgodnie z orzecznictwem Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości działalność transgraniczna nie może przeważać nad działalnością krajową. Świadczenie usługi musi mieć z góry określony początek i koniec, ponieważ działalność na terytorium innego państwa powinna być wykonywana czasowo i mieć charakter przejściowy.

Tak jak w przypadku pozostałych swobód Jednolitego Rynku UE, również w przypadku realizacji swobody przepływu usług obowiązuje fundamentalna dla prawa europejskiego *zasada niedyskryminacji ze względu na przynależność narodową*. Oznacza ona, że państwa członkowskie nie mogą wydawać takich regulacji krajowych, które dyskryminowałyby

¹⁴ Sprawa 52/79, Prokuratura Królewska v. Debauvre

przedsiębiorców z innych państw świadczących usługi na ich terytorium. Jako przykład może tu posłużyć orzeczenie Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości w sprawie Niemiec¹⁵. Dotyczyło ono wymogu posiadania siedziby na terytorium Niemiec jeżeli przedsiębiorca z innego państwa członkowskiego chciał świadczyć na ich terytorium usługi ubezpieczeniowe. Taki wymóg Trybunał wyraźnie uznał za łamiący traktatową zasadę niedyskryminacji odnoszącą się do świadczenia usług.

2.3 Okresy przejściowe odnoszące się do swobody przepływu usług

Swoboda świadczenia usług nie jest zupełnie wolna od ograniczeń. W odniesieniu do przedsiębiorców działających w państwach, które przystąpiły do Unii Europejskiej w maju 2004 r. stosuje się ograniczenia w zakresie świadczenia usług w niektórych branżach na terytorium Niemiec i Austrii. W pozostałych państwach swoboda ta nie podlega żadnym ograniczeniom. Ograniczenie swobody świadczenia usług występujące jedynie w Niemczech i Austrii odnosi się tylko do niektórych usług:

- budowlane i okołobudowlane
- sprzątanie (zarówno to w domach, jak i przemysłowe)
- dekoratorstwo wnętrz,
- w Austrii dodatkowo architektura terenów zielonych.

Należy tu zwrócić uwagę na fakt, że ograniczenie to odnosi się jedynie do przedsiębiorców zatrudniających pracowników i mających zamiar oddelegować ich zagranicę w celu wykonania usługi. Ograniczenie to nie dotyczy firm jednoosobowych. Zatem jeżeli przedsiębiorca prowadzący firmę jednoosobową chciałby wykonać usługę budowlaną w Niemczech to ma do tego pełne prawo.

Poniższa lista zawiera zbiór czynności uznanych w świetle regulacji niemieckich za usługi budowlane i okołobudowlane.

Sektor budowlany i działalność pokrewna

Systematyka stosowana przez Federalny Urząd Statystyczny (Statistisches Bundesamt)

F Budownictwo

FA Budownictwo

45 Budownictwo

45.1 Budowlane prace przygotowawcze

45.11 Wyburzanie, wysadzanie, usuwanie gruzu, niwelacja gruntu

45.11.1 Wyburzanie, wysadzanie, usuwanie gruzu

45.11.2 Niwelacja gruntu (przemieszczanie gruntu)

45.11.4 Udostępnianie oraz rekultywacja (zasypywanie) wyrobisk

45.12 Wiercenia testowe i poszukiwawcze

45.12.0 Wiercenia testowe i poszukiwawcze

45.2 Budownictwo ziemne i podziemne

45.21 Budownictwo ziemne, budowa tuneli i mostów itp.

45.21.1 Budownictwo ziemne i podziemne bez specjalizacji

45.21.2 Budownictwo ziemne (za wyjątkiem bud. z prefabrykatów)

45.21.3 Wytwarzanie budowlanych prefabrykatów betonowych z elementów pochodzących z prod. własnej

45.21.4 Wytwarzanie budowlanych prefabrykatów betonowych z elementów pochodzących z prod. obcej

45.21.5 Wytwarzanie budowlanych prefabrykatów z drewna lub tworzyw

¹⁵ Sprawa 205/8, KE v. RFN, 1986

- sztucznych z elementów pochodzących z produkcji obcej
- 45.21.6 Budowa tuneli i mostów itp.
- 45.21.7 Układanie rur i kabli pod ziemię
- 45.22 Pokrywanie dachów, prace wodociągowe i kanalizacyjne, uszczelnianie i roboty ciesielskie
- 45.22.1 Pokrywanie dachów oraz prace wodociągowe i kanalizacyjne
- 45.22.2 Uszczelnianie przeciwko wodzie i wilgoci
- 45.22.3 roboty ciesielskie i inżynieria budów drewnianych
- 45.23 Budowa dróg, kolei, pasów startowych i obiektów sportowych
- 45.23.1 Budowa dróg, pasów startowych i obiektów sportowych
- 45.23.2 Budowa dróg kolejowych
- 45.24 Budownictwo wodne
- 45.24.0 Budownictwo wodne
- 45.25 Inne specjalistyczne budownictwo ziemne i podziemne
- 45.25.1 Budowa studni
- 45.25.2 Budowa szybów
- 45.25.3 Budowa kominów, palenisk i pieców przemysłowych
- 45.25.4 Stawianie rusztowań
- 45.25.5 Osuszanie pomieszczeń
- 45.25.6 Inne specjalistyczne budownictwo ziemne i podziemne jeszcze nie wymienione
- 45.3 Instalacje budowlane
- 45.31 Instalacje elektryczne
- 45.31.0 Instalacje elektryczne
- 45.32 Izolacja cieplna, akustyczna, wstrząsowa
- 45.32.0 Izolacja cieplna, akustyczna, wstrząsowa
- 45.33 instalacje hydrauliczne, wodociągowe, gazowe, ogrzewcze i klimatyzacja
- 45.33.0 instalacje hydrauliczne, wodociągowe, gazowe, ogrzewcze i klimatyzacja
- 45.34 Inne instalacje budowlane
- 45.34.0 Inne instalacje budowlane
- 45.4 Rozbudowa/przebudowa
- 45.41 Prace natynkowe, gipsowe, ornamenty
- 45.41.0 Prace natynkowe, gipsowe, ornamenty
- 45.42 Stolarka i ślusarka budowlana
- 45.42.0 Stolarka i ślusarka budowlana
- 45.43 Układanie podłóg , płytek kafelkowych, paneli , wyposażenie wnętrz
- 45.43.1 Układanie parkietu
- 45.43.2 Układanie płytek kafelkowych, płyt i mozaik
- 45.43.3 Wylewanie podłóg (Estrich)
- 45.43.4 Układanie i wyklejanie podłóg inaczej niż powyżej
- 45.43.5 Tapetowanie
- 45.43.6 Ogólnie wyposażenie wnętrz
- 45.44 Prace malarskie i szklarskie
- 45.44.1 Prace malarskie i lakiernicze
- 45.44.2 Szklarstwo
- 45.45 Prace budowlane poprzednio nie określone
- 45.45.1 Czyszczenie, odświeżanie fasad
- 45.45.3 Wszelkie rozbudowy poprzednio nie określone

2.4 Oddelegowanie pracowników w celu wykonania usługi transgranicznej

Ustawodawca europejski wprowadza i reguluje również w odniesieniu do świadczenia usług wszelkie dodatkowe działania niezbędne do ich wykonania. I tak, w celu prawidłowego wykonania usługi przedsiębiorca może oddelegować swoich pracowników, bez konieczności ubiegania się dla nich o zezwolenie na pracę, nawet gdy miejscem świadczenia usługi jest państwo członkowskie stosujące okresy przejściowe w zakresie swobodnego przepływu pracowników. Delegując na jego terytorium pracownika w celu realizacji zleconej przez zagranicznego kontrahenta usługi, nie trzeba występować dla niego o zezwolenie na pracę.¹⁶ Należy tu jednak zaznaczyć, że nie we wszystkich państwach takie rozwiązanie jest możliwe. Jak już wcześniej wspomniano, takiej możliwości nie będzie miał polski przedsiębiorca, który chciałby oddelegować swoich pracowników w celu wykonania usługi w Niemczech lub Austrii w branży budowlanej i okołobudowlanej, sprzątaniu oraz dekoratorstwie wnętrz, a w Austrii również zakaz ten obejmuje architekturę terenów zielonych. Nic natomiast nie stoi na przeszkodzie, aby w w/w branżach w Niemczech i Austrii świadczył usługi przedsiębiorca jednoosobowy. Należy zwrócić uwagę na fakt, że w każdym wypadku oddelegowania w celu wykonania usługi warunki pracy pracowników delegowanych muszą uwzględniać jednak ustalone przez przepisy prawa lub orzeczenia administracyjne wymogi państwa przyjmującego, takie jak: maksymalne okresy pracy i minimalne okresy odpoczynku, minimalny wymiar płatnych urlopów rocznych, minimalne stawki płacy (wraz ze stawką za nadgodziny), warunki wynajmu pracowników, w szczególności przez przedsiębiorstwa pracy tymczasowej, przepisy bhp, warunki zatrudnienia kobiet ciężarnych i tuż po urodzeniu dziecka, dzieci i młodzieży, przepisy w dziedzinie niedyskryminacji.

F Przykład

Polskie przedsiębiorstwo budowlane podpisało umowę na wybudowanie domu w Amsterdamie. W celu wykonania tej usługi oddelegowało swoich pracowników. Podczas kontroli przeprowadzonej przez holenderskich urzędników zakwestionowano legalność pracy polskich pracowników, argumentując swoje stanowisko tym, że nie posiadają oni stosownych zezwoleń na pracę. Polski przedsiębiorca, jak też jego holenderski zleceniodawca zostali ukarani grzywną a pracownicy musieli wrócić do Polski. Oczywiście takie zachowanie się holenderskich urzędników jest rażącym naruszeniem reguł korzystania ze swobody świadczenia usług i jest całkowicie bezzasadne. W przypadku oddelegowania pracowników nie ma potrzeby występowania dla nich o pozwolenie na pracę, bo są oni pracownikami polskiej firmy, która świadczy usługi na terytorium innego państwa.

F Ważne

By móc wyjechać świadczyć usługę do innego państwa należy wcześniej dopełnić pewnych formalności w kraju. Przede wszystkim odnoszą się one do oddelegowania pracowników lub samooddelegowania się w przypadku firm jednoosobowych. Należą do nich:

- Wystąpienie do Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych z wnioskiem o wydanie formularza E-101 w celu uzyskania „zaświadczenia” o ustawodawstwie właściwym dla ubezpieczeń społecznych, które poświadczą, że ten pracownik podlega ustawodawstwu danego państwa i powinien być wyłączony z kompetencji systemu państwa, gdzie ma wykonywać pracę. Jest to dowód na to, że oddelegowani pracownicy, nie będą obciążać systemu zabezpieczenia społecznego państwa, w którym będą świadczyć podczas oddelegowania pracę

¹⁶ Sprawa 113/89, Rush Portuguesa Lds v. Office National d'Immigration, 1990

- Uzyskanie w Narodowym Funduszu Zdrowia Europejskiej Karty Ubezpieczenia Zdrowotnego dla pracownika oddelegowanego. EKUZ wydawany jest po okazaniu formularza E-101 wystawionego przez ZUS

Warunki delegowania w przypadku ubiegania się o formularz E-101

F Ważne

Oddelegować pracowników może przedsiębiorca działający nie krócej niż 4 miesiące.

Pracownik, który zostaje oddelegowany w celu wykonania pracy do innego państwa UE/EOG na okres co najwyżej jednego roku jest objęty polskim ustawodawstwem jeżeli spełnione są poniższe warunki (*na podstawie informacji zamieszczonych przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych na stronach <http://www.zus.gov.pl>*):

- musi istnieć umowa o pracę z tym pracodawcą w Polsce, który deleguje pracownika
- podczas okresu delegowania pracownik będzie podporządkowany poleceniom pracodawcy co do czasu i miejsca wykonywania pracy
- pracownik przed delegowaniem powinien w Polsce wykonywać pracę na rzecz delegującego pracodawcy. Jeżeli natomiast pracownik został zatrudniony tylko po to, by zostać delegowanym, pracodawca powinien zwykle prowadzić w Polsce istotną działalność gospodarczą, przy czym uwzględnia się tu miejsce siedziby pracodawcy lub administracji, liczbę pracowników administracji pracujących w Polsce oraz w drugim państwie członkowskim, miejsce rekrutacji pracowników delegowanych i zawierania większości umów z klientami, prawo właściwe dla umów zawartych przez przedsiębiorstwo z pracownikami i klientami oraz obroty w odpowiednim, typowym okresie w każdym z tych państw.
- Czas wykonywania przejściowego zatrudnienia za granicą nie może być dłuższy niż 12 miesięcy, ważne jest więc aby czas oddelegowania był z góry określony i żeby można to było udowodnić stosownymi umowami
- Delegując pracodawca powinien prowadzić w zwykłym trybie działalność na terenie Polski- mieć tu siedzibę, administrację i zatrudniać innych pracowników, którzy nie są delegowani do pracy za granicę.
- Pracownik powinien być zgłoszony przez swojego pracodawcę do ubezpieczeń społecznych, który powinien opłacać za niego prawidłowo składki na ubezpieczenie. Przy czym fakt nie opłacania lub zalegania z opłacaniem składek przez pracodawcę nie stoi na przeszkodzie poświadczeniu formularza E-101 – o ile spełnione będą wszystkie pozostałe warunki oddelegowania. Instytucja ubezpieczeniowa powinna jednak w takiej sytuacji wszcząć postępowanie, którego celem będzie wyegzekwowanie zaległości z tytułu składek.
- Podczas okresu oddelegowania osoba delegowana będzie objęta polskim ustawodawstwem
- Pracownik nie może zastępować innego pracownika, którego okres delegowania już się skończył

Wniosek o wydanie zaświadczenia E-101 powinien zawierać:

- Dane ewidencyjne i identyfikacyjne pracownika tzn. imię, nazwisko, datę urodzenia, adres zamieszkania w Polsce, numery identyfikacyjne NIP i PESEL
- Dane ewidencyjne i identyfikacyjne pracodawcy tzn. nazwa, adres prowadzonej działalności w Polsce i za granicą, dane identyfikacyjne NIP i REGON
- Okres na jaki pracownik ma być oddelegowany

- Czy pracownik jest zatrudniony w ramach umowy o pracę zawartej z wysyłającym pracodawcą
- Czy pracownik w czasie wykonywania pracy za granicą będzie podporządkowany poleceniom pracodawcy co do czasu i miejsca wykonywania pracy
- Czy pracownik przed wysłaniem wykonywał w delegującym państwie pracę na rzecz wysyłającego pracodawcy
- Czy czas wykonywania przejściowego zatrudnienia za granicą nie jest dłuższy niż 12 miesięcy, ważne jest więc aby oddelegowania był z góry określony i żeby można go było uwodnić stosownymi umowami.

Składając wniosek o poświadczenie formularza E-101 należy złożyć druki na każdego pracownika oddzielnie w dwóch egzemplarzach. Jeżeli mający być oddelegowanym pracownik jest nowozatrudnionym należy również dołączyć do wniosku formularz ZUA. Po złożeniu wniosku zakład ubezpieczeń powinien rozpatrzyć go w terminie 7 dni.

Aby uzyskać dokument potwierdzający ubezpieczenie zdrowotne delegowanego pracownika, należy zgłosić się z poświadczonym przez ZUS formularzem E-101 do oddziału Narodowego Funduszu Zdrowia i wystąpić o wydanie Europejskiej Karty Ubezpieczenia Społecznego. Europejska Karta Ubezpieczenia Zdrowotnego jest dokumentem uprawniającym do korzystania ze świadczeń zdrowotnych podczas pobytu w innych państwach członkowskich w takim zakresie w jakim z ubezpieczenia społecznego korzystają obywatele tego państwa. W przypadku pracowników oddelegowanych jest ona wydawana na okres oddelegowania.

Więcej informacji na temat opieki zdrowotnej na terytorium Unii Europejskiej znajduje się na stronach internetowych Narodowego Funduszu Zdrowia <http://www.nfz.gov.pl>.

2.5 Umowa o świadczenie usług transgranicznych

Aby właściwie korzystać ze swobody przepływu usług należy dołożyć szczególnej staranności przy sporządzaniu umowy o świadczenie usługi transgranicznej. Z uwagi na to, że swoboda przepływu usług jest furtką na obejście wymogu posiadania zezwolenia na pracę w państwach stosujących okresy przejściowe w swobodzie przepływu pracowników, często podlega kontroli. Kontrole te mają na celu sprawdzenie czy dana osoba faktycznie świadczy usługi czy też podpisana przez nią umowa jest tak naprawdę ukrytą umową o pracę. Dlatego tak ważne jest prawidłowe sporządzenie umowy o świadczenie usługi transgranicznej, aby uniknąć zarzutu zatrudnienia pozorowanego. Zawarcie prawidłowej i rzeczywistej umowy o świadczenie usługi jest gwarancją bezproblemowego przejścia kontroli. Umowa taka w niczym nie odbiega w swoim szablonie od stosowanych w prawie polskim umów o dzieło lub zlecenia. Musi odpowiadać na pytania: kto? komu? co? za ile? do kiedy? Formułując jej istotne postanowienia należy pamiętać o następujących zasadach:

- Z uwagi na to, że usługa transgraniczna ma charakter jednorazowy należy precyzyjnie określić zakres usługi i sposób jej wykonania. W przypadku czynności złożonych np. remonty, prace ogrodnicze na plantacji owoców czy warzyw, najbezpieczniej jest sporządzać umowy na poszczególne czynności. Przykładowo odrębną na malowanie ścian, położenie parkietu, posadzenie warzyw, a później ich zbiór.
- Powinna zawierać przewidywany czas rozpoczęcia i zakończenia świadczenia usługi.
- Powinna określać wysokość zapłaty dla wykonawcy. Nie powinna natomiast w przypadku oddelegowania do wykonania tej usługi pracowników zawierać ich wynagrodzenia. Wpisujemy tylko jedną kwotę za wykonanie usługi. Z oddelegowanymi pracownikami przedsiębiorca rozlicza się w oparciu o podpisaną w kraju umowę o pracę.

- Najlepiej sporządzić umowę w dwóch jednakowo brzmiących egzemplarzach w języku usługodawcy i usługobiorcy.

F Przykład

Pan X polski przedsiębiorca jednoosobowy w branży ogrodniczej dostał zlecenie na wykonanie usługi od holenderskiego plantatora tulipanów. Aby uchronić się przed zarzutem ukrytej umowy o pracę w razie kontroli powinien zawierać umowy na kolejne czynności związane z uprawą tulipanów, nie natomiast sporządzić jedną umowę, z której wynikałoby, że np. w okresie od 31.03.2006 do 01.09.2006 wykonuje wszelkie prace ogrodnicze związane z uprawą tulipanów na plantacji Pana Y w Holandii. Prawidłowo sporządzona umowa powinna mieć następujące brzmienie: Firma X zobowiązuje się do posadzenie 100 tys. cebulek tulipanów na plantacji Pana Y i usługę tę zobowiązuje się wykonać nie później niż do dnia 15.04.2006. Kiedy przychodzi pora na kolejną czynność związaną z uprawą tulipanów Pan X sporządza z Panem Y kolejną umowę.

2.6.O czym należy pamiętać przed wyjazdem w celu świadczenia usługi transgranicznej

Dokumenty jakie podczas wykonywania usługi transgranicznej przedsiębiorca powinien mieć przy sobie w razie kontroli:

- Umowa na świadczenie danej usługi (najlepiej sporządzona w języku urzędowym kraju w którym usługę się świadczy)
- Przetłumaczony wpis do ewidencji działalności gospodarczej
- Potwierdzony formularz E-101
- Europejską Kartę Ubezpieczenia Zdrowotnego

3. Swoboda przedsiębiorczości

3.1 Traktatowe podstawy swobody przedsiębiorczości

Podstawę prawną stanowi Traktat ustanawiający Wspólnotę Europejską.

ROZDZIAŁ 2

PRAWO PRZEDSIĘBIORCZOŚCI

Artykuł 43

Ograniczenia swobody przedsiębiorczości obywateli jednego Państwa Członkowskiego na terytorium innego Państwa Członkowskiego są zakazane w ramach poniższych postanowień. Zakaz ten obejmuje również ograniczenia w tworzeniu agencji, oddziałów lub filii przez obywateli danego Państwa Członkowskiego, ustanowionych na terytorium innego Państwa Członkowskiego.

Z zastrzeżeniem postanowień rozdziału dotyczącego kapitału, swoboda przedsiębiorczości obejmuje podejmowanie i wykonywanie działalności prowadzonej na własny rachunek, jak również zakładanie i zarządzanie przedsiębiorstwami, a zwłaszcza spółkami w rozumieniu artykułu 48 akapit drugi, na warunkach określonych przez ustawodawstwo Państwa przyjmującego dla własnych obywateli.

3.2 Definicja przedsiębiorczości w rozumieniu prawa wspólnotowego.

F Ważne

Art.43 TWE jest następującym nakazem postępowania dla państw członkowskich: *jeżeli obywatel innego państwa członkowskiego chce założyć i prowadzić na twoim terytorium działalność gospodarczą, to nie możesz mu tego zabronić. Musisz mu również stawiać takie same warunki uruchomienia działalności jak własnym obywatelom. Obywatel innego państwa członkowskiego rejestrując działalność gospodarczą na twoim terytorium staje się twoim rodzimym podmiotem gospodarczym, nie ma tu znaczenia obywatelstwo osoby zakładającej taką działalność.*

Swoboda przedsiębiorczości kierowana jest przede wszystkim do osób fizycznych – obywateli państw członkowskich i ma na celu zagwarantowanie równego traktowania podmiotów uczestniczących w obrocie gospodarczym innego państwa za pomocą nowoutworzonego przedsiębiorstwa.

Definicja pojęcia przedsiębiorczość na gruncie prawa europejskiego została sformułowana w orzeczeniu w sprawie Factortame¹⁷. Zgodnie z nim przez przedsiębiorczość rozumie się „samodzielne i rzeczywiste wykonywanie działalności gospodarczej przy pomocy trwałego urządzenia¹⁸ w innym państwie członkowskim na czas nieokreślony”.

Z tej definicji wynika jeden istotny element stanowiący zasadnicze kryterium różnicowania swobody przedsiębiorczości i swobody świadczenia usług. Chodzi tu o „stałość działalności gospodarczej”. W przypadku swobody świadczenia usług przedsiębiorca przemieszcza się z

¹⁷ ETS 1991, C-213/89 Factortame

¹⁸ Pod pojęciem *trwałe urządzenie* należy rozumieć zarejestrowaną działalność gospodarczą na zasadach przewidzianych w przepisach krajowych tego państwa.

jednego państwa do drugiego nie w celu prowadzenia działalności gospodarczej, lecz jedynie z zamiarem czasowego wykonywania tam działalności¹⁹.

3.3 Zakaz dyskryminacji w korzystaniu ze swobody przedsiębiorczości.

Korzystanie ze swobody przedsiębiorczości podlega warunkom określonym przez ustawodawstwo państwa, w którym ma się zamiar uruchomić działalność gospodarczą, czyli takim samym, jakie stosuje ono wobec własnych obywateli i podmiotów gospodarczych. Ten wynikający z art.43 TWE zakaz dyskryminacji ze względu na przynależność narodową polega na tym, że „zabroniona jest wszelka dyskryminacja obywateli innych państwa członkowskich mogąca wynikać z krajowych przepisów prawnych, regulacji albo praktyki (...). W szczególności zabrania się wydawania wszelkich przepisów krajowych, które faktycznie lub prawnie gorzej traktują obywateli innych państw członkowskich w stosunku do obywateli własnych znajdujących się w takiej samej sytuacji”²⁰.

Przykładowo, jeżeli Polak chciałby prowadzić działalność gospodarczą w Niemczech, to musi się podporządkować regulacjom niemieckim w tym zakresie. Niemieckie przepisy dotyczące rejestracji działalności gospodarczej w niektórych branżach rzemieślniczych uzależniają rejestrację takiej działalności od posiadania tytułu mistrzowskiego. Przeanalizujmy teraz prostą sytuację obrazującą kiedy tak, a kiedy nie mamy do czynienia z łamaniem zakazu dyskryminacji zawartej w art.43 TWE.

F Przykład

Pani X, Polka chce otworzyć salon fryzjerski w Berlinie. Fryzjerstwo jest w Niemczech branżą wymagającą posiadania tytułu mistrzowskiego. Pani X nie posiada takiego tytułu i odmówiono jej rejestracji tej działalności na terytorium Niemiec. Nie może tu być mowy o dyskryminacji ze względu na przynależność narodową, bo każdy Niemiec, który podobnie jak Pani X nie posiadałby tytułu mistrzowskiego również nie zarejestrowałby tej działalności. O dyskryminacji moglibyśmy mówić wówczas, gdyby nie wymagano takiego tytułu od Niemca, a od obywateli innych państw UE byłby on wymagany.

Przykładem łamania zakazu dyskryminacji w korzystaniu ze swobody przedsiębiorczości może być również orzeczenie w sprawie Steinhauser²¹. Malarz Steinhauser, będący obywatelem Niemiec, zamieszkały we Francji, odwoływał się w tym postępowaniu od decyzji władz miasta Biarritz, odmawiających mu możliwości wzięcia udziału w przetargu na wynajęcie lokalu wystawowego z powołaniem się na okoliczności, iż nie ma on obywatelstwa francuskiego. Trybunał uznał takie działanie władz miasta za sprzeczne z postanowieniami art. 43 TWE.

W Unii Europejskiej został opracowany ogólny program ws. zniesienia ograniczeń swobody przedsiębiorczości. Zgodnie z nim obywatele państwa członkowskich mają m.in. prawo do:

- Zawierania umów o dzieło i umów najmu, umów o wykonywanie określonej pracy, umów dzierżawy w dziedzinie przemysłu i rolnictwa oraz dochodzenia roszczeń uzasadnionymi takimi umowami
- Składania ofert i uczestniczenia w przetargach ogłaszanych przez państwo oraz inne osoby prawa publicznego w charakterze strony kontraktu lub podwykonawcy
- Uzyskiwania koncesji i zezwoleń, przyznawanych przez państwo lub inne osoby prawa publicznego

¹⁹ ETS 1995, C-55-94 R. Gerhard v. Consilio dell'Ordine degli Avvocatti e Procuratori di Milano

²⁰ ETS 1996, C-101/94, KE v. Republika Włosa

²¹ ETS 1985, 197/84 Steinhauser v. miasto Biarritz

- Nabywania, korzystania i dysponowania prawami oraz majątkiem ruchomym i nieruchomościami²².

3.4 Swoboda przedsiębiorczości na przykładzie Niemiec

Jeżeli mamy zamiar prowadzić działalność gospodarczą na terytorium Niemiec, to należy mieć świadomość tego, że podobnie jak w przypadku innych państw, wykonywanie jej określonego rodzaju może być uwarunkowane:

- Posiadaniem koncesji, np. w gastronomii, transporcie, handlu obwoźnym, ubezpieczeniach, ochronie, handlu bronią, usługach dla osób niedołączonych, produkcji lekarstw
- Uznaniem w przypadku niektórych rodzajów rzemiosła, kwalifikacji rzemieślniczych na poziomie niemieckiego świadectwa mistrzowskiego
- Uznaniem kwalifikacji zawodowych osób wykonujących niektóre wolne zawody lub spełnienia określonych warunków zawodowych

F *Od czego zacząć?*

Na początek odpowiedz sobie na pytanie, w jakiej branży chcesz prowadzić działalność. Jest to o tyle istotne, że jeżeli zdecydujesz się prowadzić działalność w branży rzemieślniczej to może się okazać, że twoja profesja będzie wymagała posiadania tytułu mistrzowskiego. W branżach pozarzemieślniczych wymagane jest jedynie członkostwo w Izbie Przemysłowo-Handlowej.

Aby przekonać się, czy dla zarejestrowania działalności w branży rzemieślniczej potrzebny będzie tytuł mistrzowski czy też nie, należy zajrzeć do niemieckiej ustawy o rzemiośle. Znajduje się w niej wykaz branż podzielony na grupę A i grupę B. Zaszeregowanie do pierwszej z nich rodzi konieczność posiadania tytułu mistrzowskiego, bo bez niego nie będzie można takiej działalności zarejestrować. Natomiast zawody umiejscowione w grupie B wymagają jedynie rejestracji w Izbie Rzemieślniczej. Poniżej lista zawodów z grupy A.

Grupa A – rzemieślnicy, wymagany tytuł mistrzowski

1. Murarz i betoniarz (Mauer und Betonbauer).
2. Zdun i wykonawca powietrznej instalacji grzewczej (Ofen- und Luftheizungsbauer).
3. Cieśla (Zimmerer).
4. Dekarz (Dachdecker).
5. Wykonawca dróg (Straßenbauer).
6. Wykonawca izolacji cieplnej, przed zimmem i pochłaniającej dźwięki (Wärme-, Kälteund Schallschutzisolierer).
7. Studniarz (Brunnenbauer).
8. Kamieniarz i rzeźbiarz, prace w kamieniu (Steinmetzen und Steinbildhauer).
9. Wykonawca sztukaterii (Stukkateure).
10. Malarz i lakiernik (Maler und Lackierer).
11. Wykonawca rusztowań (Gerüstbauer).
12. Kominiarz (Schornsteinfeger).
13. Wykonawca części/konstrukcji z metalu (Metallbauer).
14. Mechanik chirurgiczny (Chirurgiemechaniker).
15. Mechanik samochodowy, wykonanie/naprawa karoserii (Karosserie- und Fahrzeugbauer).

²² Red. J. Barcz, *Prawo Unii Europejskiej*, Warszawa 2004, s. 599-600.

16. Mechanik precyzyjny (Feinwerkmechaniker).
17. Mechanik rowerowy (Zweiradmechaniker).
18. Wykonawca klimatyzacji (Kälteanlagebauer).
19. Technik przekazu informacji (Informationstechniker).
20. Technik samochodowy (Kraftfahrzeutechniker).
21. Mechanik maszyn rolniczych (Landmaschinenmechaniker).
22. Rusznikarz (Büchsenmacher).
23. Blacharz (Klempner).
24. Wykonawca instalacji, w tym instalacji grzewczej (Instalateur und Heizungsbauer).
25. Technik elektryczny (Elektrotechniker).
26. Mechanik budowy maszyn z napędem elektrycznym (Elektromaschinenbauer)
27. Stolarz (Tischler).
28. Wykonawca łodzi i statków (Boots- und Schiffbauer).
29. Powroźnik (Seiler).
30. Piekarz (Bäcker).
31. Cukiernik (Konditoren).
32. Rzeźnik (Fleischer).
33. Optyk oczny (Augenoptiker).
34. Akustyk aparatów słuchowych (Hörgeräteakustiker).
35. Technik ortopeda (Orthopädietechniker).
36. Wykonawca butów ortopedycznych (Orthopädieschumacher).
37. Technik dentystyczny (Zahntechniker).
38. Fryzjer (Friseur).
39. Szklarz (Glaser).
40. Dmuchacz szkła i wykonawca aparatury ze szkła (Glasbläser und Glassapparatebauer).
41. Wulkanizator i mechanik do opon (Vulkanisere und Reifenmechaniker).

F *Chcę być przedsiębiorcą w branży rzemieślniczej na terenie Niemiec.*

Dla prowadzenia działalności rzemieślniczej trzeba uzyskać, w zależności od wykonywanego zawodu wpis do rejestru rzemiosła właściwego (Handwerksrolle) względnie wpis na listę zakładów z działalnością zbliżoną do rzemieślniczej. Osoba mająca wykonywać zawód/zawody z załącznika A winna uzyskać z miejscowej izby rzemieślniczej kartę rzemieślniczą (Handwerkskarte).

Wpis do rejestru rzemieślników w Izbie Rzemieślniczej jest możliwy, jeżeli:

- przedłożony zostanie niemiecki dyplom mistrzowski (Meisterprüfung) lub inny porównywalny dokument złożonego egzaminu (np. odpowiednio do zawodu dyplom szkoły wyższej) *lub*
- jest się obywatelem Unii Europejskiej i posiada zezwolenie na zasadzie wyjątku (Ausnahmebewilligung) zgodnie § 9 ustawy o rzemiośle (Handwerksordnung)

F **Ważne**

Nie posiadasz tytułu mistrzowskiego? Niech to Cię nie zniechęca. Niemieckie przepisy przewidują sytuacje, kiedy pomimo braku wymaganego tytułu mistrzowskiego wpis zostanie dokonany na zasadzie wyjątku. Sprawdź, czy spełniasz przedstawione poniżej wymogi.

Zezwolenie na zasadzie wyjątku otrzymują osoby, które już przed zgłoszeniem się w izbie rzemieślniczej wykonywały zawód w kraju ojczystym oraz:

- co najmniej 6 lat nieprzerwanie prowadziły samodzielną działalność gospodarczą w danym zawodzie lub pracowały na stanowisku kierownika zakładu *lub*
- co najmniej 3 lat nieprzerwanie prowadziły samodzielną działalność gospodarczą lub pracowały na stanowisku kierownika zakładu, po uprzednim ukończeniu minimum trzyletniego, państwowego lub uznanego przez państwo, kształcenia zawodowego w tym zawodzie *lub*
- co najmniej 3 lat nieprzerwanie prowadziły samodzielną działalność gospodarczą oraz pracowały minimum 5 lat jako pracownik zależny *lub*
- co najmniej 5 lat w trybie ciągłym pracowały na stanowisku kierowniczym, z tego minimum 3 lata zakres obowiązków obejmował zadania o charakterze technicznym oraz odpowiedzialność za minimum jeden oddział/wydział przedsiębiorstwa, po uprzednim ukończeniu minimum trzyletniego kształcenia zawodowego w tym zawodzie.

Przy składaniu wniosku do Izby Rzemieślniczej wymagane są następujące dokumenty:

- poświadczenie obywatelstwa
- udokumentowanie charakteru i okresu wykonywania działalności w kraju ojczystym
- w danym wypadku udokumentowanie wykształcenia lub kwalifikacji

Wpis do Izby Rzemieślniczej jest odpłatny i wynosi około 250 euro.

F Ważne

W przypadku zakładania działalności gospodarczej dokumenty poświadczające kwalifikacje zostają wprowadzone do obrotu prawnego, wymagają zatem przeprowadzenia procedury potwierdzenia w Polsce. Są one następujące:

Poświadczenie/legalizacja świadectw czeladniczych i dyplomów mistrzowskich wydanych przez Izby Rzemieślnicze polskim obywatelom prowadzona jest w trzech etapach:

- oryginalny dokument (lub duplikat) potwierdza na podstawie księgi wieczystej odpowiednio: czeladniczej lub mistrzowskiej izba rzemieślnicza, która wydała dane świadectwo czeladnicze lub dyplom mistrzowski (nazwa izby rzemieślniczej wpisana jest w treści świadectwa lub dyplomu - adresy izb rzemieślniczych dostępne na portalu Związku Rzemiosła Polskiego <http://www.zrp.pl>) - stwierdzenie autentyczności dokumentu,
- następnie Związek Rzemiosła Polskiego (siedziba Warszawa, ul.Miodowa 14, tel/fax..022/50 44 230, tel.022/50 44 200, e-mail: zrp@zrp.pl) także na odwrocie świadectwa lub dyplomu potwierdza prawidłowość wystawienia dokumentu,
- końcowym etapem legalizacji jest potwierdzenie dokonywane przez Wydział Legalizacji Dokumentów Ministerstwa Spraw Zagranicznych (adres Warszawa, Al. Szucha 21, tel. 022/523 94 63, 022/523 91 28).

Poświadczenie/legalizacja uprawnień mistrzowskich wydanych przez Państwowe Komisje Egzaminacyjne przy Kuratoriach Oświaty polskim obywatelom:

- Kuratorium Oświaty właściwie dla danego miasta
- MSZ jak wyżej

Poświadczenie/legalizacja świadectw szkół średnich, zawodowych i techników dla polskich obywateli:

- Kuratorium Oświaty właściwie dla danego miasta
- MSZ jak wyżej

F *Chcę być przedsiębiorcą w branży pozarzemieślniczej*

W tym przypadku wymogiem koniecznym dla prowadzenia działalności jest członkostwo w Izbie Przemysłowo-Handlowej. Przedsiębiorca w branży pozarzemieślniczej staje się członkiem Izby Przemysłowo-Handlowej z chwilą, gdy ustanowi swoją siedzibę na terytorium Niemiec.

Wybrałeś już branżę – czas na wybór formy organizacyjno-prawnej planowanej działalności. Działalność gospodarczą na terenie Niemiec można prowadzić w następujących formach organizacyjno-prawnych:

Forma prawna	Wspólnicy	Minimalny kapitał	Odpowiedzialność	Rejestracja
Jednoosobowa działalność <i>Einzelunternehmen</i>	1 właściciel (kupiec)	Nie został określony prawem	Całym swoim majątkiem	Zgłoszenie działalności w lokalnym urzędzie ds. gospodarki
Spółka jawna <i>Offene Handelsgesellschaft oHG</i>	Minimum 2 wspólników	Nie został określony prawem	Wszyscy wspólnicy solidarnie całym swoim majątkiem	Zgłoszenie działalności w lokalnym urzędzie ds. gospodarki + Wpis do rejestru handlowego
Spółka komandytowa <i>Kommanditgesellschaft KG</i>	Co najmniej 2 wspólników-komplementariusz (aktywny udział), komandytariusz (wkład kapitału)	Nie został określony prawem	Komplementariusz całym swoim majątkiem, Komandytariusz Do wysokości udziału	Zgłoszenie działalności w lokalnym urzędzie ds. gospodarki + Wpis do rejestru handlowego
Spółka z o.o <i>Gesellschaft mit beschränkter Haftung GmbH</i>	Może być 1-osobowa	25 000 euro	Ograniczona do wysokości udziałów, solidarnie za zobowiązania spółki	Zgłoszenie działalności w lokalnym urzędzie ds. gospodarki + Wpis do rejestru handlowego
Spółka akcyjna <i>Aktiengesellschaft AG</i>	Może być 1-osobowa	50 000 euro	Ograniczona do wysokości udziałów (akcji)	Zgłoszenie działalności w lokalnym urzędzie ds. gospodarki + Wpis do rejestru handlowego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie „8 kroków do założenia własnej firmy w Berlinie. Praktyczny przewodnik dla polskich przedsiębiorców”, Berlin 2005

F *Jak zgłosić działalność gospodarczą*

Czynności tej dokonuje się w lokalnym urzędzie ds. gospodarki (Gewerbeamt) w urzędzie gminy, na terenie której ma być prowadzona działalność. Oczywiście rejestracji należy dokonać przed rozpoczęciem działalności. W przypadku osób fizycznych opłata rejestracyjna wynosi 26 euro, osoby prawne muszą zapłacić 31 euro. Jednak opłaty za zgłoszenie mogą być

zróżnicowane w zależności od landu, w którym mamy zamiar prowadzić działalność gospodarczą. Podane kwoty odnoszą się do Berlina.

Dokumenty niezbędne przy dokonywaniu rejestracji:

Osoby fizyczne	Osoby prawne lub filie
<ul style="list-style-type: none"> • Paszport lub dowód osobisty • Umowa najmu pomieszczeń na biuro • Dowód otwarcia rachunku bankowego • Karta rzemieślnicza lub specjalne zezwolenie (jeżeli są wymagane dla danego rodzaju działalności) 	<p>Oprócz dokumentów niezbędnych w przypadku osób fizycznych dodatkowo:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wyciąg z rejestru handlowego firmy macierzystej w oryginale z uwierzytelnionym tłumaczeniem • Ewentualne pełnomocnictwa • Potwierdzenie wysokości kapitału zakładowego

F *Jak dokonać wpisu do rejestru handlowego*

Musi on być dokonany przez notariusza oraz zarządcę spółki w miejscowym wydziale rejestrowym (Handelsregister) sądu rejonowego (Amtsgericht) przed rozpoczęciem działalności. Wszystkie dokumenty rejestrowe muszą być sporządzone przez notariusza. Koszty dokonania przez niego wpisu to średnio kwota 250 euro, pomijając koszty sporządzenia dokumentacji spółki, które są różne w zależności od rodzaju spółki. Natomiast sama opłata urzędowa wynosi około 90 euro. Kolejne 250 euro będzie kosztować wywiązanie się z obowiązku publikacji wpisu w federalnym dzienniku urzędowym „Bundesanzeiger” i co najmniej jednej gazecie. Po dokonaniu wpisu do rejestru handlowego jeden egzemplarz wyciągu należy złożyć w lokalnym urzędzie ds. gospodarki.

F *W jaki sposób założyć oddział polskiego przedsiębiorstwa w Niemczech*

Popularną wśród przedsiębiorstw polskich, zwłaszcza usługowych, formą działalności na rynku niemieckim jest oddział (Zweigniederlassung). Według niemieckiego kodeksu handlowego, jest to jednostka wyodrębniona przestrzennie i organizacyjnie z zakładu głównego, prowadząca działalność samodzielnie, w tym samodzielnie występując w obrocie gospodarczym, posiadająca oddzielną rachunkowość i której majątek jest wydzielony z majątku przedsiębiorstwa macierzystego. Osoba kierująca oddziałem samodzielnie reprezentuje go wobec osób trzecich. Pomimo swojej odrębności w stosunku do jednostki macierzystej w Polsce, oddział nie jest z punktu widzenia prawa samodzielnym przedsiębiorstwem, może być jednak stroną w procesie sądowym. Nazwa oddziału może być taka sama jak przedsiębiorstwa macierzystego w Polsce, dodaje się do niej tylko określenie "Zweigniederlassung". Utworzony oddział podlega wpisowi do rejestru handlowego. Poświadczony notarialnie wniosek powinien zawierać, m.in. następujące informacje dotyczące przedsiębiorstwa (w Polsce) i samego oddziału:

- adres siedziby oddziału
- przedmiot działalności oddziału
- dane osoby kierującej oddziałem
- dane o kapitale oddziału
- informację o rejestrze i numerze wpisu do rejestru przedsiębiorców
- formę prawną przedsiębiorstwa i właściwe dla niego prawo
- przetłumaczoną na język niemiecki umowę spółki lub statutu przedsiębiorcy ze wszystkimi późniejszymi, notarialnie poświadczonymi zmianami
- przedmiot działalności przedsiębiorstwa

- osoby uprawnione do reprezentowania przedsiębiorstwa
- wzory podpisów członków zarządu, notarialnie poświadczone.

Organ rejestrujący w Niemczech oczekuje, że wraz z wnioskiem przedłożona zostanie dodatkowa dokumentacja, np.: bilans, certyfikat biegłego rewidenta księgowego, z której wynikałoby, że zarządzanie całym przedsiębiorstwem odbywa się z jego siedziby w Polsce i tam prowadzona jest jego zasadnicza działalność. Przedkładane w Niemczech dokumenty z poświadczeniem sądowym lub notarialnym muszą być zalegalizowane przez właściwy dla siedziby przedsiębiorstwa niemiecki konsulat w Polsce. Wszystkie dokumenty powinny być zaopatrzone w tłumaczenie na język niemiecki dokonane przez tłumacza zaprzysiężonego w RFN.

F *W jaki sposób założyć filię polskiego przedsiębiorstwa w Niemczech.*

Najprostszą formą stałej działalności w Niemczech, ale w ograniczonym zakresie jest filia będąca niesamodzielnym oddziałem (Betriebsstätte, unselbständige Zweigstelle, unselbstständige Zewigniederlassung) przedsiębiorstwa, wyodrębnionym przestrzennie i organizacyjnie, ale nie mającym innych cech oddziału, a więc przede wszystkim samodzielności w działaniu; pod każdym względem jest uzależniona od macierzystego przedsiębiorstwa i nie może prowadzić odrębnej działalności. Zazwyczaj zadaniem filii jest pełnienie funkcji reprezentacyjnych i promocyjnych, badanie rynku, nadzorowanie realizacji kontraktu, prowadzenie salonu z ekspozycją towarów, itp.

Rozpoczęcie działalności gospodarczej zgłasza się podobnie jak w przypadku oddziału samodzielnego we właściwym miejscowo urzędzie ds. gospodarczych. Filia nie ma osobowości prawnej, a jej utworzenie nie podlega zgłoszeniu do rejestru handlowego.

Zgłaszając utworzenie filii trzeba posiadać następujące dokumenty:

- paszport z wizą pobytową dla prowadzenia działalności
- wyciąg z rejestru handlowego zawierający pozwolenie na działalność (o ile go się posiada)
- pozwolenia na działalność, jeśli jest ono konieczne dla określonej branży
- kopię umowy wynajmu lokalu
- kartę rzemieślniczą w przypadku wykonywania rzemiosła, dla którego taka karta jest wymagalna

źródło: Euro Info Centre PL414

4. Swoboda przepływu pracowników

4.1 Traktatowe podstawy swobody przepływu pracowników

Podstawę prawną stanowi Traktat ustanawiający Wspólnotę Europejską.

TYTUŁ III

SWOBODNY PRZEPIY W OSÓB, USŁUG I KAPITAŁU

ROZDZIAŁ 1

PRACOWNICY

Artykuł 39

1. Zapewnia się swobodę przepływu pracowników wewnątrz Wspólnoty.
2. Swoboda ta obejmuje zniesienie wszelkiej dyskryminacji ze względu na przynależność państwową między pracownikami Państw Członkowskich w zakresie zatrudnienia, wynagrodzenia i innych warunków pracy.
3. Z zastrzeżeniem ograniczeń uzasadnionych względami porządku publicznego, bezpieczeństwa publicznego i zdrowia publicznego, swoboda ta obejmuje prawo:
 - a) ubiegania się o rzeczywiście oferowane miejsca pracy,
 - b) swobodnego przemieszczania się w tym celu po terytorium Państw Członkowskich,
 - c) przebywania w jednym z Państw Członkowskich w celu podjęcia tam pracy, zgodnie z przepisami ustawowymi, wykonawczymi i administracyjnymi dotyczącymi zatrudniania pracowników tego Państwa,
 - d) pozostawiania na terytorium Państwa Członkowskiego po ustaniu zatrudnienia, na warunkach ustalonych przez Komisję w rozporządzeniach wykonawczych.
4. Postanowienia niniejszego artykułu nie mają zastosowania do zatrudnienia w administracji publicznej.

4.2 Pojęcie pracownika

Swoboda przepływu pracowników (art.39 TWE) oznacza, że każdy pracownik będący obywatelem państwa członkowskiego nie może być ze względu na swoją przynależność państwową traktowany na terytorium innego państwa członkowskiego odmiennie niż pracownicy krajowi pod względem zatrudnienia i warunków pracy. Nie jest to jednak swoboda wolna od pewnych ograniczeń. Obywatele z nowoprzyjętych państw podlegają okresowi przejściowemu w zakresie swobody przepływu pracowników do 2011 r. Ograniczenie to odnosi się do większości państw „starej Unii”, czyli tych, które były członkami UE dużo wcześniej niż Polska. Od maja 2004 r. swobodny dostęp do swoich rynków pracy gwarantują Wielka Brytania, Szwecja, Irlandia oraz wszystkie „nowoprzyjęte” państwa UE z wyjątkiem Malty, od maja 2006 r. Hiszpania, Portugalia, Finlandia i Grecja

oraz Włochy od lipca 2006 r.²³. Obowiązywanie w pozostałych państwach okresu przejściowego nie oznacza wcale, że obywatele z nowych państw nie mogą podejmować tam zatrudnienia. Jest to możliwe, ale po otrzymaniu zezwolenia na pracę, o które występuje przyszły pracodawca.

Istotą swobody przepływu pracowników jest:

- Nieograniczone prawo do przemieszczania się po terytorium wspólnoty
- Nieograniczone prawo do podejmowania pracy i korzystania ze wszystkich zabezpieczeń socjalnych w każdym państwie członkowskim UE bez względu na przynależność państwową
- Równość w dostępie do miejsc pracy oraz świadczeń socjalnych przysługujących pracownikowi w danym kraju niezależnie od narodowości.

Swoboda przepływu pracowników uregulowana w art.39 TWE odnosi się do osób, które odpowiadają definicji pracownika sformułowanej przez Europejski Trybunał Sprawiedliwości na użytek regulacji wspólnotowych. Definicja wspólnotowa *pracownika* ma zastosowanie wyłącznie w tych wypadkach, w których nastąpiło przemieszczenie osób między terytoriami państw członkowskich. Nie ma natomiast zastosowania do osób wyłącznie zatrudnionych na terytorium państwa swojego obywatelstwa. Podstawowymi kryteriami tego pojęcia są:

- Wykonywanie pracy - jednym z kryteriów decydującym o uznaniu osoby świadczącej pracę za pracownika jest jej wartość ekonomiczna, nie ma przy tym znaczenia, czy jest to praca w pełnym wymiarze godzin
- Podporządkowanie poleceniom innego podmiotu – to kryterium pozwala odróżnić pracowników od osób wykonujących pracę na własny rachunek, które również korzystają z prawa swobodnego przepływu osób
- Otrzymywanie wynagrodzenia – nie jest istotna jego wysokość.

4.3 Prawa pracowników w świetle przepisów traktatowych

Wspólnotowe regulacje prawne w zakresie swobody przepływu pracowników (art.39 pkt.3 TWE) dają im w szczególności prawo do:

- Ubiegania się o rzeczywiście zaproponowane stanowiska
- Swobodnego poruszania się w tym celu po terytorium państw członkowskich
- Pobytu w celu wykonywania pracy i to zgodnie z przepisami obowiązującymi dla rodzimych obywateli
- Pozostania po ustaniu zatrudnienia

Z praw, które przysługują pracownikowi korzystają również członkowie jego rodziny. Do uprawnionych członków rodziny należą:

- Małżonek oraz dzieci, które nie ukończyły 21 lat lub są na utrzymaniu pracownika
- Rodzice pracownika lub jego małżonka, jeśli są na jego utrzymaniu

Warto również w tym miejscu zaznaczyć, iż ETS w jednym z orzeczeń uznał, że partner pracownika ma takie same prawa jak członkowie rodziny pracownika w korzystaniu z przyznanych mu praw²⁴. Również rozwód czy separacja w trakcie zatrudnienia nie pozbawia małżonków pracownika cudzoziemca praw przyznanych członkom rodziny²⁵.

Jeżeli chodzi o sytuację dzieci pracownika migrującego w przypadku sytuacji „łączenia rodziny”, to podlegają one systemowi edukacji w państwie zatrudnienia. Z orzecznictwa

²³ Obowiązujący stan prawny na dzień 1 września 2006 r.

²⁴ ETS 1986, 58/85, *Etat neerlandais v. Ann Florence Reed*

²⁵ ETS 1985, 267/83, *Diatta v. Land Berlin*

wynika, że państwa mają obowiązek integrowania dzieci pracownika migrującego z nowym środowiskiem m.in. są zobowiązane do zapewnienia im bezpłatnej nauki języka państwa nowego pobytu, czy też zapoznanie ich z kulturą nowego kraju²⁶.

Realizacja swobody przepływu pracowników odbywa się przy zachowaniu kilku istotnych zasad.

Zasada równego traktowania

Art. 12 TWE zakazuje jakiegokolwiek dyskryminacji ze względu na obywatelstwo. Zakazana jest dyskryminacja bezpośrednia, polegająca na przyznaniu określonych uprawnień wyłącznie obywatelom państwa przyjmującego oraz pośrednia, uzależniająca przyznanie określonych uprawnień od spełnienia warunków, którym nie mogą sprostać cudzoziemcy. Przykładowo dyskryminacja pośrednia ma miejsce wówczas, gdy prawo uzyskania minimalnego wynagrodzenia uzależnia się od pięcioletniego pobytu na terytorium państwa zatrudnienia²⁷ lub gdy do okresu pracy wlicza się zatrudnienie tylko z danego państwa²⁸. W odniesieniu do swobodnego przepływu pracowników zasadę równego traktowania precyzuje art. 39 TWE, gwarantując zniesienie wszelkiej dyskryminacji opartej na przynależności państwowej wobec pracowników mających obywatelstwo państw członkowskich, w zakresie zatrudnienia i innych warunków pracy oraz prawo pobytu na terytorium państwa członkowskiego w celu poszukiwania i wykonywania pracy zgodnie z przepisami regulującymi zatrudnienie obywateli własnych danego państwa. Postanowienia dotyczące zakazu dyskryminacji pracowników będących obywatelami innych państw członkowskich precyzują przepisy rozporządzenia 1612/68²⁹, które zapewniają równy dostęp pracownika do zatrudnienia bez względu na miejsce pobytu. Zgodnie z tą regulacją, obywatele państw członkowskich mogą podjąć zatrudnienie na terytorium innych państw na równi z ich obywatelami, łącznie z prawem pierwszeństwa w zatrudnieniu przed cudzoziemcami z krajów trzecich. Obowiązek równego traktowania odnosi się do wszelkich warunków pracy. Przede wszystkim do wynagrodzenia oraz korzyści socjalnych (aby dane świadczenie można było uznać za socjalne musi ono być adresowane do pracownika w państwie zatrudnienia i mieć na celu mobilność pracy na terytorium Wspólnoty)³⁰. Zgodnie z rozporządzeniem państwa członkowskie nie mogą stosować m.in. przepisów ograniczających możliwość ubiegania się o pracę lub składania ofert pracy cudzoziemcom lub wymagających spełnienia przez cudzoziemców warunków, których nie wymaga się od własnych obywateli. Do osób ubiegających się o pracę w innym kraju nie mają również zastosowania przepisy krajowe ograniczające liczbowo lub procentowo zatrudnianie cudzoziemców w jakimkolwiek przedsiębiorstwie, branży, regionie lub w skali kraju. Na takich samych zasadach jak do własnych obywateli muszą być stosowane przepisy prawa pracy i regulacje socjalne, medyczne itp.

Prawo przemieszczania się i prawo pobytu

Obejmuje prawo wjazdu z państwa członkowskiego oraz prawo wjazdu na terytorium drugiego państwa w celu poszukiwania lub wykonywania pracy. Kraje członkowskie zobowiązane są zezwolić na wjazd na swoje terytorium obywatelom innych państw oraz członkom ich rodzin na podstawie dokumentu identyfikacyjnego (dowód osobisty) lub paszportu. Dokumenty dodatkowe, np. wiza, mogą być wymagane od członków rodzin pracownika, którzy nie są obywatelami państwa członkowskiego. Prawo pobytu pracowników

²⁶ Dyrektywa 77/486 z 25 lipca 1977 w sprawie kształcenia dzieci pracowników migrujących, DZ. U. WE, L199, s.0032-0036

²⁷ ETS 2002, 299/01, KE v. Grand-Luche Luxemburg

²⁸ ETS 1970, 15/69, Salvatore Ughola

²⁹ Rozporządzenie 1612/68 w sprawie swobodnego przepływu pracowników we Wspólnocie, Dz.U. WE 1968, L257, s. 2

³⁰ ETS 1979, 207/78, Minister public v. Gilbert Even

oraz ich rodzin na terytorium państw członkowskich precyzują przepisy dyrektywy 68/360³¹. Zgodnie z jej postanowieniami państwo członkowskie musi zapewnić prawo pobytu na swoim terytorium obywatelom innych państw korzystających z prawa poszukiwania i wykonywania pracy oraz członkom ich rodzin jeśli okażą oni odpowiednie dokumenty. W przypadku pracownika są to dokument, na podstawie którego wjechał na terytorium danego państwa oraz promesa zatrudnienia lub świadectwo potwierdzające fakt zatrudnienia, np. umowa o pracę. Natomiast członkowie rodziny oprócz dokumentu, na podstawie którego wjechali na terytorium danego państwa muszą przedstawić dokumenty wydane przez kraj pochodzenia potwierdzające ich związki rodzinne z pracownikiem, np. skrócony odpis aktu małżeństwa, czy urodzenia w przypadku dzieci pracownika. Zezwolenie na pobyt wydawane jest na okres 5 lat i jest automatycznie przedłużane. Pracownik, który podejmuje pracę na czas określony dłuższy niż 3 miesiące, lecz krótszy niż rok, może uzyskać czasowe pozwolenie na pobyt, ważne na okres przewidywanego zatrudnienia. Ważne zezwolenie na pobyt nie może być cofnięte jeżeli zatrudnienie pracownika ustało, a wyłącznym tego powodem była czasowa niezdolność do pracy spowodowana chorobą albo wypadkiem. Nie można również cofnąć zezwolenia na pobyt, gdy pracownik stał się osobą bezrobotną, mimo że podejmuje starania znalezienia pracy. Fakt ten powinien być potwierdzony przez kompetentny organ zatrudnienia. Państwa członkowskie nie wydają zezwolenia na pobyt na swoim terytorium obywatelom państw członkowskich, gdy pobyt trwa 3 miesiące w przypadku poszukiwania pracy lub zatrudnienia na czas krótszy niż 3 miesiące, jak też pracownika wykonującego pracę sezonową.

Prawo do pozostania po ustaniu zatrudnienia

Po ustaniu zatrudnienia pracownik i członkowie jego rodziny mogą pozostać na terytorium państwa, w którym był zatrudniony. Prawo to zostało uzależnione m.in. od osiągnięcia określonego wieku emerytalnego, długości pobytu w danym kraju oraz posiadania stażu zatrudnienia. Oznacza to, że obywatel państwa członkowskiego ma prawo do pozostania, jeśli przebywał w tym państwie stale przez ponad 3 lata i był w nim zatrudniony przez ostatnie 12 miesięcy. Ponadto, prawo to przysługuje w sytuacji, gdy mieszkało się stale w danym państwie i było się zatrudnionym dłużej niż 2 lata, jeśli powodem zaprzestania pracy była stała niezdolność do niej spowodowana np. wypadkiem przy pracy. W przypadku, gdy trwała niezdolność do pracy spowodowana jest wypadkiem lub chorobą zawodową bez znaczenia jest staż zatrudnienia. Członkowie rodziny pracownika przebywający z nim w państwie zatrudnienia mają prawo do pozostania, jeśli wcześniej nabył on prawo do pozostania w tym państwie także po śmierci pracownika. Jeśli śmierć pracownika nastąpiła przed uzyskaniem przez niego prawa do pozostania, prawo to przysługuje członkom jego rodziny jedynie w przypadku spełnienia następujących warunków:

- Pracownik w chwili śmierci przebywał w danym państwie od co najmniej 2 lat
- Śmierć pracownika nastąpiła w wyniku wypadku przy pracy lub choroby zawodowej
- Pozostający małżonek jest obywatelem państwa pobytu

4.4 Zasady ubezpieczenia społecznego pracowników migrujących. Koordynacja systemu zabezpieczenia społecznego.

Koordynacja systemu zabezpieczenia społecznego sprowadza się do tego, że niezależnie od przepisów krajowych wszystkie państwa członkowskie mają obowiązek stosowania w stosunku do osób przemieszczających się prawa unijnego, koordynującego ustawodawstwa

³¹ Dyrektywa 68/360 w sprawie uchylenia ograniczeń dotyczących przepływu i pobytu w ramach WE pracowników i ich rodzin, Dz.U WE 1968, L 257, s.13

krajowe. Dzięki tej koordynacji obywatele państw członkowskich przebywający w innym państwie muszą być traktowani jak obywatele tego państwa.

Regulacjami dotyczącymi koordynacji objęta jest każda osoba, która jest zatrudniona lub wykonuje pracę na własny rachunek, jest osobą bezrobotną, studentem albo emerytem lub rencistą, jak też członkowie rodzin tych osób. Koordynacją objęte są następujące świadczenia:

- w razie choroby i macierzyństwa
- w razie inwalidztwa
- w razie starości
- w razie śmierci żywiciela
- w razie wypadku przy pracy i choroby zawodowej
- na wypadek bezrobocia
- zasiłki rodzinne
- zasiłki pogrzebowe³²

Realizacja zasady koordynacji zabezpieczenia społecznego opiera się na czterech zasadach:

Zasada równego traktowania

Stanowi ona fundament koordynacji zabezpieczenia społecznego, bez niej nie miałyby ona racji bytu. Nie można dyskryminować ze względu na obywatelstwo czy płeć. Najprościej rzecz ujmując, obywatele państw członkowskich, którzy pracują i mieszkają w innym państwie mają takie same prawa i obowiązki jak obywatele tego państwa.

Zasada sumowania okresów ubezpieczenia

Zasadzie sumowania podlegają okresy ubezpieczenia, zatrudnienia lub zamieszkania, przebyte w państwach członkowskich, od upływu których zależy nabycie, zachowanie lub przywrócenie świadczenia. Zasada ta ma istotne znaczenie przy ustalaniu prawa do świadczeń z tytułu renty czy też emerytury. Można pracować w kilku państwach i płacić w każdym z nich składki na ubezpieczenie społeczne. Prawo wspólnotowe obowiązujące w zakresie koordynacji zabezpieczenia społecznego gwarantuje w tym wypadku, przy ustalaniu prawa do świadczeń emerytalno-rentowych, możliwość zsumowania wszystkich okresów ubezpieczenia, jakie płacono w państwach członkowskich UE. Przykładowo, założmy, że obywatel polski pracował w kraju, a następnie wyjechał zagranicę i tam pracował jakiś czas, a następnie powrócił do kraju i okazało się, że ilość wypracowanych w Polsce lat nie jest wystarczająca do uzyskania prawa do świadczenia emerytalnego, to zostaną mu zsumowane lata przepracowane w kraju oraz zagranicą i dzięki temu otrzyma świadczenie.

Zasada stosowania ustawodawstwa jednego państwa

Podobnie jak w przypadku unikania sytuacji podwójnego opodatkowania, unika się płacenia podwójnych składek ubezpieczeniowych. W myśl tej zasady ubezpieczony podlega ustawodawstwu jednego państwa i to tego zazwyczaj tego, w którym wykonuje pracę. Jeżeli np. Polak będzie pracował we Francji, to tam będzie płacił składki na ubezpieczenie społeczne.

Zasada zachowania praw nabytych i przekazywania świadczeń

Ma ona zastosowanie w sytuacji, kiedy osoba uprawniona do otrzymywania świadczenia nie mieszka w państwie, w którym prawo to uzyskała. Regulacje Rozporządzenia 1408/71 dają gwarancje tego, że jeżeli prawo do świadczeń emerytalnych lub rentowych zostało nabyte zgodnie z prawem któregoś państwa członkowskiego, to nie można osoby uprawnionej pozbawić go, ani też zmniejszyć wysokości świadczenia tylko dlatego, że nie mieszka ona w

³² Rozporządzenie 1408/79 w sprawie stosowania systemów zabezpieczenia społecznego do osób zatrudnionych oraz członków ich rodzin przemieszczających się na obszarze Wspólnoty, Dz. U WE 1992, C325, s.96

państwie, w którym jest instytucja zobowiązana do jego wypłacenia. Mało tego, instytucja ta jest zobowiązana przesłać świadczenie do państwa, w którym emeryt lub rencista zamieszkuje. Gdyby zasada ta nie była jednym z filarów koordynacji zabezpieczenia społecznego, to zmieniający państwo zamieszkania emeryci i renciści nie traciliby uprawnień do świadczeń, ale mogłyby one być im wypłacane jedynie w państwie, w których nabyli prawo do ich otrzymywania.

F Przykład

Jak w oparciu o powyższe zasady naliczane będą wysokości emerytur oraz prawo do ich otrzymywania?

Załóżmy, że pan Nowak pracował 15 lat w państwie X, 5 lat w państwie Y i przez 7 lat w państwie Z. W każdym z tych państw płacił ubezpieczenie. Wniosek o emeryturę złożył w państwie X, w którym świadczenie to przysługuje 61-letniemu mężczyźnie po udowodnieniu 25-letniego okresu ubezpieczenia. Państwo X przyzna Nowakowi emeryturę, gdyż ukończył on 61 lat i po zsumowaniu okresów ubezpieczenia z państw XYZ posiada ponad 25-letni staż ubezpieczenia. Państwo Y przyzna Nowakowi emeryturę dopiero za 4 lata, gdyż jest w nim wymagane ukończenie 65 lat i minimum 20-letni okres ubezpieczenia. Natomiast państwo Z nie przyzna Nowakowi emerytury, ponieważ tam wymagane jest ukończenie 67-lat i posiadanie 35-letniego okresu ubezpieczenia.

Jaka będzie wysokość emerytury przyznanej w tych państwach Nowakowi?

Oczywiście, aby mieć prawo do otrzymywania świadczeń emerytalnych w państwach UE należy przepracować minimum rok i płacić składki. I tak w przypadku Nowaka, każda z instytucji w państwie X i Y ustali zgodnie z przepisami prawa krajowego tzw. emeryturę teoretyczną. Uwzględni przy tym wszystkie okresy ubezpieczeniowe, czyli w tym wypadku wysokość emerytury będzie obejmowała 27 lat ubezpieczenia. Przypuśćmy, że w państwie X wyniesie ona 500 euro, a w państwie Y 700 euro. Następnie z tej emerytury teoretycznej państwa wyliczają wysokość rzeczywistą jaką każde z nich będzie wypłacało Nowakowi. Ustala się tu proporcję okresów ubezpieczenia. W przypadku państwa X będzie to $15/27$ (z 500 euro), a w państwie Y $5/27$ (z 700 euro).

A co w sytuacji kiedy okres ubezpieczenia był krótszy niż rok, co nie stwarza podstaw do uzyskania prawa do świadczeń emerytalnych?

Pan Nowak ma 33 lata ubezpieczenia w Polsce, 8 miesięcy we Francji i 8 miesięcy w Danii. W takiej sytuacji ZUS ustali emeryturę w oparciu o okres 34 lat i 4 miesięcy, ale Francja i Dania nie będą wypłacały Nowakowi świadczenia.

W przypadku obywateli polskich wnioski o przyznanie świadczeń emerytalnych należy złożyć w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych. Musi on spełniać wszelkie wymogi przewidziane prawem krajowym i jest dokonywany w przewidzianym przez nie trybie. We wniosku należy wskazać instytucję, na rzecz której płaciło się ubezpieczenie pracując na własny rachunek w państwie członkowskim lub, jeśli było się pracownikiem – swoich pracodawców, przedstawiając świadectwa pracy. Złożenie do ZUS wniosku o przyznanie emerytury ze wskazaniem również podmiotów, na rzecz których płaciło się ubezpieczenie w państwach członkowskich, zobowiązuje ZUS do przekazania tego wniosku do tych instytucji, w których osoba składająca wniosek była ubezpieczona. W przypadku świadczeń emerytalnych ustalanych przy współdziałaniu kilku państw członkowskich ostateczne decyzje są przekazywane do instytucji rozpatrującej wniosek, w przypadku Polski będzie nią ZUS. Są one podawane do wiadomości wnioskodawcy w jego języku ojczystym, w formie zbiorczego zestawienia poszczególnych decyzji.

Zasilek rodzinny

Zasilek rodzinny jest najczęściej pobieranym świadczeniem objętym koordynacją systemu zabezpieczenia społecznego. Należy pamiętać o tym, że warunki jakie należy spełnić aby otrzymać zasilek rodzinny zawarte są w przepisach krajowych państw i przez nie same ustalane. Wspólna jest natomiast procedura ubiegania się o to świadczenie w przypadku pracowników migrujących. Podstawą są tu formularze E 411 i E 401.

Formularze E 411 i E 401 powinny być wydane przez instytucje właściwe państw członkowskich w języku urzędowym danego kraju. Formularze powinny spełniać wymogi formalne, co pozwoli stwierdzić, że zostały wystawione przez instytucję właściwą danego kraju UE lub EOG. Formularze unijne z serii E 400 składają się z „części A i B”. Prawidłowo wypełnione formularze w „części A” powinny zawierać :

- dane wnioskodawcy
- dane osoby, której uprawnienie do świadczeń rodzinnych w Polsce musi być sprawdzone
- dane dzieci
- data i podpis urzędnika oraz pieczęć instytucji właściwej kraju UE lub EOG wydającej formularz.

Tak wypełniony formularz przesyła się do Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej przy Urzędzie Marszałkowskim właściwym dla miejsca zamieszkania rodziny osoby ubiegającej się o to świadczenie. Zadaniem ROPS jest sprawdzenie, czy istnieją uprawnienia do świadczeń rodzinnych w państwie członkowskim, w którym mieszkają członkowie rodziny i odesłanie uzupełnionego formularza w „części B” na adres instytucji właściwej, czyli na adres instytucji która wydała druk E 411, w miejscu świadczenia pracy przez wnioskodawcę. Na podstawie danych zawartych w „części A” formularza, przeprowadza się procedurę sprawdzającą uprawnienia do świadczeń rodzinnych członków rodziny wnioskodawcy mieszkających w Polsce.

Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej do wypełnienia formularzy z serii E 400 potrzebuje następujących dokumentów:

- Zaświadczenie z Ośrodka Pomocy Społecznej w miejscu zamieszkania członków rodziny informujące o tym czy w okresie od 01.05.2004 r. osoba starał/a się o ustalenie prawa do świadczeń rodzinnych oraz czy pobiera/pobierała świadczenia rodzinne na dzieci. Jeśli świadczenia rodzinne były pobierane, należy określić czas i wysokość dotychczas przyznanych świadczeń za każdy miesiąc
- Zaświadczenie dotyczące sytuacji zawodowej (osoby podanej w punkcie 2 formularza E-411), której uprawnienie do świadczeń rodzinnych musi być sprawdzone w państwie zamieszkania tj. w Polsce, wraz z dokumentami potwierdzającymi te informacje, tj.:
 - w sytuacji, gdy jest osobą bezrobotną, zaświadczenie z Urzędu Pracy o zarejestrowaniu i o pobieraniu/ lub nie pobieraniu zasiłku dla bezrobotnych (z określeniem dokładnej daty)
 - w sytuacji, gdy jest rolnikiem, zaświadczenie z KRUS oraz zaświadczenie o pobieraniu/lub nie świadczeń rodzinnych. Jeśli świadczenia rodzinne były pobierane, należy określić czas i wysokość dotychczas przyznanych świadczeń za każdy miesiąc
 - w sytuacji, gdy jest osobą pracującą, zaświadczenie od pracodawcy o okresie w jakim wykonywana jest praca oraz zaświadczenie o pobieraniu/lub nie świadczeń rodzinnych. Jeśli świadczenia rodzinne były pobierane, należy określić czas i wysokość dotychczas przyznanych świadczeń za każdy miesiąc
 - w sytuacji, gdy jest emerytem lub rencistą, zaświadczenie z ZUS oraz zaświadczenie o pobieraniu/lub nie świadczeń rodzinnych. Jeśli świadczenia rodzinne były

pobierane, należy określić czas i wysokość dotychczas przyznanych świadczeń za każdy miesiąc

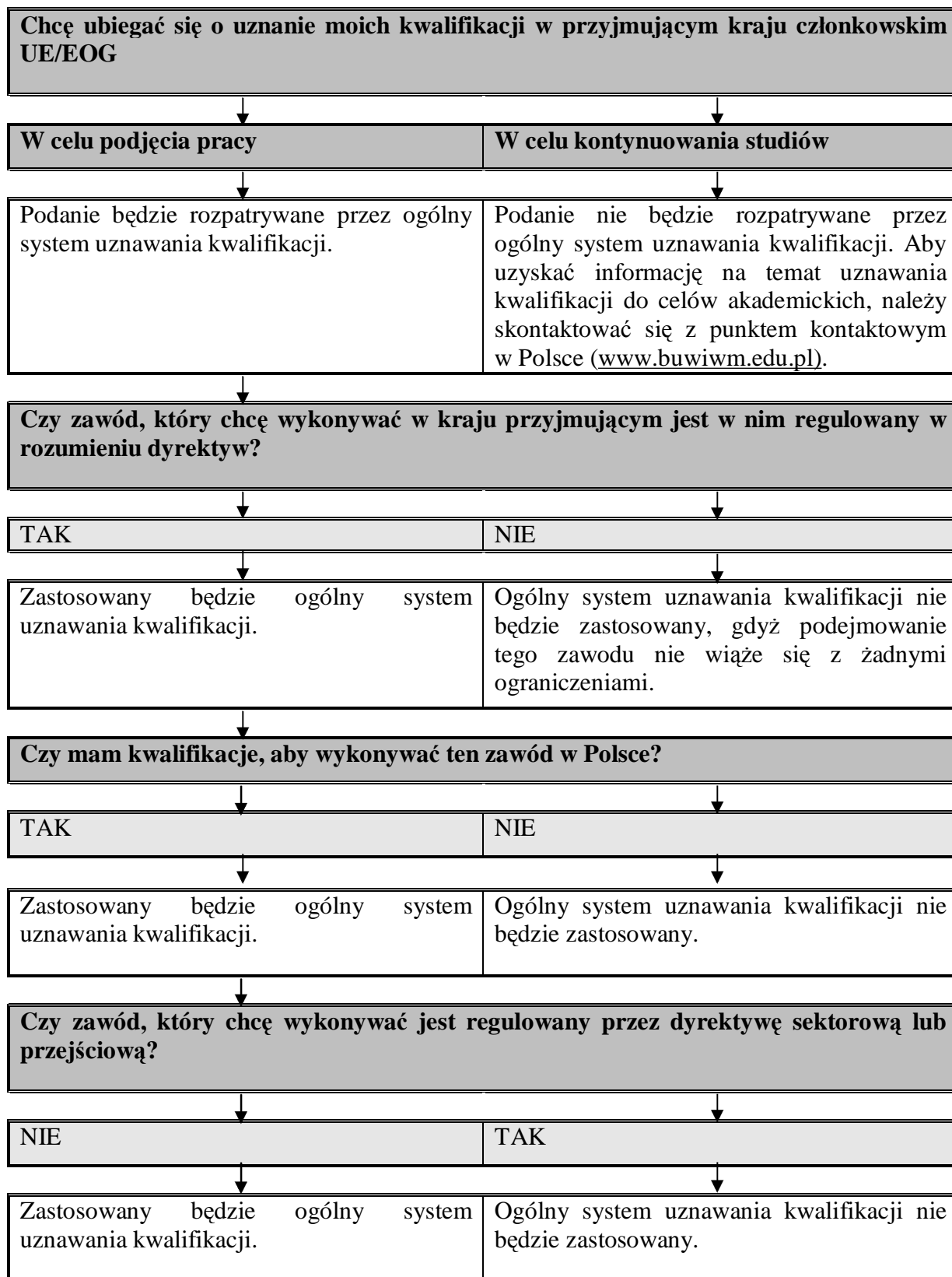
- Poświadczenie zameldowania członków rodziny w Polsce (zgodnie z art. 2 § 1 pkt 1 ustawy z dnia 9 września 2000 r. Dz. U. Nr 86 o opłacie skarbowej zaświadczenie to zwolnione jest od opłat skarbowych)
- Akt małżeństwa lub kserokopię uwierzytelnioną za zgodność przez instytucję wystawiającą dokument
- Aktu urodzenia dziecka lub kserokopię uwierzytelnioną za zgodność przez instytucję wystawiającą dokument
- W przypadku sprawowania opieki nad dzieckiem przysposobionym decyzja Sądu Rodzinnego o przyznaniu opieki nad dzieckiem
- Uwierzytelnioną kopię dokumentu stwierdzającego tożsamość osób ubiegających się o świadczenie rodzinne (kserokopia dowodu osobistego potwierdzona za zgodność z oryginałem przez instytucję wystawiającą dokument)
- Upoważnienie jeżeli formalności załatwia osoba inna niż wnioskodawca
- Zgoda na przetwarzanie danych osobowych

Po przeprowadzeniu opisanej powyżej procedury, formularz z potwierdzonymi danymi przesyłany jest do instytucji odpowiedzialnej za zasiłki rodzinne w państwie zobowiązanym do jego wypłacenia.

4.5 Uznawanie dyplomów i kwalifikacji dla celów zawodowych

Po wejściu Polski do Unii Europejskiej coraz więcej osób zamierza wykonywać wyuczony zawód w krajach członkowskich, posługując się jednocześnie posiadanymi dokumentami potwierdzającymi kwalifikacje zawodowe. Oznacza to, że dany dokument zostanie wprowadzony do tzw. obrotu prawnego z zagranicą, a więc wymaga legalizacji. Jedną z fundamentalnych zasad UE jest swoboda przepływu pracowników i świadczenia usług oraz prawo podejmowaniu działalności gospodarczej we wszystkich krajach UE. Jednakże przeszkody dla tej zasady mogą wynikać z krajowych, prawnych ograniczeń dotyczących pewnych zajęć i zawodów.

System wzajemnego uznawania dyplomów i kwalifikacji zawodowych

Źródło: *Guide for users of the general system for the recognition of professional qualifications (MARKT/D/8327/2001-EN), Komisja Europejska 2001*

Jeżeli zawód nie należy do tzw. grupy zawodów regulowanych, to kwalifikacje potencjalnego pracownika uznaje de facto sam pracodawca. Zawód regulowany to taki zawód, którego wykonywanie jest uzależnione od spełnienia wymagań kwalifikacyjnych i warunków określonych w odrębnych przepisach. Oznacza to, że każdy obywatel UE, który chce podjąć zawód regulowany w innym państwie członkowskim, musi podporządkować się stosowanym tam regulacjom dotyczącym tej działalności. Liczba i rodzaj zawodów regulowanych różni się w zależności od państwa.

Unia Europejska wprowadziła rozwiązania prawne mające na celu zapewnienie równego traktowania obywateli UE we wszystkich państwach członkowskich oraz EOG oraz umożliwienie uznawania dyplomów i kwalifikacji zawodowych dających prawo do wykonywania określonego zawodu regulowanego. Uznanie kwalifikacji w kilku określonych zawodach – architekt, prawnik, położna, pielęgniarka, farmaceuta, lekarz, lekarz dentyista i weterynarz – następuje na podstawie tzw. dyrektyw sektorowych, przyjętych dla każdego z tych zawodów z osobna. Uznawanie kwalifikacji we wszystkich pozostałych zawodach regulowanych następuje w ramach ogólnego systemu uznawania kwalifikacji zawodowych. Stanowią go trzy tzw. dyrektywy ogólne.

W chwili obecnej w UE toczą się dyskusje i prace nad konsolidacją i uproszczeniem całego systemu. Jest to próba skonsolidowania w pojedynczą dyrektywę dwunastu dyrektyw „sektorowych”, jak również trzech dyrektyw „ogólnego systemu” w celu stworzenia prostszych i jaśniejszych zasad w odniesieniu do zawodów regulowanych. Nowa dyrektywa nie obejmie jednak prawników, dla których jest przygotowywana osobna regulacja dotycząca zarówno kwalifikacji, jak i prawa do prowadzenia praktyki. Przyszła dyrektywa w założeniu upraszcza strukturę i usprawnia pracę systemu utrzymując jednocześnie główne warunki i gwarancje. Przeanalizowano poszczególne przepisy obowiązujących dotąd dyrektyw, by dokonać ich racjonalizacji oraz ująć je kompleksowo. Oprócz uproszczenia tekstów prawnych, przewidywane jest także uproszczenie procedur. Uproszczeń administracyjnych poszukuje się poprzez zastąpienie pewnej liczby istniejących komitetów jednym komitetem regulującym. Ponadto, w celu dalszego przyczynienia się do elastyczności rynku pracy i usług, nowa dyrektywa przewiduje również prostsze warunki transgranicznego świadczenia usług niż te, które stosują się do swobody przedsiębiorczości oraz ulepszenie przekazu informacji i doradztwa na rzecz obywateli³³.

Z projektem nowej dyrektywy można się zapoznać na stronach Komisji Europejskiej http://europa.eu.int/comm/internal_market/qualifications/future_en.htm

Dyrektywy Systemu Ogólnego

Z uwagi na różnice w systemach edukacji, a co za tym idzie różnice w poziomie przygotowania do zawodu w różnych państwach członkowskich, ustawodawca europejski stworzył system dyrektyw ogólnych odnoszących się do uznawania wykształcenia i kwalifikacji zawodowych. Obejmuje on następujące akty prawne, które mają zastosowanie do zawodów nie objętych regulacjami dyrektyw sektorowych:

- Dyrektywa 89/48/EWG z dnia 21 grudnia 1988 r. w sprawie ogólnego systemu uznawania dyplomów ukończenia studiów wyższych, przyznawanych po ukończeniu kształcenia i szkolenia zawodowego trwających co najmniej trzy lata;
- Dyrektywa 92/51/EWG z dnia 18 czerwca 1992 r. w sprawie drugiego ogólnego systemu uznawania kształcenia i szkolenia zawodowego, uzupełniająca dyrektywę 89/48/EWG;

³³ KOMUNIKAT KOMISJI DLA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO na mocy art. 251 ust. 2 akapit drugi Traktatu WE; Dotyczący wspólnego stanowiska przyjętego przez Radę w kwestii przyjęcia dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie uznawania kwalifikacji zawodowych, COM(2004) 853, 6.01.2005

- Dyrektywa 99/42/EC z dnia 7 czerwca 1999 r. ustanawiająca procedurę uznawania kwalifikacji w zakresie działalności zawodowych, objętych dyrektywami w sprawie liberalizacji i środków przejściowych oraz uzupełniająca ogólne systemy uznawania kwalifikacji.

Pierwsza z nich, dyrektywa 89/48/ EWG, ma na celu umożliwienie podjęcia tych wszystkich rodzajów działalności zawodowej, których wykonywanie w państwie przyjmującym uwarunkowane jest ukończeniem uczelni pomaturalnej, pod warunkiem, że obywatele ubiegający się o wykonywanie takiej działalności posiadają dyplom przygotowujący ich do wykonywania tych rodzajów działalności zawodowych, przyznany na zakończenie studiów trwających przez okres co najmniej trzech lat i wydany w innym państwie członkowskim, niż to, w którym ma być wykonywana działalność. To samo dotyczy ogólnego systemu uznawania dyplomów szkół wyższych. Warunkiem ich uznania jest przynajmniej trzyletni okres nauki. Dyrektywa ta ma zastosowanie w przypadku każdego obywatela państwa członkowskiego, który zamierza wykonywać zawód podlegający regulacjom w państwie przyjmującym, zarówno na własny rachunek, jak i w charakterze osoby zatrudnionej. Państwo przyjmujące nie może odmówić prawa obywatelowi państwa członkowskiego do podjęcia lub wykonywania zawodu na tych samych warunkach, które są stosowane wobec jego własnych obywateli. Warunkiem jednak jest, aby wnioskodawca posiadał dyplom uprawniający do wykonywania danego zawodu wydany w państwie członkowskim. Państwo przyjmujące nie może także odmówić w przypadku, gdy wnioskodawca wykonywał dany zawód na pełny etat przez okres dwóch lat w ciągu ostatnich dziesięciu lat w innym państwie członkowskim oraz posiada jeden lub kilka dowodów formalnych kwalifikacji. Zgodnie z art. 6 Dyrektywy „właściwe władze przyjmującego Państwa Członkowskiego uzależniają podjęcie zawodu także od przedłożenia dowodów na to, że wnioskodawcy mają dobrą reputację, że nie zostali postawieni w stan bankructwa, lub nie zawieszono bądź zakazano im wykonywania zawodu z powodu poważnego wykroczenia służbowego lub przestępstwa kryminalnego”.

Druga z dyrektyw systemu ogólnego, 92/52/EWG, uzupełnia omówioną powyżej dyrektywę 89/48/EWG i odnosi się do zawodów regulowanych, których wykonywanie w państwie przyjmującym wymaga wykształcenia wyższego trwającego minimum rok, ale nie dłużej niż 3 lata lub kształcenia i szkolenia zawodowego na poziomie szkoły średniej. Odnosi się ona również do zaświadczeń o posiadanych kwalifikacjach, umiejętności lub wiedzy, bez wymogu wcześniejszego poświadczenia kształcenia i szkolenia (tzw. poświadczenie kompetencji).

Trzecia dyrektywa, 99/42/WE, co do procedur uznawania jest zbliżona do dwóch poprzednich, jednak przede wszystkim odnosi się do szkolenia zawodowego, które prowadzi do podjęcia pracy na własny rachunek lub zawodów, w których kwalifikacje nabywa się przez doświadczenie. Zatem dyrektywa ta podkreśla znaczenie praktyki w danym zawodzie. Wymagana liczba lat doświadczenia zawodowego uzależniona jest od rodzaju działalności, pracy oraz kwalifikacji, które dana osoba uzyskała w kraju pochodzenia.

W ramach systemu ogólnego, kwalifikacje do wykonywania zawodów i działalności regulowanych są uznawane – w zależności od wymogów stawianych osobom pragnącym wykonywać dany zawód/działalność na podstawie odpowiedniej dyrektywy. System dyrektyw ogólnych został stworzony po to, aby osoby, które zdobyły pełne wykształcenie i przygotowania zawodowe w jednym z państw członkowskich mogły go również wykonywać w pozostałych państwach. Oczywiście w przypadku, gdy występują istotne różnice w poziomie kształcenia między państwem, w którym osoba nabyła kwalifikacje a państwem, w którym chciałaby ten zawód wykonywać, to dyrektywy przewidują zastosowanie środków kompensacyjnych np. w postaci okresów adaptacyjnych lub testów kwalifikacji.

Co do zasady, dyplomy i kwalifikacje powinny być uznawane w oparciu o dyrektywy ogólne, jeżeli nie zostaną wykazane istotne różnice w poziomie przygotowania do zawodu regulowanego. Jeżeli w materiale objętym programem kształcenia i szkolenia zachodzą znaczące różnice, fakt ten musi wykazać organ wydający zezwolenie na dostęp do danego zawodu. Nieco odmiennie niż w naszym ustawodawstwie krajowym, w dyrektywach ogólnych rozumiane jest pojęcie „dyplomu”. W Polsce „dyplom” to dokument poświadczający uzyskane wykształcenie. W dyrektywach ogólnych pod pojęciem „dyplomu” rozumie się dokument lub zestaw dokumentów obejmujących dowody ukończenia danego etapu kształcenia. Mając na uwadze takie rozumienie pojęcia „dyplom” przez ustawodawcę europejskiego, można wysnuć następujący wniosek: ogólny system uznawania dyplomów i kwalifikacji dotyczy uznania pełnego zestawu dokumentów, poświadczających wystarczające wykształcenie osoby ubiegającej się o uznanie do podjęcia danego zawodu regulowanego, a nie tylko samych dokumentów. „Świadectwem” w rozumieniu dyrektywy 92/51/EWG jest dokument wydawany po ukończeniu kursu kształcenia lub szkolenia zawodowego na poziomie szkoły średniej lub kursu kształcenia lub szkolenia zawodowego odbywanego po zakończeniu ogólnego kształcenia na poziomie szkoły średniej. Natomiast „poświadczenie kompetencji” to dowód posiadania kwalifikacji, który niekoniecznie jest związany z kształceniem formalnym, ale może zostać przyznany jako wynik oceny indywidualnych cech, umiejętności i wiedzy, a który ma zasadnicze znaczenie dla podjęcia lub dalszego wykonywania zawodu regulowanego przez wnioskodawcę w rodzimym państwie członkowskim.

Jak już wcześniej wspomniano, uznanie dyplomu lub kwalifikacji może być uzależnione od spełnienia dodatkowych wymogów – oczywiście tylko w sytuacji, gdy organ uznający stwierdzi występowanie znaczących różnic. I tak np. jeżeli zawód jest regulowany w kraju przyjmującym, ale nie jest regulowany w kraju uzyskania kwalifikacji, kraj przyjmujący może wymagać udokumentowania dwuletniego doświadczenia zawodowego uzyskanego w ciągu ostatnich dziesięciu lat. Natomiast w przypadku, gdy kształcenie i szkolenie w kraju uzyskania kwalifikacji było o rok krótsze, niż w kraju przyjmującym może być wymagane doświadczenie zawodowe dwukrotnie dłuższe niż brakujący okres kształcenia, ale nie dłuższe niż cztery lata. Kolejna sytuacja dotyczy różnic w programie kształcenia i szkolenia – jeżeli takie zostaną stwierdzone to może być wymagane przystąpienie do testu umiejętności lub odbycie stażu adaptacyjnego.

Okresem adaptacyjnym w rozumieniu Dyrektywy jest „wykonywanie zawodu podlegającego regulacjom w przyjmującym państwie członkowskim pod nadzorem wykwalifikowanego przedstawiciela tego zawodu. W okresie tym istnieje możliwość odbycia dodatkowego szkolenia. Okres nadzorowanej praktyki jest oceniany. Szczegółowe zasady regulujące kwestie okresu adaptacyjnego i jego oceny, jak i status osoby przyjezdnej objętej nadzorem, określone są przez właściwe władze w przyjmującym państwie członkowskim”. *Test sprawdzający umiejętności* w rozumieniu Dyrektywy, jest to „test ograniczony do sprawdzenia poziomu wiedzy zawodowej wnioskodawcy, sporządzony przez właściwe władze przyjmującego Państwa Członkowskiego. Celem tego testu jest ocena możliwości wykonywania przez wnioskodawcę zawodu podlegającego regulacjom w Państwie Członkowskim”. Aby umożliwić przeprowadzenie tego testu, właściwe władze państwa przyjmującego sporządzają listę przedmiotów, opierając się na porównaniu studiów i praktyk wymaganych w ich państwie członkowskim ze studiami i praktykami odbytymi przez wnioskodawcę, które nie figurują w dyplomie lub innym dowodzie formalnych kwalifikacji posiadanych przez wnioskodawcę. Jeżeli wnioskodawca jest wykwalifikowanym pracownikiem w państwie członkowskim, z którego pochodzi, fakt ten musi być uwzględniony w teście umiejętności. Obejmuje on przedmioty wybrane z listy, których znajomość jest niezbędnym warunkiem do wykonywania zawodu na terytorium

przyjmującego państwa członkowskiego. Test może również obejmować znajomość zasad etyki zawodowej dotyczących działalności, o której mowa, w przyjmującym państwie członkowskim.

Zestawienie możliwych wymagań związanych z uznawaniem o zastosowaniu dyrektyw 89/48/EWG i 92/51/EWG

A) Przyjmujące Państwo Członkowskie wymaga posiadania dyplomu w rozumieniu dyrektywy 89/48/EWG lub 92/51/EWG, zaś wnioskodawca taki dyplom posiada

		Dodatkowe wymagania związane z uznaniem
W wykształceniu i szkoleniu wnioskodawcy nie ma zasadniczych różnic w odniesieniu do szkolenia i kształcenia, które jest wymagane w przyjmującym Państwie Członkowskim	a) zawód jest regulowany w kraju uzyskania kwalifikacji, a wnioskodawca wypełnił wszystkie wymagania związane z podjęciem i wykonywaniem zawodu	Brak
	b) zawód nie jest regulowany w kraju uzyskania kwalifikacji	Wykonywanie zawodu w kraju uzyskania kwalifikacji przez dwa lata w pełnym wymiarze lub odpowiednio dłużej w niepełnym wymiarze czasu w ciągu ostatnich dziesięciu lat
	c) kształcenie i szkolenie przebiegały (głównie) w państwie trzecim, tj. poza UE	Wnioskodawca powinien mieć trzyletnie doświadczenie zawodowe poświadczone przez Państwo Członkowskie, które uznało dyplom państwa trzeciego (posiadane kwalifikacje umożliwiają wykonywanie konkretnego zawodu w tym Państwie Członkowskim)
Kraj przyjmujący wymaga dłuższego okresu praktyki niż rodzime Państwo Członkowskie	a) brakujący okres kształcenia odnosi się do „kształcenia... i/lub do praktyki zawodowej w okresie próbnym... i zakończonej egzaminem”	Przedstawienie przez wnioskodawcę dokumentu poświadczającego zdobyte doświadczenie zawodowe, maksymalnie dwukrotnie wyższe niż brakujący okres kształcenia
	b) odnosi się do praktyki zawodowej odbytej w obecności wykwalifikowanego przedstawiciela danego zawodu	Przedstawienie przez wnioskodawcę dokumentu poświadczającego zdobyte doświadczenie zawodowe o długości równej brakującemu okresowi kształcenia
Istnieje zasadnicza różnica między kształceniem i szkoleniem wnioskodawcy oraz tym, które jest wymagane w przyjmującym Państwie Członkowskim		Wnioskodawca powinien odbyć staż adaptacyjny o długości nie przekraczającej trzech lat albo przystąpić do testu kwalifikacji
Zawód w przyjmującym państwie obejmuje jedną lub więcej regulowanych działalności zawodowych, w każdym razie więcej niż w kraju uzyskania kwalifikacji, co powoduje istotną różnicę w szkoleniu		Odbycie stażu adaptacyjnego o długości nie przekraczającej trzech lat albo przystąpienie do testu kwalifikacji

Źródło: *Uznawanie wykształcenia i kwalifikacji uzyskanych za granicą, Poradnik dla ekspertów, Biuro Uznawalności Wykształcenia i Kwalifikacji, Warszawa 2004, s. 27*

B) Wnioskodawca posiada kwalifikacje na innym poziomie niż wymagany przez przyjmujące Państwo Członkowskie

		Dodatkowe wymagania związane z uznaniem
Przyjmujące Państwo Członkowskie wymaga posiadania dyplomu w rozumieniu w rozumieniu dyrektywy 89/48/EWG (kształcenie nie przekraczające 4 lat)	Wnioskodawca posiada dyplom w rozumieniu dyrektywy 92/51/EWG	Odbycie stażu adaptacyjnego nie przekraczającego trzech lat albo przystąpienie do testu umiejętności – wybór należy do wnioskodawcy
Przyjmujące Państwo Członkowskie wymaga posiadania dyplomu w rozumieniu dyrektywy 92/51/EWG	Wnioskodawca posiada świadectwo, a zawód jest regulowany w kraju uzyskania kwalifikacji	Odbycie stażu adaptacyjnego o długości nie przekraczającej trzech lat albo przystąpienie do testu kwalifikacji
	Wnioskodawca posiada świadectwo, a zawód nie jest regulowany w kraju uzyskania kwalifikacji	Odbycie stażu adaptacyjnego o długości nie przekraczającej trzech lat albo przystąpienie do testu kwalifikacji, plus 2 lata doświadczenia zawodowego
Przyjmujące Państwo Członkowskie wymaga świadectwa	a) wnioskodawca posiada dyplom w rozumieniu 89/48 lub 92/51	Uznanie, jeżeli nie można wykazać zasadniczych różnic
	b) wnioskodawca posiada świadectwo z innego Państwa Członkowskiego, w którym zawód ten jest regulowany	Uznanie, jeżeli nie można wykazać zasadniczych różnic
	c) wnioskodawca posiada świadectwo z innego Państwa Członkowskiego, w którym zawód ten nie jest regulowany	Wymagany także dowód 2 lat doświadczenia zawodowego
	d) wnioskodawca nie posiada formalnych dowodów kwalifikacji, ale wykonywał zawód przez 3 lata, w którym zawód ten nie jest regulowany	Zazwyczaj staż adaptacyjny nie przekraczający 2 lat albo test umiejętności (właściwy organ może zachować prawo wyboru między tymi dwiema formami)

Źródło: *Uznawanie wykształcenia i kwalifikacji uzyskanych za granicą, Poradnik dla ekspertów, Biuro Uznawalności Wykształcenia i Kwalifikacji, Warszawa 2004, s. 28*

4.6 Poszukiwanie pracy w Unii Europejskiej

Jak już wcześniej wspomniano, jednym z fundamentalnych praw wynikających ze swobody przepływu pracowników jest wyjazd do innego państwa w celu poszukiwania zatrudnienia. Daje ono możliwość nie tylko udania się zagranicę i aplikowania o oferowane miejsca pracy na równi z tamtejszymi obywatelami, ale także, z racji objęcia osób bezrobotnych systemem koordynacji zabezpieczenia społecznego, możliwość pobierania polskiego zasiłku dla bezrobotnych, o ile przysługuje danej osobie, w trakcie poszukiwania pracy zagranicą. Jeżeli w chwili wyjazdu w celu poszukiwania pracy osoba jest uprawniona do zasiłku, zachowuje prawo do pobierania go w innym państwie, o ile spełni określone warunki. Po pierwsze, o fakcie wyjazdu musi poinformować krajowy urząd pracy, właściwy ze względu na miejsce zameldowania i poprosić o formularz E-303. Urząd wystawi zaświadczenie potwierdzające posiadanie przez bezrobotnego prawa do świadczeń pieniężnych. Ponadto wskaże w nim termin, w ciągu którego bezrobotny musi zarejestrować się jako osoba poszukująca pracy, datę, od której bezrobotny przestał pozostawać w dyspozycji państwa właściwego oraz, co

jest chyba najważniejsze, kwotę świadczenia jaką należy wypłacić bezrobotnemu w państwie, w którym poszukuje pracy. Polski zasiłek zostanie przeliczony na walutę tego państwa.

Z uzyskanymi od krajowego urzędu pracy dokumentami należy w ciągu 7 dni zapisać się do urzędu pracy w państwie, w którym się jej poszukuje. Tu zasiłek będzie wypłacany maksymalnie przez 3 miesiące. By nie utracić prawa do zasiłku należy powrócić do kraju zamieszkania przed upływem tego okresu. Jeżeli w trakcie poszukiwania pracy zagranicą rozpocznie się studia lub własną działalność gospodarczą, automatycznie traci się prawo do zasiłku. Ponadto, w okresie pobytu należy aktywnie poszukiwać pracy i stawiać się na każde wezwanie lokalnego urzędu pracy, gdyż jest się tak samo traktowanym jak bezrobotni z tego państwa i należy przestrzegać tych samych reguł co oni.

F Ważne

Prawo do kontynuacji wypłaty zasiłku w innym państwie przysługuje jedynie osobie, która była zarejestrowana w urzędzie pracy minimum 4 tygodnie.

Przy utracie legalnego zatrudnienia w państwach UE, obywatelstwo pracownika nie ma znaczenia przy uzyskaniu prawa do zasiłku dla bezrobotnych. Wynika to z tego, że w momencie podjęcia zatrudnienia objęty on zostaje systemem ubezpieczeń społecznych państwa zatrudnienia, a zgodnie z rozporządzeniem 1408/71³⁴ państwem zobowiązanym do wypłacenia świadczenia z tytułu bezrobocia jest państwo ostatniego zatrudnienia. Z racji tego, że zasiłek dla osób bezrobotnych jest świadczeniem objętym systemem koordynacji możliwe jest w tym wypadku zastosowanie zasady sumowania okresów zatrudnienia. Zasada sumowania okresów stażu pracy odnosi się jednak tylko do pracowników najemnych, nie ma natomiast zastosowania do osób prowadzących działalność na własny rachunek. Aby ujednoczyć procedury sumowania okresów zatrudnienia, ubiegający się o świadczenie wykazuje je w specjalnym formularzu E-301, wystawianym przez krajowy urząd pracy. Prawo do zasiłku, jego wymiar, jak też czas wypłacania podlegają regulacjom kraju, w którym się o to świadczenie występuje. Jeżeli okaże się, że okres stażu pracy uzyskany w tym kraju jest niewystarczający to wówczas należy dołączyć do dokumentów zaświadczenia potwierdzające okresy zatrudnienia w innych państwach członkowskich, w których było się zatrudnionym (wspomniane już zaświadczenie E-301).

F Przykład

Załóżmy, że Polak przepracuje w kraju rok i 3 miesiące, a następnie 3 miesiące w państwie X, w którym to wystąpi z wnioskiem o zasiłek. Oczywiście 3 miesiące to za mało aby nabyć prawo do zasiłku w państwie X, ale Polak weźmie z rodzimego urzędu pracy druk E-301 potwierdzający okres zatrudnienia w Polsce i zsumuje go z okresem zatrudnienia w państwie X, nabywając tym samym prawo do zasiłku w państwie X.

Gdzie znaleźć oferty pracy?

Najbezpieczniejsza formą poszukiwania pracy na własną ręką będzie odwiedzenie serwisu *Europejskich Służb Zatrudnienia EURES* <http://www.europa.eu/eures>. EURES (European Employment Services) jest siecią współpracy publicznych służb zatrudnienia państw UE i ich partnerów na rynku pracy, wspierającą mobilność w dziedzinie zatrudnienia na poziomie międzynarodowym i transgranicznym na obszarze Unii Europejskiej oraz Norwegii, Islandii i Szwajcarii. Zadaniem EURES jest informowanie, doradztwo i wspomaganie poszukujących

³⁴ Rozporządzenie 1408/79 w sprawie stosowania systemów zabezpieczenia społecznego do osób zatrudnionych oraz członków ich rodzin przemieszczających się na obszarze Wspólnoty, Dz. U WE 1992, C325, s.96

pracy, którzy chcą pracować w innym kraju członkowskim oraz pracodawców, którzy chcą rekrutować pracowników z innych krajów członkowskich. Do dyspozycji poszukujących pracy oraz pracodawców pozostają:

- baza ofert pracy pracodawców zainteresowanych rekrutacją pracowników z zagranicy,
- baza CV poszukujących pracy zainteresowanych pracą zagranicą

Obecnie we wszystkich państwach UE działa około 700 doradców EURES. Doradcy EURES to doświadczeni specjaliści świadczący usługi w zakresie informowania, ukierunkowania i dopasowania ofert, zarówno na rzecz osób poszukujących pracy, jak i pracodawców, zainteresowanych europejskim rynkiem pracy. Doradcy są ekspertami posiadającymi wiedzę na temat praktycznych, prawnych i administracyjnych kwestii dotyczących mobilności na poziomie krajowym i transgranicznym i są pracownikami publicznych służb zatrudnienia w każdym państwie członkowskim (w Polsce są to urzędy pracy) lub też innych organizacji partnerskich w ramach sieci EURES. Dane kontaktowe osób znajdują się na europejskiej stronie internetowej EURES.

5. Swoboda przepływu kapitału

5.1 Traktatowe podstawy przepływu kapitału

Podstawę prawną stanowi Traktat ustanawiający Wspólnotę Europejską.

ROZDZIAŁ 4

KAPITAŁ I PŁATNOŚCI

Artykuł 56

1. W ramach postanowień niniejszego rozdziału zakazane są wszelkie ograniczenia w przepływie kapitału między Państwami Członkowskimi oraz między Państwami Członkowskimi a państwami trzecimi.
2. W ramach postanowień niniejszego rozdziału zakazane są wszelkie ograniczenia w płatnościach między Państwami Członkowskimi oraz między Państwami Członkowskimi a państwami trzecimi.

Artykuł 57

1. Artykuł 56 nie narusza ograniczeń istniejących 31 grudnia 1993 roku w stosunku do państw trzecich na mocy prawa krajowego lub prawa wspólnotowego w odniesieniu do przepływu kapitału do lub z państw trzecich, gdy dotyczą inwestycji bezpośrednich, w tym inwestycji w nieruchomości, związanych z przedsiębiorczością, świadczeniem usług finansowych lub dopuszczaniem papierów wartościowych na rynki kapitałowe.
2. Dążąc do urzeczywistnienia w możliwie najszerszym zakresie celu swobodnego przepływu kapitału między Państwami Członkowskimi a państwami trzecimi i bez uszczerbku dla innych rozdziałów niniejszego Traktatu, Rada, stanowiąc większością kwalifikowaną na wniosek Komisji, może przyjąć środki dotyczące przepływu kapitału do lub z państw trzecich, gdy dotyczą inwestycji bezpośrednich, w tym inwestycji w nieruchomości, związanych z przedsiębiorczością, świadczeniem usług finansowych lub dopuszczaniem papierów wartościowych na rynki kapitałowe. Jednomyślność wymagana jest do przyjęcia na podstawie niniejszego ustępu środków, które w prawie wspólnotowym stanowią krok wstecz w odniesieniu do liberalizacji przepływu kapitału do lub z państw trzecich.

Artykuł 58

1. Artykuł 56 nie narusza prawa Państw Członkowskich do:
 - a) stosowania odpowiednich przepisów ich prawa podatkowego traktujących odmiennie podatników ze względu na różne miejsce zamieszkania lub inwestowania kapitału,
 - b) podejmowania wszelkich środków niezbędnych do zapobiegania naruszeniom ich ustaw i aktów wykonawczych, zwłaszcza w sferze podatkowej i w dziedzinie nadzoru ostrożnościowego nad instytucjami finansowymi lub ustanowienia procedur deklarowania przyływu kapitału do celów informacji administracyjnej bądź

statystycznej, lub podejmowania środków uzasadnionych powodami związanymi z porządkiem publicznym lub bezpieczeństwem publicznym.

2. Niniejszy rozdział nie przesądza o możliwości stosowania ograniczeń w dziedzinie prawa przedsiębiorczości zgodnych z niniejszym Traktatem.

3. Środki i procedury określone w ustępach 1 i 2 nie powinny stanowić arbitralnej dyskryminacji, ani ukrytego ograniczenia w swobodnym przepływie kapitału i płatności w rozumieniu artykułu 56.

Artykuł 59

Jeżeli, w wyjątkowych okolicznościach, przepływ kapitału do lub z państw trzecich powoduje lub może spowodować poważne trudności w funkcjonowaniu unii gospodarczej i walutowej, Rada, stanowiąc większością kwalifikowaną na wniosek Komisji i po konsultacji z EBC, może podjąć wobec państw trzecich środki ochronne na okres nie przekraczający sześciu miesięcy, o ile środki te są bezwzględnie konieczne.

Artykuł 60

1. Jeżeli, w przypadkach przewidzianych w artykule 301, działanie Wspólnoty uważane jest za niezbędne, Rada może, zgodnie z procedurą przewidzianą w artykule 301, podjąć w stosunku do danych państw trzecich pilne i niezbędne środki w odniesieniu do przepływu kapitału i płatności.

2. Bez uszczerbku dla artykułu 297 i dopóki Rada nie podejmie środków zgodnie z ustępem 1, Państwo Członkowskie może z ważnych przyczyn politycznych i z pilnych powodów podjąć środki jednostronne przeciwko państwu trzeciemu dotyczące przepływu kapitału i płatności. Komisja i pozostałe Państwa Członkowskie są informowane o tych środkach najpóźniej w dniu ich wejścia w życie.

Rada, stanowiąc większością kwalifikowaną na wniosek Komisji, może zadecydować, iż dane Państwo Członkowskie powinno zmienić lub uchylić takie środki. Przewodniczący Rady informuje Parlament Europejski o stosownych decyzjach podjętych przez Radę.

5.2 Zakres swobody przepływu kapitału

Zasada swobody przepływu kapitału i płatności jest jednym z podstawowych filarów Jednolitego Rynku UE. Swoboda ta stanowi istotny czynnik integrujący gospodarki państw członkowskich. Podstawy prawne dotyczące znoszenia ograniczeń przepływu kapitału są określone w artykułach 56-60 TWE. Wśród aktów prawa wtórnego zasadnicze znaczenie ma przede wszystkim dyrektywa nr 88/361/EEC z 24 czerwca 1988 r. o przepływie kapitału. Zakres tej swobody regulują także następujące akty prawne:

- dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady nr 98/26/WE z 19 maja 1998 r. o ostateczności rozrachunku w systemach płatności i systemach rozrachunku papierów wartościowych³⁵,
- dyrektywa Rady nr 91/308/EWG z 10 czerwca 1991 r. o przeciwdziałaniu używaniu systemu finansowego dla potrzeb prania brudnych pieniędzy³⁶,

³⁵ Dyrektywa 98/26/WE z 19 maja 1998 r. o ostateczności rozrachunku w systemach płatności i systemach rozrachunku papierów wartościowych Dz. U WE 1998 ,L166, s.45-50

- dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady nr 2000/46/WE z 18 września 2000 r. w sprawie podejmowania i prowadzenia działalności przez instytucje pieniądza elektronicznego oraz nadzoru ostrożnościowego nad ich działalnością³⁷.

Omawiana zasada dotyczy zarówno swobody przepływu kapitału, jak i płatności. Transfer płatności ma miejsce wtedy, gdy środki finansowe są przesuwane jako świadczenia dokonane w ramach swobody przepływu towarów, usług (np. opłacenie towaru, spłata pożyczki, zapłata za usługę) lub osób (przepływ wynagrodzenia pracowniczego). Natomiast transfer kapitału stanowi transfer autonomiczny, dokonywany niezależnie od zobowiązań do świadczenia wzajemnego (np. przepływ środków w celu dokonania inwestycji). Wszelkie ograniczenia w przepływie kapitału i płatności pomiędzy państwami członkowskimi oraz pomiędzy państwami członkowskimi a krajami trzecimi są zakazane.

Zgodnie z dyrektywą nr 88/361/EWG swoboda przepływu kapitału obejmuje w szczególności:

- inwestycje bezpośrednie, np. zakładanie oddziałów lub nowych przedsiębiorstw
- operacje odnoszące się do papierów wartościowych będących przedmiotem obrotu na rynku kapitałowym, np. zakup i sprzedaż akcji w publicznym obrocie papierami wartościowymi, wprowadzenie na giełdę
- operacje w zakresie wspólnych przedsięwzięć inwestycyjnych
- operacje w zakresie rachunków bieżących oraz depozytowych instytucji finansowych
- pożyczki pieniężne i kredyty
- przepływ kapitału o charakterze osobistym np. darowizny, spadki, transfer oszczędności
- poręczenia, gwarancje i prawa zastawu
- transfery związane z wykonaniem umów ubezpieczeniowych
- inwestycje w nieruchomości, np. zakup budynków i gruntów przez osoby prywatne w celu osiągnięcia zysku
- fizyczny przywóz i wywóz aktywów finansowych.

Strefa zastosowania zasady swobody przepływu kapitału ma istotne znaczenie praktyczne.

F Przykład

Przedsiębiorca z Luksemburga zaciągnął kredyt w banku działającym na terenie Belgii, następnie, zgodnie z obowiązującymi przepisami wewnętrznymi, zwrócił się do rządu Luksemburga o dotację na spłatę odsetek kredytu. Rząd Luksemburga stwierdził, że przedsiębiorcy nie przysługuje dotacja, ponieważ warunkiem jej przyznania jest zaciągnięcie kredytu w instytucji kredytowej z Luksemburga. ETS uznał takie postępowanie za sprzeczne ze swobodą przepływu kapitału. Jednym z jej elementów jest bowiem swoboda wyboru instytucji finansowej (bez względu na to, w którym państwie jest położona) w celu uzyskania kredytu.³⁸

Zasada swobody przepływu kapitału i płatności ma zastosowanie wtedy, gdy transfer środków jest dokonywany z jednego państwa do drugiego, przy czym co najmniej jedno z tych państw musi być członkiem UE. Przepływ kapitału i płatności odbywa się więc na takich samych zasadach zarówno pomiędzy państwami członkowskimi, jak i pomiędzy państwami członkowskimi i krajami spoza UE.

³⁶ Dyrektywa 91/308/EWG z 10 czerwca 1991 r. o przeciwdziałaniu używaniu systemu finansowego dla potrzeb prania brudnych pieniędzy, Dz.U WE 1991, L.166, s. 77-83

³⁷ Dyrektywa 2000/46/WE z 18 września 2000 r. w sprawie podejmowania i prowadzenia działalności przez instytucje pieniądza elektronicznego oraz nadzoru ostrożnościowego nad ich działalnością, Dz.U WE 2000, L275, s.39-43

³⁸ ETS 1995, C-484/93, Peter Svenson i Lena Gustavsoon v. Ministre du Logement et de l'Urbanisme

F Przykład

Obywatele hiszpańscy usiłowali przewieźć do Turcji i Szwajcarii bez szczególnego zezwolenia kwoty przekraczające dopuszczalne limity ustanowione przez prawo hiszpańskie. Władze hiszpańskie wszczęły przeciwko nim postępowanie karne. ETS uznał, że postanowienia prawa hiszpańskiego, które nakazują obywatelom uzyskanie zezwolenia na wywóz do państw leżących poza UE określonych kwot pieniężnych są sprzeczne z zasadą swobody przepływu kapitału i płatności.³⁹

5.3 Ograniczenia swobody

Wyjątki od gwarantowanej swobody przepływu kapitału w ramach Unii Europejskiej wynikają z konieczności przestrzegania innych wolności określonych w TWE oraz wiążą się z kwestiami pozaekonomicznymi, np. polityką publiczną, polityką bezpieczeństwa lub narodowymi regulacjami prawnymi w zakresie podatków, nadzoru instytucji finansowych lub względami statystycznej kontroli transferów.

Zgodnie z art. 58 TWE państwa członkowskie mogą w dalszym ciągu:

- stosować własne uregulowania podatkowe, które różnicują podatników ze względu na ich odmienną sytuację spowodowaną miejscem pobytu lub miejscem inwestycji kapitału
- podejmować środki w celu zapobieżenia naruszeniu prawa, zwłaszcza w dziedzinie prawa podatkowego i nadzoru nad instytucjami finansowymi
- ustanawiać procedury deklarowania przepływu kapitału do celów informacji statystycznej lub administracyjnej
- podejmować środki uzasadnione ochroną porządku lub bezpieczeństwa publicznego
- ustanawiać zgodne z prawem wspólnotowym ograniczenia swobody przedsiębiorczości.

Środki te nie mogą jednak prowadzić do arbitralnej dyskryminacji lub ukrytego ograniczenia swobody przepływu kapitału i płatności .

5.4 Przelew transgraniczny

Przelewy transgraniczne odnoszą się do sytuacji, kiedy mamy do czynienia z transgranicznymi rozliczeniami finansowymi i mają na celu zapewnienie szybkiego i niedrogiego transferu środków pieniężnych w obrębie UE.

Bankowy przelew transgraniczny został uregulowany w przepisach wspólnotowych dyrektywą 97/5 w sprawie przekazów transgranicznych⁴⁰ oraz rozporządzeniem 2560/2001 w sprawie płatności transgranicznych w euro⁴¹ .

Zgodnie z definicją, płatności transgraniczne oznaczają operacje realizowane na obszarze Unii Europejskiej oraz Europejskiego Obszaru Gospodarczego, w tym:

- transgraniczne przekazy bankowe będące transakcjami przeprowadzonymi z inicjatywy zleceniodawcy poprzez instytucję lub jej oddział w jednym Państwie Członkowskim w celu udostępnienia kwoty pieniężnej beneficjentowi w instytucji lub jej oddziale w innym Państwie Członkowskim, zawierające numery IBAN i oznaczenia SWIFT-BIC obu stron.

³⁹ ETS 1995, sprawy połączone C-163/94, C-165/94, C-250/94 , L.E Sanz de Lera, R. Diaz Jimenez, F. Kapanoglu

⁴⁰ Dyrektywa 95/7 w sprawie transgranicznych przekazów bankowych, Dz.U.WE 1997, L.43

⁴¹ Rozporządzenie 2560/2001 Parlamentu Europejskiego Europejskiego Rady z dn.19.12.2006 w sprawie płatności transgranicznych w euro, Dz.U.WE 2001, L.344

- transgraniczne elektroniczne transakcje płatnicze
- czeki transgraniczne

Regulacje stosuje się do płatności transgranicznych w euro, do kwoty 50 000 euro.

F Ważne

Opłaty z tytułu dokonania przelewu transgranicznego, a także wszystkie inne opłaty związane z transgranicznymi transakcjami nałożone przez konkretny bank muszą być takie same jak opłaty pobierane przez ten sam bank w odniesieniu do podobnych płatności w euro dokonywanych na terenie kraju, czyli w naszym przypadku Polski. Zatem opłaty od płatności transgranicznych dokonywanych w euro muszą być takie same, tak jakby nie było granicy dla tych płatności. Natomiast nie muszą pokrywać się z opłatami pobieranymi przez banki w innych krajach, a nawet z opłatami pobieranymi przez inne banki krajowe.

Ponadto uregulowane są liczne obowiązki dla banków związane ze zleceniem im dokonania przelewu transgranicznego. Przede wszystkim powinny one poinformować klienta zlecającego taki przelew o czasie, w jakim będzie on zrealizowany. Dokonanie przelewu powinno nastąpić nie później niż do końca piątego dnia roboczego po dniu przyjęcia zlecenia, chyba że klient uzgodni z bankiem inny termin. Obowiązkiem banku jest również w tym przypadku poinformowanie klienta o kosztach dokonania takiego przelewu. Opłaty i prowizja bankowe obliczane są w systemie SWIFT i mogą być dokonywane według następujących opcji, wybranych przez zleceniodawcę przelewu:

- OUR – opłaty i prowizje zarówno banku krajowego (zleceniodawcy), jak i banków zagranicznych są pokrywane przez zleceniodawcę
- BEN- wszelkie opłaty i prowizje są pokrywane przez beneficjenta płatności
- SHA – opłaty i prowizje są pokrywane stronami

Przelew musi być dokonany w uzgodnionym terminie. W przypadku opóźnienia w wykonaniu przelewu, dyrektywa przewiduje odszkodowanie. Zgodnie z art.8 dyrektywy 97/5, jeśli po przyjęciu zlecenia dokonania przelewu przez instytucję zleceniodawcy, odpowiednie kwoty nie wpłyną na rachunek beneficjenta, instytucja zleceniodawcy zobowiązane jest zapisać na jego dobro kwotę nie większą niż 12.500 euro, powiększoną o odsetki oraz koszty.

III Informacje dodatkowe

1. Skuteczne rozwiązywanie problemów Rynku Wewnętrznego Unii Europejskiej. SOLVIT

Rozdział opracowany na podstawie informacji zawartych na <http://www.solvit.gov.pl> oraz http://europa.eu.int/solvit/site/index_pl.htm

Podstawowe zasady funkcjonowania systemu SOLVIT są zawarte w Zaleceniu Komisji Europejskiej nr 2001/893/WE z 7 grudnia 2001 oraz Komunikacie Komisji Europejskiej z dn. 27 listopada 2001.

SOLVIT jest systemem nieformalnego rozwiązywania problemów transgranicznych, na jakie napotykać uczestnicy rynku wewnętrznego - obywatele i przedsiębiorstwa - wynikających z nieprawidłowego stosowania prawa wspólnotowego przez organy administracji publicznej w Państwach Członkowskich (jak również w Islandii, Lichtensteinie, Norwegii). Jeśli uznają oni, że w wyniku niezgodnego z regułami rynku wewnętrznego działania administracji jednego z państw członkowskich, zanegowano ich prawo do osiedlenia się, podjęcia nauki, pracy czy prowadzenia działalności gospodarczej na terytorium jednego z państw Unii Europejskiej, należy skontaktować się z Centrum Koordynacyjnym SOLVIT, które zostało utworzone, aby pomagać obywatelom i przedsiębiorstwom rozwiązaniu problemu.

System funkcjonuje w oparciu o sieć Centrów Koordynacyjnych utworzonych w każdym państwie członkowskim, współpracujących ze sobą za pośrednictwem internetowej bazy danych, aby szybko i skutecznie znaleźć rozwiązanie przedstawionego do SOLVITu problemu. Zadaniem systemu nie jest zastąpienie istniejących mechanizmów rozwiązywania problemów transgranicznych, takich jak postępowanie sądowe na szczeblu krajowym lub wspólnotowym. SOLVIT stanowi dla nich alternatywę. Dochodzenie swoich praw na drodze sądowej jest często bardzo kosztowne i długotrwałe. SOLVIT oferuje możliwość uzyskania szybkiego rozwiązania w zgłoszonej sprawie: krajowe Centrum Koordynacyjne przekazuje daną skargę do bliźniaczego Centrum Koordynacyjnego w państwie członkowskim, w którym pojawił się problem. Centrum to potwierdzi przyjęcie sprawy w ciągu tygodnia a następnie, w oparciu o opinie ekspertów swojego kraju, przedstawi ostateczne rozwiązanie w ciągu 10, najpóźniej 14 tygodni. Zaproponowane rozwiązanie nie jest wiążące i nie istnieje możliwość jego formalnego zakwestionowania.

Należy pamiętać, że SOLVIT nie może zająć się sprawą, jeśli:

- nie ma ona charakteru „transgranicznego” czyli dotyczy sytuacji czysto wewnętrznej (problem wynika z niewłaściwego stosowania prawa wspólnotowego przez organ administracji krajowej)
- problem pojawił się w relacjach: przedsiębiorca – przedsiębiorca, konsument – przedsiębiorca; w tym wypadku należy zwrócić się do właściwych organizacji, które pomogą rozwiązać problem o takim charakterze
- postępowanie sądowe zostało już wszczęte.

Aby zgłosić swój problem należy dokładnie opisać go w formularzu i przekazać pocztą elektroniczną, drogą pocztową lub faxem do biura SOLVIT w Polsce, które funkcjonuje przy Ministerstwie Gospodarki. Informacje szczegółowe na temat procedur można również otrzymać w biurze Regionalnego Centrum Informacji Europejskiej w Koszalinie.

F Przykłady działań podjętych przez SOLVIT

Polski przedsiębiorca otrzymuje pozwolenie na pobyt w Hiszpanii.

Obywatelka polska chcąc prowadzić samodzielną działalność gospodarczą w Hiszpanii, zakupiła tam salon piękności i zarejestrowała działalność. Władze hiszpańskie odmówiły jej jednak wydania pozwolenia na pobyt argumentując, że obywatele polscy dopiero w dniu 1 maja 2006 roku będą mieli prawo ubiegania się o kartę pobytu. Ponadto poinformowały, że będzie musiała ubiegać się o wizę i pozwolenie na pracę. Dzięki interwencji SOLVIT, który poinformował władze hiszpańskie, że powyższe wymogi są niezgodne z prawem wspólnotowym, obywatelka polska otrzymała pozwolenie na pobyt i mogła bez przeszkód rozpocząć działalność gospodarczą.

Zwrot bezzasadnie zapłaconej kaucji.

Austriackie służby kontrolne zażądały od kierowcy pojazdu należącego do polskiego przedsiębiorstwa transportowego okazania na granicy czesko-austriackiej oryginału umowy leasingu pojazdu. Ponieważ kierowca dysponował jedynie wypisem z licencji, na przedsiębiorcę nałożono wysoką kaucję celem zabezpieczenia przyszłego postępowania. Było to sprzeczne z rozporządzeniem EWG nr 881/92, gdyż wypis z licencji jest właściwym i wystarczającym dokumentem dla służb kontrolnych państw Wspólnoty. Dzięki interwencji SOLVIT wszczęto postępowanie wyjaśniające, w wyniku którego kaucja została zwrócona.

Dowód jako ważny dokument tożsamości obywatela UE.

Polski obywatel założył we Włoszech przedsiębiorstwo. W maju 2004 r. złożył do właściwego organu włoskiego wniosek o wydanie karty pobytu, legitymując się przy tym dowodem osobistym. Urząd odmówił wydania karty pobytu podając za powód konieczność legitymowania się paszportem, mimo iż od dnia 1 maja 2004 roku dowód osobisty jest ważnym dokumentem tożsamości dla obywateli UE. Aplikujący został również poinformowany, iż dowód osobisty jest ważnym dowodem tożsamości dla osób przebywających we Włoszech jedynie w celach turystycznych. Urzędnicy włoscy przytaczali także mylnie fakt istnienia dwuletniego okresu przejściowego w odniesieniu do zasady swobodnego zakładania przedsiębiorstw i pobytu na terytorium innego Państwa Członkowskiego, podczas gdy wynikające z Traktatu Akcesyjnego okresy przejściowe mają zastosowanie w stosunkach z Włochami wyłącznie w odniesieniu do swobody przepływu pracowników. Działania władz włoskich naruszyły prawo zakładania przedsiębiorstw przez obywateli Państw Członkowskich na terytorium Unii (art. 43 TWE) oraz prawo do swobodnego poruszania się i przebywania na terytorium państw należących do Unii Europejskiej (art. 18 TWE). Po interwencji SOLVIT obywatel polski uzyskał kartę pobytu we Włoszech na podstawie polskiego dowodu osobistego.

Przyspieszenie ustanowienia procedur zwrotu VAT we Włoszech.

Wnioskodawca ubiegał się o zwrot podatku VAT we Włoszech na podstawie przepisów XIII Dyrektywy Rady UE z dnia 17 listopada 1986 r., oraz umowy dwustronnej pomiędzy Republiką Włoską i Polską dotyczącej zasady wzajemności przy zwrocie podatku VAT. Strona włoska odmawiała dokonania zwrotu podatku tłumacząc to brakiem przepisów wykonawczych i odpowiedniego oprogramowania. Na skutek działań włoskiego SOLVITU władze włoskie zainicjowały właściwe działania, zmierzające do zakończenia procedur pozwalających na stosowanie w praktyce polsko-włoskiego porozumienia.

Obywatel holenderski uzyskuje dokumenty potrzebne do przyjęcia pracy w Portugalii

Obywatel holenderski wraz ze swoją żoną pochodzenia portugalskiego, przeprowadzili się w styczniu 2003 r. z Holandii do Portugalii, aby rozpocząć tam nowe życie. W lutym aplikujący złożył wniosek o uzyskanie pozwolenia na pobyt w Portugalii. Bez takiego pozwolenia, nie mógł załatwić wszystkich niezbędnych formalności, które pozwoliłyby mu w pełni osiedlić się w Portugalii. Aplikujący miał także trudności w znalezieniu odpowiedniego zatrudnienia ponieważ pracodawcy nie chcieli zatrudnić pracownika bez ważnego pozwolenia na pobyt. Pozwolenie na pobyt powinno być wydane w okresie do 6 miesięcy. Jednakże jeszcze w listopadzie, mimo ponawianych próśb, aplikujący wciąż nie otrzymał pozwolenia. Otrzymał on również ofertę pracy, której warunkiem było uzyskanie pozwolenia na pobyt. Portugalskiemu Centrum SOLVIT udało się rozwiązać sprawę i w ciągu tygodnia aplikujący otrzymał pozwolenie na pobyt w Portugalii. Tym samym mógł rozpocząć pracę.

Sprzedawca portugalski może otworzyć sklep w Luksemburgu

Obywatel portugalski mieszkający w Luksemburgu od 5 lat, widząc perspektywy działania na rynku, postanowił założyć swoją własną firmę sprzedającą opony. Władze luksemburskie zażądały jednak od władz portugalskich przedstawienia dowodu poświadczającego jego kompetencje do prowadzenia takiej działalności. Władze portugalskie przekonały Luksemburg do uznania deklaracji luksemburskiej Izby Handlowej potwierdzającej doświadczenie zawodowe obywatela. Pozwoliło to portugalskiemu sprzedawcy założyć własną firmę.

2. Przydatne adresy

SOLVIT Skuteczne rozwiązywanie problemów Rynku Wewnętrznego

<http://www.solvit.gov.pl>

SOLVIT jest systemem nieformalnego rozwiązywania problemów transgranicznych, na jakie napotykają uczestnicy Jednolitego Rynku Wewnętrznego, a wynikających z nieprawidłowego stosowania prawa wspólnotowego przez organy administracji publicznej w Państwach Członkowskich, w przypadkach dyskryminacyjnego traktowania polskich obywateli i przedsiębiorstw np. zanegowania prawa do osiedlenia się, podjęcia nauki, pracy czy prowadzenia działalności gospodarczej na terytorium jednego z państw Unii Europejskiej

Punkt Informacji o warunkach prowadzenia wymiany handlowej w UE

<http://handelue.pl>

Serwis Instytutu Koniunktur i Cen Rynku Zagranicznego poświęcony zasadom i regulacjom prawnym prowadzenia wymiany handlowej z krajami Unii Europejskiej i z krajami trzecimi. Zawiera informacje prawne, celne i podatkowe.

Departament Instrumentów Polityki Handlowej MGİP

<http://www.clo.mg.gov.pl>

Informacje omawiające wybrane kwestie z zakresu polityki handlowej Unii Europejskiej wobec krajów pozaunijnych, jak również informacje o planowanych zamierzeniach i konieczności przekazania określonych danych do Komisji Europejskiej lub MGİP.

Oznaczenie CE

<http://www.oznaczenie-ce.pl/>

Serwis poświęcony zagadnieniom dotyczącym problematyki oznaczenia CE i uzyskiwania certyfikatów zgodności wyrobów z europejskimi przepisami bezpieczeństwa

Euro Info Centre - Projekt Komisji Europejskiej dla małych i średnich przedsiębiorstw

<http://www.euroinfo.org.pl>

Projekt Euro Info Centre (EIC) powstał w Komisji Wspólnot Europejskich w 1986 roku jako jeden z kluczowych elementów polityki wspierania małych i średnich przedsiębiorstw. Celem projektu było stworzenie narzędzia do komunikacji pomiędzy Komisją Europejską a małymi i średnimi firmami oraz udzielenie pomocy przedsiębiorcom pragnącym dostosować się do szybko zmieniającej się rzeczywistości ekonomicznej.

EUROPASS – równe szanse na unijnym rynku pracy

<http://www.europass.org.pl>

EUROPASS to nowa inicjatywa Komisji Europejskiej. Obejmuje komplet dokumentów umożliwiających obywatelom UE lepsze dokumentowanie i prezentowanie swoich kwalifikacji i kompetencji zawodowych oraz efektywniejsze poszukiwanie pracy w Unii Europejskiej.

Eures – Europejski Portal Mobilności Pracowników

<http://www.eures.praca.gov.pl>

EURES (European Employment Services - Europejskie Służby Zatrudnienia), jest siecią współpracy publicznych służb zatrudnienia i ich partnerów na rynku pracy, wspierającą mobilność w dziedzinie zatrudnienia na poziomie międzynarodowym i transgranicznym, w krajach Unii Europejskiej oraz Norwegii, Islandii i Szwajcarii.

Wydziały Ekonomiczno-Handlowe Ambasady RP w państwach UE

1. Austria: <http://www.handelsratpolen.at>
2. Belgia: <http://www.poleconomie.be>
3. Cypr: <http://www.wehcypr.org.cy>
4. Czechy: <http://www.weh.cz>
5. Dania: <http://www.polcom.dk>
6. Estonia: <http://www.poola.ee/uus/?keel=pl>
7. Finlandia: <http://www.embassyofpoland.fi/weh>
8. Francja: <http://www.eco.amb-pologne.fr>
9. Grecja: <http://www.wehateny.gr>
10. Hiszpania: <http://www.polonia.es/x.php/1,6/Wydz.Ekonomiczno-Handlowy.html>
11. Holandia: <http://www.wehhaga.nl/pol>
12. Irlandia: <http://www.dublin.polishembassy.ie>
13. Litwa: <http://www.weh-wilno.lt>
14. Łotwa: <http://www.poltrade.lv/main.php>
15. Niemcy: <http://www.wirtschaft-polen.de/pl/index.htm>
16. Norwegia: <http://www.wehoslo.com>
17. Portugalia: <http://www.negociosnapolonia.com>
18. Słowacja: <http://www.polamb.sk>
19. Słowenia: <http://www.pl-brh.si>
20. Szwajcaria: <http://www.weh-pl-bern.ch>
21. Szwecja: <http://www.polcommerce.com>
22. Węgry: <http://www.ambpl-weh.hu/pol/index.html>
23. Wielka Brytania: <http://www.polishemb-trade.co.uk>
24. Włochy: <http://www.infopolonia.it/indexpl.html>

Adresy instytucji udzielających informacji o podatku VAT

Informacje o podatku VAT w państwach członkowskich Unii Europejskiej polscy podatnicy mogą uzyskać pod następującymi adresami (na podstawie informacji Ministerstwa Finansów):

Austria

Bundesministerium für Finanzen
Abteilung IV/4, UID-Büro
Erdbergstraße 192-196
A - 1034 Vienna
tel.: +43 1 799 64 99 - 0
fax: +43 1 799 64 99 - 29

Bundesministerium für Finanzen
Abteilung IV/9
Himmelpfortgasse 4 - 8
A - 1010 Vienna
tel.: +43 1 514 33/1561
fax: +43 1 513 98 61
<http://www.bmf.gv.at/index.htm>

Belgia

Bureau central de TVA pour assujettis étrangers
Tour Sablon - 24th floor
Rue Stevens, 7
B - 1000 Brussels
tel.: +32 2 552 59 33 4
fax: +32-2 552. 55. 41
<http://www.minfin.fgov.be>

Cypr

Ministry of Finance
VAT Service-Headquarters
Corner of Karaoli and Afxentiou
1096, Nicosia
fax: +357-22660484
e-mail: headquarters@vat.mof.gov.cy
<http://www.mof.gov.cy/ce>

Czechy

Ministry of Finance
Central Financial and Tax Directorate
Department of Indirect Taxes
Letenská 15
115 00 Praha 1
Czech Republic
tel.: +420 257 041 111
fax: +420 257 042 788
<http://cds.mfcr.cz>

Dania

Told- og Skatteregion Sønderborg
Hilmar Finsens Gade 18
DK - 6400 Sønderborg
tel.: +45 74 12 73 00
fax: +45 74 42 28 09
e-mail: soenderborg@toldskat.dk
<http://www.toldskat.dk>

Estonia

Estonian Tax and Customs Board
Narva mnt 9j
Tallinn 15176
fax: +372 683 5709
e-mail: maksuamet@ma.ee; toll@customs.ee
<http://www.ma.ee>

Finlandia

Uusimaa Regional Tax Office
Corporate Tax Office
Opastinsilta 12, P.O.Box 30
00052 Verotus
tel.: +358 20 466017
fax: +358 9 73114392
<http://www.vero.fi>

Francja

Direction Générale des Impôts
Département de la Communication
86-92, allée de Bercy
F-75012 Paris
Tel.: +33-1 53 18 11 34

Centre des impôts des non-résidents (CINR)
Inspection TVA
9 Rue d'Uzès
TSA 39203
75094 Paris cedex 02
tel. : +33-1 44 76 19 07 (lub 08 lub 09)
fax: +33-1 44 76 19 43
e-mail : cinr@dresg.net
<http://www.impots.gouv.fr>

Grecja

Ministry of Economic Affairs and Finance
Directorate-General for Taxation
Directorate 14 - VAT
Sina 2-4,
GR - 10672 Athens

tel.: +30210 3647203-5
fax :+30210 364413 .
e-mail: elvies@otenet.gr
<http://www.gsis.gov.gr>

Hiszpania

Subdirección General de Información y Asistencia Tributaria del Departamento de Gestión de la Agencia Estatal de Administración Tributaria.
c/ Infanta Mercedes, 37
E - 28071 Madrid
tel. +34 1 583 89 76
Apartado de Correos 993
E - 28080 Madrid
<http://www.aeat.es>.

Holandia

Belastingdienst Particulieren/Ondernemingen Buitenland
Postbus 2865
NL - 6401 DJ Heerlen
Tel.: +31 45 5779500
Fax +31 45 5779265
<http://www.belastingdienst.nl>

Irlandia

VAT Interpretation Branch
Office of the Revenue Commissioners
Stamping Building
Dublin Castle
Dublin 2
tel.: +353 1 6475000
fax: +353 1 6795236
e-mail vat@revenue.ie
<http://www.revenue.ie>

Litwa

State Tax Inspectorate under the Ministry of Finance
Vasario 16 -osios str. 15
LT 2600 Vilnius
Tel: + 370 5 268 78 00
Fax: + 370 5 212 56 04
e-mail: vmi@vmi.lt

State Tax Inspectorate under the Ministry of Finance
Vasario 16 -osios str. 15
LT 2600 Vilnius
tel.: + 370 5 268 78 00
fax: + 370 5 212 56 04
e-mail: vmi@vmi.lt
<http://www.vmi.lt>

Luksemburg

Bureau d'imposition X de l'Administration de l'Enregistrement et des Domaines
7, Rue Plébiscite
Boîte postale 31
L - 2010 Luxembourg-Ville
tel.: +352 44905 -1
fax: + 352 29 11 93
<http://saturn.etat.lu/etva/index.do>

Lotwa

State Revenue Service
National Tax Board
1 Smilsu Street,
Riga, LV-1978
fax: +371 7028814
<http://www.vid.gov.lv>

Malta

VAT Department
Centre Point Building
Ta' Paris Road
Birkirkara BKR 13
tel.: +356 21 49 47 84, lub+356 22 79 92 30
fax: +356 21 49 93 65
e-mail: vat@gov.mt
<http://www.vat.gov.mt/>

Niemcy

Bundesministerium der Finanzen
Referat Presse und Information
11016 Berlin
fax: +30 22 42 - 32 60
<http://www.bff-online.de>

Portugalia

Direcção-Geral Dos Impostos
Direcção De Serviços Do Iva
Avenida João Xxi, 76
1049-065 Lisbon
tel.: + 351 21 761 03 37-8
fax: + 351 21 793 65 08
e-mail: dsiva@dgci.min-financas.pt
<http://www.dgci.min-financas.pt>

Słowacja

Tax Office Bratislava I
Radlinského 37
P.O.Box 89
817 89 Bratislava 15

tel.. +421 2 5737 8111
fax: +421 2 5244 2181

Tax Directorate of the Slovak Republic
Department of Tax Legislation
Indirect Taxes Unit
Nová str. 13
975 04 Banská Bystrica
tel. +421 48 449 1111
fax: +421 48 413 6015
<http://www.drsl.sk>

Słowenia

Tax Administration of the Republic of Slovenia
Tax Division
Šmartinska 55
Ljubljana
tel.: +386 1 478 27 84
fax: +386 1 478 27 43
<http://www.durs.gov.si>

Szwecja

Skattemyndigheten i Stockholms län
Skattekontor Riks
S-106 61 Stockholm
tel.: +46 8 694 1000
fax: +46 8 642 1811
e-mail: skm@skm01.rsv.se
<http://www.skatteverket.se>

Węgry

APEH Eszak-budapesti Igazgatóság,
Altalanos Foosztály, 1138 Budapest,
Madarasz Viktor u. 5/A.
tel.: +361-412-7302
fax: +361-412-7258
<http://www.apeh.hu>

Wielka Brytania

Aberdeen Non-established Taxable Persons Unit (NETPU)
Custom House
28 Guild Street
Aberdeen AB9 2DY
tel: +44 1224 844651/ 844655/ 844664
fax: +44 1224 844611

Centrum Informacji Telefonicznej
tel: + 44 208 929 0152
e-mail: netpu@hmce.gsi.gov.uk
<http://www.hmce.gov.uk>

Włochy

Ministero delle Finanze

Segretariato Generale

Ufficio Relazioni Internazionali

Viale dell'Aeronautica, 122

00144 Roma

tel. +39 06 5925967 lub 54394256

fax +39 6 5912983

<http://www.finanze.it>